

**İLKÖĞRETİM II. KADEME VE ORTAÖĞRETİM
ÖĞRENCİLERİNDE İNTERNET BAĞIMLILIĞI**

Ahmet İNAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

Yrd. Doç. Dr. Birol ALVER

2010

Her hakkı saklıdır.

**T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI**

Ahmet İNAN

**İLKÖĞRETİM II. KADEME VE ORTAÖĞRETİM
ÖĞRENCİLERİNDE İNTERNET BAĞIMLILIĞI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**TEZ YÖNETİCİSİ
Yrd. Doç. Dr. Birol ALVER**

ERZURUM- 2010

TEZ KABUL TUTANAĞI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu çalışma Eğitim Bilimleri Anabilim Dalının Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalında jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

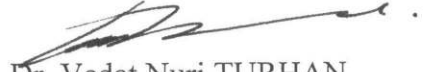
Y.Doç.Dr. Birol ALVER

Danışman/Jüri Üyesi

Y.Doç.Dr. Başaran GENÇDOĞAN

Jüri Üyesi

Y.Doç.Dr. Vedat Nuri TURHAN

Jüri Üyesi

Yukarıdaki imzalar adı geçen öğretim üyelerine aittir. 25 / 02 / 2010

Prof.Dr. Mustafa YILDIRIM

Enstitü Müdürü

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	IV
ABSTRACT.....	V
TABLO VE ŞEKİL LİSTESİ.....	VI
KISALTMALAR.....	VII
ÖNSÖZ.....	VIII

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem.....	5
1.2. Alt Problemler.....	5
1.3. Denenceler.....	6
1.4. Sayıtlılar.....	7
1.5. Sınırlılıklar.....	8
1.6. Tanımlar.....	8
1.7. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	9

İKİNCİ BÖLÜM

2. KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	10
2.1. İnternet'in Tanımı ve Özellikleri	10
2.2. İnternet'in Tarihi Gelişimi	12
2.3. Türkiye'de İnternet'in Gelişimi	14
2.4. İnternet İletişiminin Özellikleri.....	16
2.5. Ergen ve İnternet'e Yönelme Nedenleri.....	19
2.6. Bağımlılık	25
2.7. İnternet Bağımlılığı	26
2.7.1. İnternet bağımlılığı tanı ölçütleri	30
2.7.1.1. Young'ın internet bağımlılığı için tanı ölçütleri.....	31
2.7.1.2. Goldberg'ın internet bağımlılığı için tanı ölçütleri.....	32

2.7.1.3.Beard ve Wolf ’un internet bağımlılığı için tanı ölçütleri.....	33
2.8. Konu İle İlgili Yurtiçi ve Yurtdışı Araştırmalar.....	34
2.8.1. Yurtiçinde yapılan araştırmalar	34
2.8.2. Yurtdışında yapılan araştırmalar	40

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM VE TEKNİKLER.....	56
3.1. Evren ve Örneklem.....	56
3.2. Veri Toplama Araçları.....	56
3. 2. 1. Kişisel bilgi formu.....	56
3. 2. 2. İnternet bağımlılık ölçeği.....	56
3.3. Verilerin Toplanması.....	57
3.4. Verilerin İstatistiksel Analizi.....	58

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUM.....	59
4.1. Öğrencilerin İnternet Bağımlılık Durumlarına İlişkin Bulgular ve Yorum.....	59
4.2. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre İnternet Bağımlılıklarına İlişkin Bulgular ve Yorum	59
4.3. Öğrencilerin Öğrenim Kademesine Göre İnternet Bağımlılıklarına İlişkin Bulgular ve Yorum.....	60
4.4. Öğrencilerin Sınıf düzeylerine Göre İnternet Bağımlılıklarına İlişkin Bulgular ve Yorum.....	60
4.5. Öğrencilerin Akademik Başarı Düzeylerine Göre İnternet Bağımlılıklarına İlişkin Bulgular ve Yorum.....	63
4.6.Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Düzeylerine Göre İnternet Bağımlılığı İle İlgili Bulgular ve Yorum.....	64
4.7. Öğrencilerin Babalarının Eğitim Düzeylerine Göre İnternet Bağımlılığı İle İlgili Bulgular ve Yorum.....	65

4.8. Öğrencilerin Algıladıkları Sosyoekonomik Düzeylerine Göre İnternet Bağımlılığı İle İlgili Bulgular ve Yorum.....	65
4.9. Öğrencilerin İnternete Bağlanma Yerine Göre İnternet Bağımlılığına İlişkin Bulgular ve Yorum.....	67
4.10. Öğrencilerin Evlerinde Bilgisayar Olma Durumlarına Göre İnternet Bağımlılığına İlişkin Bulgular ve Yorum.....	67
4.11. Öğrencilerin İnternete Bağlanma Nedenlerine Göre İnternet Bağımlılığı İle İlgili Bulgular ve Yorum.....	68
4.12. Öğrencilerin Bedensel Özür veya Hastalıkları Olma Durumlarına Göre İnternet Bağımlılığına İlişkin Bulgular ve Yorum.....	69
4.13. Öğrencilerin Disiplinle İlgili İşlem Görme Durumlarına Göre İnternet Bağımlılığına İlişkin Bulgular ve Yorum.....	71
4.14. Öğrencilerin Akademik Başarıları Puanlarına Göre İnternet Bağımlılığına İlişkin Bulgular ve Yorum	72
4.15. Öğrencilerin Akademik Başarı Puanlarının İnternet Bağımlılığını Yordamasına İlişkin Bulgular ve Yorum.....	72

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇ ve ÖNERİLER.....	73
5.1. Sonuçlar.....	73
5.2. Öneriler.....	74
KAYNAKÇA.....	75
EK 1 Kişisel Bilgi Formu.....	88
EK 2 İnternet Bağımlılık Ölçeği.....	90
Ek 3 Araştırma İzin Belgesi.....	91
ÖZGEÇMİŞ.....	92

ÖZET
YÜKSEK LİSANS TEZİ

İLKÖĞRETİM II. KADEME VE ORTAÖĞRETİM
ÖĞRENCİLERİNDE İNTERNET BAĞIMLILIĞI

Ahmet İNAN

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Birol ALVER
2010- Sayfa: VIII. 92

Jüri: Yrd. Doç. Dr. Birol ALVER
Yrd Doç Dr. Başaran GENÇOĞAN
Yrd. Doç. Dr. Vedat Nuri TURHAN

Bu araştırmada ilköğretim II kademedeki ve ortaöğretimde öğrenimlerini sürdüren öğrencilerin internet bağımlılık durumları çeşitli değişkenlere göre incelenmiştir.

Araştırmanın evrenini 2009-2010 eğitim-öğretim yılında Balıkesir ili Erdek ilçesinde ilköğretim II. kademedeki ve ortaöğretimde öğrenimlerini sürdüren öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise evrenden seçkisiz olarak belirlenen toplam 524 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada, öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerini belirlemek için Young (1996a) tarafından geliştirilen ve Bayraktar (2001) tarafından uyarılma çalışmaları yapılan İnternet Bağımlılığı Ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizinde t testi, tek yönlü Varyans analizi (One Way Anova), Kruskal Wallis testi, Mann-Whitney U testi, Pearson Momentler Çarpımı, Korelasyon analizi ve Doğrusal Regresyon analizi kullanılmıştır Bu analizler SPSS for Windows 16.00 istatistik paket programıyla bilgisayarda gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada özetle şu bulgulara ulaşılmıştır: Öğrencilerin cinsiyetlerine göre internet bağımlılığı puan ortalamaları arasında erkelerin aleyhine anlamlı farklılaşma bulunmuştur. Öğrenim görülen sınıf düzeylerine göre internet bağımlılığı puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma görülmüştür. Bu farkın 8. sınıflar ile 10. sınıflar; 11. sınıflar ile 6., 10. ve 12. Sınıfta öğrenim gören öğrenciler arasında olduğu bulgulanmıştır. Annelerinin eğitim düzeylerine göre öğrencilerin internet bağımlılığı puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma bulunmuş ve anneleri üniversite mezunu olanların internet bağımlılık düzeylerinin anlamlı şekilde yüksek olduğu ve annenin eğitim düzeyi arttıkça bağımlılık düzeyinin arttığı görülmüştür. İnternete bağlanma yerine göre internet bağımlılık puanları arasında anlamlı bir farkın olduğu sonucuna ulaşılmış, bu farkın internete evinde bağlananların aleyhine olduğu görülmüştür. Evlerinde bilgisayar olup olmamasına göre internet bağımlılığı puan ortalamaları arasında evinde bilgisayarı olanların aleyhine anlamlı bir farklılaşma olduğu görülmüştür. Öğrencilerin internete bağlanma nedenlerine göre internet bağımlılık puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma olduğu bulgusuna ulaşılmış bu farkın oyun oynayan ve chat yapanların aleyhine olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin disiplinle ilgili işlem görüp görmediklerine göre internet bağımlılığı puan ortalamaları arasında disiplinle ilgili işlem gören öğrencilerin aleyhine anlamlı bir farklılaşma olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin akademik başarı puanlarının internet bağımlılığına ait puanları anlamlı düzeyde yordadığı görülmüştür.

Anahtar kelimeler: İlköğretim II. kademe ve ortaöğretim öğrencileri, internet bağımlılığı.

ABSTRACT
MASTER THESIS
THE INTERNET ADDICTION OF THE STUDENTS IN THE PRIMARY AND
SECONDARY EDUCATION

Ahmet İNAN

Advisor: Assist. Prof.Dr. Birol ALVER

2010- Page: VIII. 92

Jury: Assist. Prof.Dr. Birol ALVER

Assist. Prof.Dr. Başaran GENÇDOĞAN

Assist. Prof.Dr. Vedat Nuri TURHAN

In this study, the situation of the addiction to the internet of the students who continue their education in primary II. Stage and secondary schools has been examined by several variables.

The students who continue their education in primary II. Stage and secondary schools in the education year of 2009-2010 in Balıkesir, Erdek are the universe of the study. 524 students who are determined randomly are the samples of the research. In order to determine the levels of the addiction to the internet of the students, the Internet Addiction Scale which was developed by Young (1996 a) and adaption studies made by Bayraktar (2001) was used in the research. One Way Anova, Kruskal Wall is, Moments of Pearson Product Mann Whitney U test and Linear Regression Analysis were used in the analysis of the data that has been obtained. These analysis took place with the Statistical Package Program SPSS for Windows 16:00

The following findings were reached exactly in the study: According to the sex of the students, a significant differentiation against males has been found among the mean scores of Internet Addiction. According to the levels of the classes a significant differentiation has been seen among the mean scores of Internet Addiction. It is noticed that this difference has been between 8th grade classes and 10th, 11th grade classes and 6th, 10th grade classes and 12th. There has been found a significant differentiation among the mean scores of Internet Addiction according to the education level of their mothers and there has been seen a significant increase. It has been found that there is a significant differentiation according to the place of connection to the internet and the difference is against the ones who make a connection to the internet from home. Depending on whether they have a computer at home or not, there has been seen a significant differentiation among the mean scores of Internet Addiction against the ones who have a computer at home. The finding has been reached that there has been a significant differentiation among the mean scores of Internet Addiction according to students reasons for connecting to the Internet and there has been found that this differentiation is against those who play game and chat. Depending on whether the students had a disciplinary process or not, it is found that there has been a significant differentiation between the mean scores of Internet Addiction against the ones who had a disciplinary process. It is seen that the academic achievement scores of the students predict the scores of Internet Addiction significantly.

Key Words: Elementary II. stage and secondary school students, Internet Addiction.

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1	Öğrencilerin İnternet Bağımlılık Durumları İle İlgili Bulgular	59
Tablo 2	Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre İnternet Bağımlılığı İle İlgili Bulgular	60
Tablo 3	Öğrencilerin Öğrenim Kademesine Göre İnternet Bağımlılığı İle İlgili Bulgular	61
Tablo 4	Öğrencilerin Sınıf Düzeylerine Göre İnternet Bağımlılığı İle İlgili Bulgular	61
Tablo 5	Öğrencilerinin Sınıf Düzeylerine Göre İnternet Bağımlılığı Puanlarının Çoklu Karşılaştırmaları (LSD)	62
Tablo 6	Öğrencilerin Akademik Başarı Düzeylerine Göre İnternet Bağımlılığı İle İlgili Bulgular	63
Tablo 7	Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Düzeylerine Göre İnternet Bağımlılığı İle İlgili Bulgular	64
Tablo 8	Öğrencilerin Babalarının Eğitim Düzeylerine Göre İnternet Bağımlılığı İle İlgili Bulgular	65
Tablo 9	Öğrencilerin Algıladıkları Sosyoekonomik Düzeylerine Göre İnternet Bağımlılığı İle İlgili Bulgular	66
Tablo 10	Öğrencilerin İnternete Bağlanma Yerine Göre İnternet Bağımlılığı İle İlgili Bulgular	67
Tablo 11	Öğrencilerin Evlerinde Bilgisayar Olma Durumlarına Göre İnternet Bağımlılığı İle İlgili Bulgular	68
Tablo 12	Öğrencilerin İnternete Bağlanma Nedenlerine Göre İnternet Bağımlılığı İle İlgili Bulgular	69
Tablo 13	Öğrencilerin Bedensel Özür veya Hastalıkları Olma Durumlarına Göre İnternet Bağımlılığı ile İlgili Bulgular	70
Tablo 14	Öğrencilerin Disiplinle İlgili İşlem Görme Durumlarına Göre İnternet Bağımlılığı İle İlgili Bulgular	70
Tablo 15	Öğrencilerin Akademik Başarı Puanlarının İnternet Bağımlılıklarını Yordanmasına İlişkin Bulgular	72

KISALTMALAR

ARPA	: Advanced Research Projects Agency
ADSL	: Asymmetric Digital Subscriber Line: Asimetrik Sayısal Abone Hattı
BITNET	: Because It's Time Network
DARPA	: Defense Advanced Research Project Agency
DSM-IV	: Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders
EARN	: European Academic and Research Network
FNC	: Federal Networking Council
GSM	: Global System for Mobile Communications: Mobil İletişim İçin Küresel Sistem
İTÜ	: İstanbul Teknik Üniversitesi
MIT	: Massachusetts Teknoloji Enstitüsü
NCP	: Network Control Protocol
NPL	: İngiltere Ulusal Fizik Laboratuvarı
NSFNET	: National Science Foundation
ODTÜ	: Ortadoğu Teknik Üniversitesi
PTT	: Türkiye Posta Telefon Telgraf İşletmesi
SRI	: Stanford Research Institute
TCP/IP	: Transmission Control Protocol/Internet Protocol
TÜVEKA	: Türkiye Üniversiteler ve Araştırma Kurumları Ağı
UCLA	: University of California at Los Angeles
UCSB	: University of Utah ve University of California at Santa Barbara

ÖNSÖZ

Küreselleşme sürecine özgün uluslararası ilk kitle iletişim aracı olmasıyla internet, toplumsal değişim süreciyle birlikte yeni toplumsal ilişki türlerini de yaratmaktadır. İnternetin 1990'ların ikinci yarısından sonra baş döndürücü bir hızla gelişmesi ve yayılması, çoğu zaman bu teknolojiyi onu en iyi anlayan kesimlerle birlikte değerlendirmeyi gerektirmiştir. Yeni değerlerin benimsenmesinde toplumda öncü kesim olan gençler, bu teknolojiyi en kolay kullanan kesim olmaktadır. İnternetin kullanım biçimlerini oldukça kolay kavrayan, onunla vakit geçiren, eğlenen, sohbet eden, site oluşturan, onunla sosyalleşen ve zamanını çok fazla harcayan gençler teknoloji tüketiciliğinde üreticilerin en önemli hedef kitlesi olmayı sürdürmektedir. İnternetin gençler arasında hızla ilerlemesi ile birlikte internet kullanımı da hayatın vazgeçilmez gerekliliklerinden biri olmuş ve giderek artan şekilde bireylerin öncelikli iletişim aracı durumuna gelmesi ile de birtakım sorunların yaşanması kaçınılmaz hale gelmiştir. Bu nedenle, İlköğretim II kademe ve ortaöğretim öğrencilerinin internet bağımlılıklarının incelenmesi, bu gençlerin ileriye yönelik akademik ve sosyal alanda yaşayabilecekleri olumsuzlukları önleme ve öğretmenler ile ailelerin bu anlamda sorunun kaynağını anlamalarına ve gerekli tedbirleri almalarına katkı sağlaması açısından da önemli görülen bu çalışma şekillenmiştir.

Öncelikle, bu çalışmanın planlanması, yürütülmesi ve değerlendirilmesi aşamasında yol gösteren , manevi desteğini esirgmeden, sık sık görüşlerine başvurduğum, beni hiç kırmayıp büyük bir nezaketle aydınlatıcı cevaplar veren ve çalışmanın analizinde çok önemli katkıları olan, Yrd.Doç.Dr. Birol ALVER'e; yapıcı eleştirileri ile ciddi katkılar sağlayan saygıdeğer jüri üyelerine, zaman zaman bilgisine ve desteğine başvurduğum meslektaşım ve arkadaşım Adem PEKER'e, veri toplama araçlarının uygulanmasında destek olan, değerli psikolojik danışman arkadaşlarıma, çalışmamın her aşamasında bana destek olan değerli eşime ve varlığı ile bana çalışma azmi veren biricik kızım Zeynep'e en içten dileklerle teşekkür ederim.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

Küreselleşme sürecine özgün uluslararası ilk kitle iletişim aracı olmasıyla internet, toplumsal değişim süreciyle birlikte yeni toplumsal ilişki formasyonları da yaratmaktadır. İnternetin 1990'ların ikinci yarısından sonra baş döndürücü bir hızla gelişmesi ve yayılması, çoğu zaman bu teknolojiyi en iyi "anlayan" kesimlerle birlikte değerlendirmeyi zorunlu hale getirmiştir. Yeni değerlerin benimsenmesinde toplumda öncü kesim olan gençler, bu teknolojiyi en kolay kullanan ve nimetlerinden sıkça yararlanan kesim olmaktadır. Teknoloji çağının çocukları olarak doğan günümüz gençliği, iş dünyası ve bu alanda iş yapan kesimlerin dışında bu teknolojiyi en fazla kullanan kesim olmaktadır. Bu konuda verilere dökülmüş bir ölçüm sistemine sahip olmasak da, internetin kullanım biçimlerini en kolay kavrayan, onunla vakit geçiren, eğlenen, sohbet eden, site oluşturan, onunla sosyalleşen ve ona zamanını en fazla harcayan kesim olarak gençler gösterilebilir.

Bunun yanında internetin her kesim için yeni açılımlar sunması bu alanın cazibesini arttırmaktadır. İnternetin anonim ortamının sağladığı kendini ifade etme olanağındaki sınırsızlık, bilginin dönüşümüne, dolayısıyla herkesin bu sürece katkıda bulunabileceği zemini yaratmaktadır. Pek çok yaklaşıma göre; interneti diğer kitlesel araçlardan farklı ve özel kılan, karmaşanın ve denetimsizliğin özgürlük getiren yanındır, bu durum ise ergenler için tam bir cazibe merkezi olmasını sağlamaktadır.

1962 yılında internetin temelleri atıldığında belki de hiç kimse bu kadar kısa sürede bu kadar güçlü, etkili bir iletişim ve bilgi paylaşım aracı olacağını düşünmemişken internet şimdi, günümüzün en önemli bilgi paylaşım araçlarından biri haline gelmiştir. Çağlar boyunca büyük bir sorun olan bilginin bir yerden başka bir yere zahmetsizce taşınması günümüzde internet sayesinde çok kolay gelmiştir. İnternet devrimi her birimizi etkileyerek hızla büyümeye devam etmektedir. Gün geçtikçe internet, bilgi paylaşımının yanı sıra haberleşme, alışveriş yapma, sohbet etme ve bir oyun oynama aracı haline gelmiştir. Artık günümüz teknoloji ve hız çağında zamanı en iyi ve en verimli şekilde kullanmak adına kullanılan bu teknolojinin olumlu yanları insanlar arasında hızlı bir şekilde

yer edinmiş ve insanlar birçok işlemlerini, alışverişlerini, iletişimlerini, hatta arkadaşlıklarını internet aracılığı ile sağlamaya başlamışlardır (Akınoğlu, 2002).

İnternette iletişim ve eğlence biçimlerinin ortaya çıkmasıyla birlikte, internet iletişiminin izleyiciler üzerinde yarattığı etki de sorgulanmaktadır. Kitle iletişim araştırmacıları, kullanıcıların çok kolay benimsedikleri bu ortam hakkında bilgi gediği, kullanımlar ve doyumlar, bağımlılık tabanlı soru ve problemleri tahlil etmekte, bu yeni kitle iletişim aracının işlevsel özelliklerini geleneksel ortamları da dikkate alarak incelemektedir. Bugün bu yeni iletişim ortamı ile birlikte birçok konu sorgulanır olmuştur. İnternetin izleyici üzerindeki olumsuz etkileri; pornografi, sanal kumar, tiryakilik (addiction), psikolojik ve sosyolojik zararları irdelenmekte; kültür üretimi, sosyal kontrol, siyasal iletişim konuları masaya yatırılmakta ve bu yeni ortamın güvenilirliği üzerinde tartışılmaktadır. Bu sorgulama ve tahlillerin sonucunda da ortaya yeni değerlendirmeler, disiplinler arası modeller ortaya çıkmaktadır. İnternetle birlikte ortaya çıkan rahatsızlıklar, internetin pozitif ve negatif etkileri bilim adamlarının yakından ilgilendiği konuların başında gelmektedir. İnternet bir yandan insanların birçok ihtiyacını karşılarken, bir yandan da kendisine karşı olumsuz olarak nitelendirilebilecek bir bağımlılığın gelişmesine neden olmaktadır. Son dönemlerde internette geçirilen sürenin artması ile beraber, bireye göre değişen internet kullanım alışkanlıkları konusunda, psikologlar devreye girmiş ve gelişmeye devam eden iletişim ortamının insan üzerindeki etkisini sorgulamaya başlamışlardır. Yapılan araştırmalar, bireylerin bir kısmının ihtiyaçları doğrultusunda internet kullanımını sınırladıklarını, bir kısım kullanıcının ise bu sınırlamayı yapamadığı için iş ve sosyal hayatlarında kayıplarla karşılaştıkları sonucuna ulaşmışlardır. Zira Türkiye'de de örnekleri görüleceği üzere, kendisini internete kaptırıp işini, mesleğini ya da ailesini ihmal eden bireyler birer vaka olarak karşımıza çıkmaktadır. Bilgisayar ve internet başında sabahlayan, sohbet odalarının cazibesine kendisini kaptıran, sınır tanımaksızın sörf yapan ve bu yüzden kişisel ve sosyal ilişkilerinde sıkıntılar yaşayan bireylerin varlığı yeni bir tür bağımlılığın kimilerine göre de ruhsal bir bozukluğun- geliştiğinin de habercisi olmaktadır (Işık 2007).

Bireylere sorun yaşatan davranış örüntüsü, zarar verici olması nedeniyle “patolojik” ya da “problemlı” olarak tanımlanmaya başlanmasıyla birlikte, aşırı internet kullanımı için de çeşitli tanımlamalar yapılmıştır. Yapılan çalışmalarda; internet bağımlılığı, internet bağıllığı, problemlı internet kullanımı, patolojik internet kullanımı, internet davranış bağımlılığı ve cyber bağımlılığı gibi pek çok kavramın kullanıldığı gözlenmektedir. Sağlıklı internet kullanımı ise, düşünsel, davranışsal herhangi bir rahatsızlık duymaksızın, uygun bir zaman diliminde, istedik amaca ulaşmak için internet kullanımı olarak tanımlamıştır (Davis, 2001). Caplan (2005)’e göre, Problemlı internet kullanımı, sosyal, akademik/mesleki negatif sonuçlar doğuran bilişsel ve davranışsal belirtilerden meydana gelmiş, çok boyutlu bir sendromdur. Young (1996b) ise, internet bağımlılığı terimini tercih etmiş, internet bağımlılığını, akademik, sosyal ve mesleki zararlara yol açmasıyla, madde veya alkol kullanımı bağımlılığına benzetmiştir. Daha sonraki çalışmalarında Young (1996b), “Patolojik kumar oynama” kriterlerini temel alarak, “Problematik internet kullanımını” tanımlamıştır (Young ve Rogers, 1998; Young, 1996b). Kandell (1998), internet bağımlılığını, bir psikolojik bağımlılık olarak tanımlamış ve özellikle gençleri bu bağımlılık açısından riskli grup olarak değerlendirmiş olup, internetin aşırı kullanımının sağlık, ilişki ve zaman yönetimiyle ilgili sorunlara neden olabileceğini vurgulamıştır. DSM-IV’te (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders) de, herhangi bir madde ya da uyarıcının patolojik kullanımı/kötüye kullanımı, “bağımlılık (addiction)” olarak bulunmamakla birlikte, problemlı internet kullanımı iki başlıktan yararlanılarak tanımlanmaya çalışılmıştır. Bunlardan ilki madde kullanımı ile ilişkili bozukluklar, diğeri, başka bir yerde sınıflandırılmamış dürtü kontrol bozuklukları içinde yer alan “patolojik kumar oynama”dır.

İnternet bağımlılığını, patolojik ya da problemlı internet kullanımını tanılamada, birçok araştırmacı, kişilerin, internette zaman harcama sürecini önemli bir ölçüt olarak değerlendirirken (Young ve Rogers, 1998; Young, 1996a, 1996b), kişilerin internette harcadığı süre, problemlı internet kullanımı tanılamasında tek başına yeterli olmayıp, aşırı kullanımın negatif sonuçlara yol açtığı, kompulsif internet kullanımı önemli bir ölçüt olarak değerlendirilmektedir (Caplan, 2005; Davis, 2001; Young ve Rogers, 1998). Kompulsif internet

kullanımı, kişinin internet kullanımında istenen kontrolü sağlayamamasını ifade etmekte olup, bu kontrolün sağlanamaması kişinin hayatında önemli aksamalara yol açmaktadır. Problemlili internet kullanımını çok boyutlu bir sendrom olarak değerlendiren Caplan (2005)'e göre, bu kişiler yüz yüze iletişim becerilerini internet ortamında sergilemeyi tercih etmekte, internet ortamında sosyal etkileşim kurarak kendini gösterme eğiliminde bulunmaktadır. Kişilerin internette sosyal etkileşimi tercih etmesine ise, yaşadıkları sosyal izolasyon ve yalnızlığın yol açtığı görülmektedir (Kraut, Kiesler ve diğ., 2002). Young (1996a)'ya göre, yaşamlarındaki gerçek kişilere az vakit ayıran problemlili internet kullanıcıları, bilgisayar başında yalnız vakit geçirmeyi tercih etmektedir.

Bütün bu gelişim süreci ve ortaya çıkardığı problemlilerle birlikte kısa bir zaman içinde evlerimizin, iş yerlerimizin kısaca hayatımızın vazgeçilmez bir parçası haline gelen internet; getirdiği büyük kolaylıkların yanı sıra insan hayatından önemli bazı şeyleri de götürmeye başlayarak (kişileri tembelliğe itmesi, insanlar arasındaki iletişimi azaltması ve insanları asosyal bir varlık haline getirmesi vb.) yeni bir araştırma konusu haline gelmiştir. Bu alanda ilk çalışmayı yapan kişi olan Young (1996a), internet kullanımını DSM IV'ün kumar bağımlılığı ölçütlerini uyarlayarak araştırmıştır. Young'ın ardından birçok araştırmacı internet bağımlılığı kavramını tartışmış, tanımlamaya çalışmış ve çeşitli testler geliştirerek bu konuyu araştırmışlardır. Ülkemiz de ise bu konu 2000'li yıllarda araştırmacıların ilgisini çekmeye başlamış ve araştırmalarının konusu haline gelmeye başlamıştır (Ceyhan, Ceyhan ve Gürcan, 2007). Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun rahatlıkla ulaşabilecekleri bilgisayar ve internet imkânlarına sahip olduğunun belirtildiği görülmektedir.

Bu bağlamda yapılan çalışmalar incelendiğinde; özellikle okul çağındaki gençlerde oldukça sık görülen, psikolojik ve bedensel gelişimlerini, sosyal ilişkilerini olumsuz yönde etkileyerek akademik başarılarını da düşüren aşırı şekilde internet kullanımı; bireyin hem akademik hem de kişisel gelişimini negatif yönde etkilemekte, kişiyi bağımlı hale getirmektedir.

Problemlili internet kullanımıyla birlikte kullananların demografik yapılarında da hızlı bir değişim görülmektedir. İnternet, özellikle ilköğretim II. kademe ve ortaöğretim öğrencileri tarafından birçok amaçla ve yaygın bir

biçimde kullanılmaktadır. İnternete ulaşımın hızlı ve kolay olması, ödevler ve e-devlet uygulamaları gibi durumlar interneti kullanmayan öğrencilerin de, internet kullanıcısı olmasını sağlamaktadır. Ayrıca öğrencilerin yaşamlarındaki psikolojik ve çevresel faktörler, onların internet bağımlılığını yaşamalarına sebep olabilmektedir. Sosyal becerileri düşük olan öğrencilerin, çevresinden izolasyonu yaşaması kaçınılmazdır. İnternet bu tür öğrenciler için bir nevi kendilerini göstermelerini sağlayacak bir platformdur. Doğal sosyal ortamda sosyal becerilerini geliştiremeyen ergenlerin, hayatlarının sonraki dönemlerinde, özellikle eğitim , arkadaş ve aile ortamında problemler yaşaması kaçınılmazdır. Özellikle ilköğretim II. kademedeki kendini göstermeye başlayan problemler internet kullanımı sonucunda bireyin yaşadığı; sosyal ve akademik olumsuzluklar, beraberinde yalnızlık/sosyal izolasyon yaşanmasına alt yapı oluşturabilecek, sonraki dönemlerinde eğitim ve aile hayatında da olumsuzluklar yaşamasına sebep olabilecektir. Özellikle ergenlik gibi sosyal iletişim becerilerine ihtiyaç duyulduğu bu dönemde kişinin problemler yaşaması kaçınılmaz hale gelecektir. Aşırı internet kullanımı sonucunda, ailesi ve diğer sosyal çevresiyle problemler yaşayan ergenlerin, sağlıklı bir geleceğin temellerini atmaları beklenemez.

Bu nedenle ilköğretim II. kademe ve ortaöğretimdeki ergenlerin internet bağımlılıklarının hangi değişkenlere göre farklılaştığını incelemeye ihtiyaç vardır. Böylece hangi değişkenlere göre sorunun ortaya çıktığının tespiti yapılarak önlemine yönelik kapsamlı çalışmalar yapılabilir.

1. 1. Araştırmanın Problemi

Araştırmada ilköğretim II. kademe ve ortaöğretim öğrencilerinin internet bağımlılık durumları bazı değişkenlere göre incelenmiştir

1. 2. Alt Problemler

1) ilköğretim II. kademe ve ortaöğretim öğrencilerinin cinsiyetlerine göre internet bağımlılık durumları farklılaşmakta mıdır?

2) ilköğretim II. kademe ve ortaöğretim öğrencilerinin öğretim kademelerine (II. kademe / ortaöğretim) göre internet bağımlılık durumları farklılaşmakta mıdır?

3) İlköğretim II. kademe ve ortaöğretim öğrencilerinin sınıf düzeylerine göre internet bağımlılık durumları farklılaşmakta mıdır?

4) İlköğretim II. kademe ve ortaöğretim öğrencilerinin akademik başarı düzeylerine göre internet bağımlılık durumları farklılaşmakta mıdır?

5) İlköğretim II. kademe ve ortaöğretim öğrencilerinin annelerinin eğitim düzeylerine göre internet bağımlılık durumları farklılaşmakta mıdır?

6) İlköğretim II. kademe ve ortaöğretim öğrencilerinin babalarının eğitim düzeylerine göre internet bağımlılık durumları farklılaşmakta mıdır?

7) İlköğretim II. kademe ve ortaöğretim öğrencilerinin algıladıkları sosyoekonomik düzeylerine göre internet bağımlılık durumları farklılaşmakta mıdır?

8) İlköğretim II. kademe ve ortaöğretim öğrencilerinin internete bağlanma yerlerine göre internet bağımlılık durumları farklılaşmakta mıdır?

9) İlköğretim II. kademe ve ortaöğretim öğrencilerinin evlerinde bilgisayar olma durumlarına göre internet bağımlılık durumları farklılaşmakta mıdır?

10) İlköğretim II. kademe ve ortaöğretim öğrencilerinin internete bağlanma nedenlerine göre internet bağımlılık durumları farklılaşmakta mıdır?

11) İlköğretim II. kademe ve ortaöğretim öğrencilerinin bedensel özür veya hastalıklarına göre internet bağımlılık durumları farklılaşmakta mıdır?

12) İlköğretim II. kademe ve ortaöğretim öğrencilerinin disiplinle ilgili işlem görme durumlarına göre internet bağımlılık durumları farklılaşmakta mıdır?

13) İlköğretim II. kademe ve ortaöğretim öğrencilerinin akademik başarıları ile internet bağımlılık durumları arasında ilişki var mıdır?

14) İlköğretim II. kademe ve ortaöğretim öğrencilerinin akademik başarıları puanları internet bağımlılığını yordamakta mıdır?

1. 3. Denenceler

Araştırmada İlköğretim II. kademe ve ortaöğretim öğrencilerinin internet bağımlılık durumları bazı değişkenlere göre incelenmiştir

1) İlköğretim II. kademe ve ortaöğretim öğrencilerinin cinsiyetlerine göre internet bağımlılık durumları farklılaşmaktadır.

2) İlköğretim II. kademe ve ortaöğretim öğrencilerinin öğretim

kademelerine (II. kademe / ortaöğretim) göre internet bağımlılık durumları farklılaşmaktadır.

3) İlköğretim II. kademe ve ortaöğretim öğrencilerinin sınıf düzeylerine göre internet bağımlılık durumları farklılaşmaktadır.

4) İlköğretim II. kademe ve ortaöğretim öğrencilerinin akademik başarı düzeylerine göre internet bağımlılık durumları farklılaşmaktadır.

5) İlköğretim II. kademe ve ortaöğretim öğrencilerinin annelerinin eğitim düzeylerine göre internet bağımlılık durumları farklılaşmaktadır.

6) İlköğretim II. kademe ve ortaöğretim öğrencilerinin babalarının eğitim düzeylerine göre internet bağımlılık durumları farklılaşmaktadır.

7) İlköğretim II. kademe ve ortaöğretim öğrencilerinin algıladıkları sosyoekonomik düzeylerine göre internet bağımlılık durumları farklılaşmaktadır.

8) İlköğretim II. kademe ve ortaöğretim öğrencilerinin internete bağlanma yerlerine göre internet bağımlılık durumları farklılaşmaktadır.

9) İlköğretim II. kademe ve ortaöğretim öğrencilerinin evlerinde bilgisayar olma durumlarına göre internet bağımlılık durumları farklılaşmaktadır.

10) İlköğretim II. kademe ve ortaöğretim öğrencilerinin internete bağlanma nedenlerine göre internet bağımlılık durumları farklılaşmaktadır.

11) İlköğretim II. kademe ve ortaöğretim öğrencilerinin bedensel özür veya hastalıklarına göre internet bağımlılık durumları farklılaşmaktadır.

12) İlköğretim II. kademe ve ortaöğretim öğrencilerinin disiplinle ilgili işlem görme durumlarına göre internet bağımlılık durumları farklılaşmaktadır.

13) İlköğretim II. kademe ve ortaöğretim öğrencilerinin akademik başarıları ile internet bağımlılık durumları arasında ilişki vardır.

14) İlköğretim II. kademe ve ortaöğretim öğrencilerinin akademik başarıları puanları internet bağımlılığını yordamaktadır.

1. 4. Sayıtlar

1) Araştırmaya katılan öğrencilerin, veri toplama aracındaki sorulara içtenlikle ve doğru olarak cevap verdikleri kabul edilmektedir.

2) Araştırmada kullanılan ölçme aracı ölçmek istenilen özellikleri ölçecek şekilde, geçerli ve güveniliridir.

1. 5. Sınırlılıklar

1) Bu araştırma Balıkesir ili Erdek ilçesindeki ilköğretim II. kademe ve ortaöğretimde okuyan öğrenciler ile sınırlıdır.

2) Araştırmada elde edilen internet bağımlılık puanları internet bağımlılık ölçeğinin ölçtüğü özelliklerle sınırlıdır.

1. 6. Tanımlar

İlköğretim: İlköğretim, kadın erkek bütün Türklerin milli gayelere uygun olarak bedeni, zihni ve ahlaki gelişmelerine ve yetişmelerine hizmet eden temel eğitim ve öğretimdir. İlköğretim, ilköğrenim kurumlarında verilir; öğrenim çağında bulunan kız ve erkek çocuklar için mecburi, Devlet okullarında parasızdır. Mecburi ilköğretim çağı, 6 - 14 yaş grubundaki çocukları kapsar. Bu çağ çocuğun 5 yaşını bitirdiği yılın eylül ayı sonunda başlar, 14 yaşını bitirip 15 yaşına girdiği yılın, öğretim yılı sonunda biter. Toplam 8 yıldır ilk 5 yılı I. kademe sonraki 3 yıl ise II. kademe olarak adlandırılır (meb.gov.tr.)

Ortaöğretim: İlköğretimden geçtikten sonra öğrenimini sürdürmek isteyen gençleri ulusal eğitim amaçlarına uygun olarak daha üst öğrenime, bir takım teknik ve meslek alanlarına ya da yaşama yetiştirmek için planlanan öğretim dönemi (1974 Eğitim Bilimleri Sözlüğü).

İnternet: 1)İki veya daha çok sayıda bilgisayarın birbiriyle bağlantısı anlamına gelen internet, bilgisayar ağlarının aralarında tekrar bağlantı kurmalarıyla oluşan, dünya çapında yaygın bilgisayar ağlarına dayalı bir iletişim sistemidir (İçel, 1998). 2)Dünya yüzeyindeki bilgisayarların birbirleriyle iletişimine belirli elektronik dil ve kurallar çerçevesinde imkan veren internet aynı zamanda “çok yönlü” bir kitle iletişim aracıdır (Morris ve Ogan, 1996)

İnternet bağımlılığı: İnternet bağımlılığı, patolojik kumar oynama gibi, madde kullanımına bağlı olmayan bir çeşit dürtü-kontrol bozukluğu olarak tanımlanabilir (Young, 1996b).

1. 7. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın temel amacı, “ilköğretim II. kademe ve ortaöğretim öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerinin” bazı değişkenler ile olan ilişkisini ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda, ilköğretim II. kademe ve ortaöğretim öğrencilerinin internet bağımlılıklarının çeşitli özelliklere göre farklılaşma durumları tespit edilmeye çalışılmıştır:

Gelişen dünyada teknolojinin hızla ilerlemesi ile birlikte internet kullanımı da hayatın vazgeçilmez gerekliliklerinden biri olmuştur. İnternetin giderek artan şekilde bireylerin öncelikli iletişim aracı durumuna gelmesi ile birtakım sorunların yaşanması kaçınılmazdır. Kullanımda olumlu bir çok örneğe rastlansa da; siberseks, sohbet, kumar, pornografi, borsada oynamak, açık artırmalara katılmak, etkileşimli oyunlar gibi birçok bağımlılık nesnesini de bünyesinde barındırmaktadır ve bireyler üzerindeki bu negatif etkiler somut olaylarla kanıtlanmaktadır; bu yönüyle ele alındığında internet bağımlılığı, disiplinler arası bir duruma işaret etmektedir ve araştırılması, üzerinde düşünülmesi gerekli bir kavram olarak yer almaktadır. Bazı bireylerin aşırı internet kullanımı sonucunda iş/okul ve sosyal yaşamında problemler yaşadığı görülmektedir. Sosyal etkileşimde internet ortamını tercih eden aşırı internet kullanımına sahip bireyler, gerçek sosyal çevrelerinde izolasyona maruz kalmaktadır. Özellikle ergenlerin hem cinsi ve karşı cinsi ile sosyal etkileşiminde interneti tercih etmesi, onların sosyal becerilerini geliştirmelerini engellemektedir. Aşırı internet kullanımının, yapılması gereken işlerin aksaması, zamanlama problemi, sosyal etkileşim becerilerinin azalması ve yalnızlık/izolasyon gibi olumsuz yansımaları, gençlerde, belki de ileride telafi edilemeyecek sorunlara yol açacaktır. Bu nedenle, İlköğretim II kademe ve ortaöğretim öğrencilerinin internet bağımlılıklarının incelenmesi, bu gençlerin ileriye yönelik akademik ve sosyal alanda yaşayacakları olumsuzlukları önleme ve öğretmenler ile ailelerin bu anlamda sorunun kaynağını anlamalarına ve gerekli tedbirleri almalarına katkı sağlaması açısından da önemli görülmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

2. KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2. 1. İnternet'in Tanımı ve Özellikleri

Ortaya çıktığı günden bu yana küresel anlamda çok hızlı bir gelişim gösteren internet, iki veya daha çok sayıda bilgisayarın birbiriyle bağlantısı anlamına gelen bilgisayar ağlarının aralarında tekrar bağlantı kurmalarıyla oluşan, dünya çapında yaygın bilgisayar ağlarına dayalı bir iletişim sistemidir (İçel, 1998). Dünya yüzeyindeki bilgisayarların birbirleriyle iletişimine belirli elektronik dil ve kurallar çerçevesinde imkan veren internet aynı zamanda “çok yönlü” bir kitle iletişim aracıdır (Morris ve Ogan, 1996). Bir başka deyişle internet, birbirine bağlı bilgisayarlardan oluşan bir “bilgi ağı”, “bilgi otobanı”dır (Gates, 1999).

Temelleri, ABD ile Sovyetler Birliği arasında yaşanan soğuk savaş döneminde atılmıştır. Olası bir nükleer savaşta askeri iletişim kurmak ve ana bilgisayardaki bilgileri diğer bilgisayarlara aktarmak amacıyla gündeme gelen internet konusunda, ABD Savunma Bakanlığı'nın bir kuruluşu olan ARPA (Advanced Research Projects Agency)'nin desteği ile çalışmalara başlanmış ve 1969 yılında dört ayrı şehirdeki bilgisayar arasında bilgi transferi gerçekleştirilerek sistemin ilk adımı atılmıştır. Ardından ARPANET adı verilen askeri bilgisayar ağı kurulmuştur (Çağiltay, 1994).

Temelleri 1960'larda atılan internet fikri, 1970-1983 yılları arasında ARPANET projesi kapsamında laboratuvar ortamında denenmiş, 1984-1995 yılları arasında ise tüm dünyayı kapsayacak şekilde genişlemeye başlamıştır. Bu genişleme sürecinde internetin ticari boyutunun fark edilmesi de önemli bir etken olmuş ve internet sadece araştırmacılara ve sınırlı boyutta hükümetlere yönelik bir ağ olmaktan çıkarak dünya yüzeyinde -1995 rakamları ile- 10 milyon bilgisayarı kapsayan bir ağa dönüşmüş, 16 milyon kullanıcı internetin nimetlerinden faydalanmaya başlamıştır (Akgül, 2007). Bu gün ise bu rakam milyarlarla ifade edilmektedir. İnsanoğlunun yaratıcı fikirleri için yeni bir zemin oluşturan internette her gün “yeni” olan bir şeyle karşılaşmak mümkün gözükmemektedir. Birçok uç fikrin dahi yaşama imkanı bulduğu internet doğum sürecinin ardından başlayan gelişme sürecini hala tamamlayabilmiş değildir.

Bununla birlikte kullanılmaya başlandığı ülkelerde insanların bu yeni ortamı tercih etmelerini sağlayan temel kullanım şekilleri ortaya çıkmıştır. İnternetle elektronik olarak mektuplaşma (elektronik posta), sohbet, etkileşimli konferans, enformasyon kaynaklarına erişim, tartışma odalarının sunduğu ortamlarda düşünceleri dile getirebilme, bir grup netdaşla bireysel veya grup olarak konuşabilme (chat), haber gruplarından kişisel ilgilere yönelik konularla ilgili enformasyon alma, yazı-ses-görüntü dosyalarını başka bir bilgisayardan kendi bilgisayarına çekebilme, sanal ortamda alışveriş edebilme, kamusal bilgi ve belge gönderme/alma gibi etkinlikler ve eylemler yapılabilmektedir (Gürcan, 1999).

Çok farklı ihtiyaçları karşılayan İnternet'in temelde kullanılma amaçlarını sıralayacak olursak:

- Bilgisayar ağına bağlı tüm bilgisayarla iletişim, elektronik posta almak/göndermek, sohbet, anında karşılıklı bilgi alışverişinde bulunmak,
- Bilgi, makale, teknik rapor gibi sınırsız kaynağa erişim,
- Herkese açık yazılımlara ücretsiz erişim,
- Kitap, konferans, duyuru ve kayıt işlemleri,
- Bilgi bankalarına ve arşivlere erişim,
- Kütüphane kataloglarına ulaşım,
- Her türlü alışveriş,
- Seyahat rezervasyonları, uçak ve diğer yolculuk biletleri,
- Bankacılık, hisse senedi alım satımı, açık artırmalara katılım gibi ticari işlemler,
- Çeşitli resmi başvuru ve işlemler,
- Her konuyla ilgili uzmanların adreslerine ulaşım iletişim olanağı,
- Günlük gazete/televizyon haberlerini izlemek.

Sonuç olarak İnterneti, dünyanın farklı coğrafi mekânlarında bilgisayarların birbirlerine bağlanarak oluşturdukları ve milyonlarca kullanıcının aynı anda veya farklı zamanlarda kullandığı bir iletişim ağı veya ağlar ağı olarak tanımlamak mümkündür (Yalçın, 2003).

2. 2. İnternet'in Tarihi Gelişimi

Bilgi ve iletişim teknolojileri içerisinde, sosyal etkileşim yönünden en büyük etkiyi gerçekleştiren İnternet konusunda tarihe ilk kaydı, Ağustos 1962'de "Galactic Network" kavramıyla Massachusetts Teknoloji Enstitüsü'nden (MIT) J.C.R.Licklider düşmüştür. Licklider, insanların kolaylıkla bilgi ve programlara erişebilecekleri küresel bir ağ fikri ile Ekim 1962'de, DARPA (Defense Advanced Research Project Agency)projesinde çalışmalarına başlamıştır (<http://www.isoc.org/internet/history /brief.shtml #cacm>).

1957'de Sovyetler Birliği'nin Sputnik I uydusunu fırlatması, silahlanma yarışında tekrar teknolojik liderliği ele geçirme konusunda Amerikan Başkanı Eisenhower'ı harekete geçirmiş (http://www.livinginternet.com/i/ii_summary.htm) ve bu gelişme internetin temellerinin atıldığı projeye (DARPA) kadar uzanacak gelişmelerin başlangıç noktası ARPA ajansının kurulmasına yol açmıştır. Amerikan Savunma Bakanlığı'na bağlı ARPA Ajansı, başlangıçta, uzaya uydu fırlatmış, Sovyetler Birliği'nden gelebilecek nükleer bir saldırı karşısında Amerika'yı korumak ve ileri düzey teknolojik araştırmalar yapmak amacıyla kurulmuştur. Teknoloji yarışı ve nükleer kaygılarla başlayan internetin tarihi, bilgisayar araştırmacılarının 1960'ların ortasından itibaren düşündükleri paket-anahtarlama (paketswitched) şebekelerine dayanmaktadır. Bilgi paketleri, mesaj blokları ile ileti dağıtma fikrini başlangıçta sıkıntıya sokan tek konu ise, bilgisayarların farklı dil ve arayüzlerde (interface) çalışıyor olmasından kaynaklanmaktaydı (Briggs ve Burke, 2002). Leonard Kleinrock, paket anahtarlama (packet switching) kavramını tanımlayarak, bilgisayarlar arası veri iletişimini, telefonda olduğu gibi "çevrim anahtarlama" (circuit switching) yerine, "paket anahtarlama" üstüne kurmanın doğru olacağı fikri ile İnternet altyapısı adına en önemli gelişimin öncüsü olmuştur. Kleinrock'un temelini attığı bu sistem; Paul Baran ve İngiltere Ulusal Fizik Laboratuvarı(NPL)'ndan Donald Watt Davies ve Roger Scantlebury'nin çalışmalarıyla geliştirilmiş ve 1969 yılı sonlarında Arpanet projesi ile sonuçlandırılmıştır (<http://www.isoc.org/internet/history/brief.shtml>.) Soğuk savaş döneminin ürünü ve başlangıçta sınırlı bir şebeke olan

ARPANET (Amerikan Savunma Bakanlığı Araştırma Projesi), savunma kaynaklarını geliştirecek askeri bilgilerin depolanması ve bir saldırı karşısında sistemin bütününe çökmesini önleyecek bir tedbir sistemi olarak kurulmuştur (İçel, 1998). Farklı arayüz ve farklı dillerde çalışan bilgisayarların, ortak arayüz mesaj işlemcileri sayesinde bilgi paylaşımının mümkün olabileceğinin fikriyle ilk paket bilgi, 1969'da California Üniversitesi'nin Los Angeles kampusuna ulaşmıştır. Benzer dillerin ortak kullanımı ile de sınırlı bir çevreden, geniş bir çevreye geçilerek, coğrafi olarak uzakta ve izole edilmiş araştırmacılar ve kaynaklar arasında işbirliği ve paylaşım sağlanmıştır (Briggs ve Burke, 2002).

Arpanet projesi kapsamında ilk bağlantı, 1969 yılında dört merkezle University of California at Los Angeles (UCLA), Stanford Research Institute (SRI), University of Utah ve University of California at Santa Barbara (UCSB) gerçekleştirilmiştir. Bundan sonra, elektronik posta, ağ haberleri gibi servisler belirli bir istikrara kavuşmuş, 80'li yıllarda ise ABD, İngiltere ve Japonya gibi akademik alanda internet yaygınlaşmaya başlayarak, Janet, NFS Net gibi ulusal akademik ağlar kurulmuştur (İçel, 1998). Network Control Protocol (NCP), Arpanet'teki ilk standart ağ protokolü olarak kullanılmıştır. NCP'den daha yeni olanaklar getiren ve Robert Kahn ve Vinton Cerf öncülüğündeki araştırmacılar tarafından geliştirilen Transmission Control Protocol/Internet Protocol (TCP/IP) adındaki yeni protokol ise, 1 Ocak 1983'te sisteme dahil edilmiştir. İlk internet omurga ağı, 1986'da National Science Foundation (NSFNET) tarafından oluşturulmuştur (<http://www.isoc.org/internet/history/brief.shtml>).

Ortaya çıktığı ilk on yılda özellikle elektronik posta, tartışma grupları ve uzak veri tabanlarına erişim ya da dosya transferi gibi çeşitli amaçlar için kullanılan internet, 1980'lerin başında bütün ağların bir araya gelerek bir "ağlar ağı" inşa etmelerini öngören bir protokolün imzalanmasıyla Arpanet'in oluşturduğu ekseninde ana şeklini kazanmıştır. 1983'te TCP/IP protokolüne geçişin tamamlanmasıyla birlikte İnternet'in doğum süreci tamamlanmıştır. 1989 yılında, ABD hükümeti Arpanet'i finanse etmekten vazgeçince, ağa bağlı kullanıcılar, "İnternet" adı verilecek ardılı için tasarılar hazırlamışlardır. Sözcük o zamandan beri karışıklık yaratacak şekilde iki anlamda, hem ağın

kendisi, hem de ağ üzerindeki iletişimi yöneten protokoller için kullanılmaya başlamıştır. 1990'ların başında Wais, Gopher, Web gibi İnternet servisleri açıklanmıştır. Wais ve Gopher kullanım kolaylığı nedeniyle, İnternet'te yaygınlaşarak, iş dünyasına ve kamu yönetimine yayılmasına yardım etmiştir. 1993'te ise World Wide Web temelli İnternet araçları ile bilgiye ulaşım daha da kolaylaşmış ve ulaşılabilen bilgiler ile sunulan hizmetler sayısal anlamda ve çeşitlilik olarak artmıştır (İçel, 1998). 1990 yılında NSF net ile özel şirketlerin ortak işletmesi ile başlayan özelleştirme süreci, 1995 yılı Mayıs ayında Ulusal Bilim Vakfı(NSF)'nin internet omurga işletmeciliğinden tamamen çekilmesi ile tamamlanmıştır. 1995 yılından itibaren ABD internet omurga işletimi tamamen özel sektörün elindedir. FNC (Federal Networking Council) tarafından, 24 Ekim 1995 tarihinde yayınlanan bir bildiriyle tanımlanan "internet", asker ve hükümet kontrollü görünümünden uzaklaşmış, ticari rekabete ve özel girişimcilerin eline bırakılmıştır. Bu noktadan sonra İnternet'in yaygınlaşması da giderek hız kazanmıştır (Saatçi, 2005).

Ağa bağlı bilişim teknolojisi ürünlerinin(bilgisayar, cep telefonu vs.) sayısı her geçen gün hızla artmakta, dört bilgisayarın bağlantısı ile temeli atılan sisteme bugün milyarlarla ifade edilen sayıda kişi bağlanmakta ve her geçen gün bu sayı artmaktadır.

2. 3. Türkiye'de İnternet'in Gelişimi

Türkiye'de ilk geniş alan ağı 1986 yılında tesis edilen EARN (European Academic and Research Network)/BITNET (Because It's Time Network) bağlantılı TÜVEKA (Türkiye Üniversiteler ve Araştırma Kurumları Ağı)'dır. İlerleyen yıllarda bu ağın hat kapasitesinin yetersiz kalması ve teknolojik açıdan ihtiyaçlara cevap verememeye başlaması üzerine, 1991 yılı sonlarına doğru ODTÜ ve TÜBİTAK, internet teknolojilerini kullanan yeni bir ağın tesis edilmesi yönünde bir proje başlatmışlardır. Bu çerçevede ilk deneysel bağlantı 1992 yılının ekim ayında X.25 üzerinden Hollanda'ya yapılmış, PTT'ye (Türkiye Posta Telefon Telgraf İşletmesi) 1992 yılında yapılan başvurunun sonuçlanmasını takiben, 12 Nisan 1993'te de 64 Kbps kapasiteli kiralık hat ile ODTÜ (Ortadoğu Teknik Üniversitesi) Bilgi İşlem Daire Başkanlığı sistem

salonundaki yönlendiriciler kullanılarak, ABD'de NSFNet'e (National Science Foundation Network) bir protokol üzerinden Türkiye'nin ilk internet bağlantısı gerçekleştirilmiştir (Altun, 2003) Bu nedenle 12 Nisan 1993 tarihi Türkiye'de internetin doğum günü olarak kabul edilmektedir.

Ankara-Washington arasındaki bu kiralık hat vasıtasıyla kurulan 64 kbit/sn hızındaki bu hat ODTÜ'den uzun bir süre ülkenin tek çıkışı olmuştur. 1994 yılından itibaren kurumlara ve firmalara internet hesapları verilmeye başlamasıyla birlikte Ege Üniversitesi (1994), Bilkent Üniversitesi (1995), Boğaziçi Üniversitesi (1996), İTÜ (İstanbul Teknik Üniversitesi) (1996) bağlantıları gerçekleştirilmiştir (İçel, 1998).

Türkiye'de "tr" uzantılı İnternet adresleri (domain name-alan adı) ODTÜ tarafından verilmekte olup, internet adresi alan kuruluşların isimleri ve IP adresleri ODTÜ sayfalarında bulunmaktadır (Gürcan, 1999) Başlangıçta internet, tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de bilgi aktarımı amacıyla kullanılmıştır. Dünyadaki gelişmelere paralel olarak 1995'ten itibaren Türk girişimcileri de günden güne artan bir taleple interneti, e-posta ve diğer servisleriyle, özellikle tanıtım ve pazarlama için kullanmaya başlamışlardır (Güvenir, 2005). İnternete 53. ülke olarak giren Türkiye'de, ODTÜ ve TÜBİTAK'ın tanıtma ve yayma çabaları, TR-NET Grubu'nun yoğun çalışmaları ile akademik çevre hakimiyetli İnternet, hemen hemen bütün kesimler tarafından günden güne artan bir taleple karşılanmıştır. 1995 yılı hedefini 50 bin kişiye hizmet olarak açıklayan TR-NET'in çalışmaları sonuç vermiştir (Özçağlayan, 1998).

İnternetle tanıştığı günden bu güne Türkiye önemli gelişmelere imza atmıştır. Türkiye'de internetin gelişimine ivme kazandıran önemli bir gelişme de internete yüksek hızda erişim sağlayan ADSL (Asymmetric Digital Subscriber Line: Asimetrik Sayısal Abone Hattı) modem teknolojisinin kullanılmaya başlamasıdır. 2003 yılında ortaya konan e-Dönüşüm Türkiye Projesi, internet kullanımını yaygınlaştırmak, bilinçli internet kullanımını teşvik etmek ve resmi hizmetlerin vatandaşlar tarafından internet ortamında daha hızlı yapılmasını sağlamaya yönelik olarak başlatılmıştır. İnternetle ilgili

konular artık Türkiye'nin Acil Eylem Planları'nda kendisine yer bulabilmektedir (Akgül, 2007).

Bütün bu gelişim süreci ele alındığında erişimin hızlı ve ucuz olması; GSM (Global System for Mobile Communications: Mobil İletişim İçin Küresel Sistem) operatörlerinin de cep telefonu vasıtasıyla internet hizmetinin vermeleri ve bilişim teknolojilerinin gelişmesi ile birlikte cebe kadar giren teknolojiler de dikkate alındığında günümüz Türkiye'sinde internet kullanıcıları artık on milyonlarla ifade edilmektedir.

2. 4. İnternet İletişiminin Özellikleri

İnternet iletişimini temelde diğer iletişim biçimlerinden ayıran en önemli ve yenilikçi özelliği, söz konusu iletişimin zaman ve mekandan bağımsız, "sanal" bir ortam üzerinde gerçekleşiyor olmasıdır. Söz konusu ortam, bilgisayar bağlantıları arasında yaratılmış ve yaşadığımız fiziksel dünyada algılayamayacağımız bir yeri işaret etmektedir (Camgöz, 1998). İnternet ortamının, iletişimin iki temel formu olan kişilerarası ve kitle iletişimini aynı potada birleştirdiği gerçeğinden yola çıkarak, "interaktif kitle iletişimi" terimini kullanmaktadır. Bu yeni ortam, sadece iki iletişim formunun birleştiği bir ortam olmaktan öte, onlardan farklı bir etkileşim ve geri bildirim imkanı sunmakta, pasif alıcıları tanınabilir ve tanımlanabilir aktif katılımcılara dönüştürmektedir. Çok sayıda mesaj, farklı biçim ve içeriklerde (ses, görüntü, metin) alıcı/larına (özel yada genel) ulaştırılmakta ve böylece internet alıcı ve göndericinin etkileşim içerisine girebilecekleri şekilde "çok yönlü bir iletişim" imkanı sunmaktadır. (Jonoschka, 2004).

İnternet, geleneksel iletişim araçlarından farklı bir iletişim düzeni sunmaktadır. Geleneksel kitle iletişim araçlarında mesaj, belirli bir merkezden kitle olarak tanımlanan farklı türden toplum kesimlerine iletilmektedir. İletişim aracından kitleye yönelik bu doğrusal iletişim düzeninde, kitlenin hiçbir belirleyici/denetleyici rolü bulunmamakta ve alıcılar geri bildirim (feedback) için başka kanallara yönelmek zorunda kalmaktadır. İnternet iletişimi ise "etkileşimlilik" özelliği sayesinde, yine aynı kanaldan alıcılarına geri bildirim

imkanı sunmakta, mesajlara anında tepki (haberlere yazılan yorumlar, çeşitli anket ve oylamalara katılım) verebilmeyi mümkün kılmaktadır.(Işık, 2005)

Milyonlarca insanın zamanının önemli bir bölümünü ayırdığı internette iletişim ortamı nasıldır ve hangi özelliklere sahiptir? internetin ve kullanıcıların değerlendirilmesi açısından internetin ne olduğu kadar, internet ortamında iletişimin yani internet iletişiminin özelliklerinin incelenmesi de önem taşımaktadır. internette iletişimin özelliklerinden bazıları şunlardır;

- İnternette zaman konusunda bir sınır yoktur. insanlar günün istedikleri herhangi bir anında, günün yirmi dört saati internete girerek iletişim kurabilir veya İnternet aktivitelerinden yararlanabilirler.
- Bireylerin kendilerini tanıtmaları tamamen onların kontrolündedir, kişi yüz yüze iletişimde kendisi için sıkıntı yaratan bazı durumları değiştirebilir ve kendini farklı tanıtabilir (yas, cinsiyet,...). King bu durumu, iletişimde “hyperpersonal aspect” yani kişinin kendi sunumu hakkında daha seçici olduğu bir yol olarak tanımlamıştır.
- İletişimin anonim olması, istenilmediği sürece gerçek kimliğin kullanılmaması yüz yüze iletişimde geri çekilmeye neden olan pek çok durumda kişiye cesaret verebilmekte, engellenmeyi ortadan kaldırmaktadır. Kişi internette söylediği sözlerin sorumluluğunu üzerine almama konusunda özgürdür ve sosyal kabul görmeme endişesi taşımadan iletişim kurabilmekte ve bu durum bazı kişilerin gerçek yaşamda olmadıkları kadar açık olmalarına neden olabilmektedir.
- İnternette herhangi bir mekan sınırı yoktur. İnternet coğrafi sınırların aşılmasına izin verdiği için kişiler ilgi duydukları konularda bir çok şeyi geniş bir kitle ile paylaşma olanağı ve iletişim kuracakları insanları seçme sansı bulabilmektedirler. internet, dünyanın her yerinden herkesin katılımına izin veren özgür bir ortamdır.
- İnternet yaşamda sorumluluk almak istemeyen kişiler için, risksiz bir biçimde diğer insanların duygu ve düşüncelerine şahitlik yapma fırsatı tanıyabilmektedir. İnternet televizyonun aksine çift yönlü bir iletişim aracıdır ve herkes İnternette duygu ve düşüncelerini sohbet (chat)

odaları, forumlar, internet sitelerinde izleyiciye ayrılan “görüşler” vb. pek çok sayfa aracılığıyla duyurabilir. Diğer insanlar da isterlerse bu sayfalara yazan insanların yazdıklarını okuyup takip edebilir.

- İnternet, ilgi alanları ortak olan ve hiç karşılaşma sansı olmayan kişilerin birbirleriyle haberleşmelerini sağlayabilmektedir. İnternette insanlar istedikleri konuya yönelik arama yaparak, benzer ilgilere sahip insanlarla tanışma olanağına sahiptir. İnternette milyonlarca hayran sitesi, kulüp, forum vb. vardır.
- İnternette iletişim minimum zaman ve maliyet gerektirmektedir. İnternette iletişim kurmak için insanların mekansal bir değişim yapmasına gerek yoktur. Herkes işyeri veya evinden, hatta dizüstü bilgisayarıyla otobüste bile internete bağlanabilir. İnternet iletişimi hem zaman hem de maddi olarak tasarrufludur.
- İnternet ilişkiye gizemli bir boyut katmaktadır. İnsanlar internet aracılığıyla bir başkasıyla iletişim kurduğu zaman, o kişi hakkında sadece onun yazdıkları kadar bilgi sahibi olabilir. İletişim kurduğu kişinin sesini duyamaz veya yüzünü göremez. O kişiyle tanışana kadar yaşanan gizemli ilişki insanları heyecanlandırır ve kullanıcıya heyecan verir.
- İnternette eğlendirici oyun ve yazılımlara kolayca ulaşılabilir. İnternette en çok ilgi çeken aktivitelerden biri de oyunlardır. İnternet’te oyun oynama veya yükleme imkanı veren sayısız site vardır. Sadece oyun değil her türlü yazılım, hareketli veya hareketsiz dosya da kolayca yüklenebilir.
- İnternet kullanıcılara kendine güven duygusunu besleyici bir statü duygusu ve kendini modern hissetme ve ait olma ya da farklı olma duygusu verebilmektedir. İnternet kullanıcılara geniş bir özgürlük verir. İnsanlar istedikleri an iletişimi koparabilir, interneti bırakabilir ve istediği anda istediği aktiviteyi gerçekleştirebilir. İsteyen kendi sitesini yayınlayabilir, sohbet (chat) odası açıp yönetebilir. İnternet’te roller hemen her zaman değişebilir.

- İnternet yasal olmayan pek çok düşünce ve ideolojik görüşün yayılımı ve taraftar toplanması için çok uygun bir ortam oluşturabilmektedir. İnternet, televizyon ve radyonun aksine kontrol edilmesi, denetlenmesi çok zor bir iletişim aracıdır. Kullanıcının kendi kontrolünde olması nedeniyle de, herkes istediği düşüncenin yayılması için çalışabilir.
- İnternette herkes eşittir. İnternette herkes kendini istediği gibi isimlendirebilir. Ayrıca herkes kendini ifade etmek için eşit fırsatlara sahiptir. Kişiler sosyal statü, zenginlik, ırk ya da cinsiyet farklılığı olmadan aynı düzeyde bulunur. Gerçek hayatta insanların kıyafetine bakıp yorumlar yapma durumu İnternet’te yaşanmaz. Bu olgu “İnternet demokrasisi” olarak adlandırılmaktadır.(Kaypakoğlu, 2004)

2. 5. Ergen ve İnternet’e Yönelme Nedenleri

Ergenlik, çocuklukla yetişkinlik arasında kalan bir “ara dönemdir”. Gençlik belirli yaşlarla sınırlı olmayan bir hayat dönemidir. Bununla beraber gençlik kelimesi ergenlik yerine kullanılabilir. Buluş (erinlik, önergenlik) ergenliğin başlarındaki biyolojik-cinsel gelişme dönemidir (Kulaksızoğlu, 2002.). Genellikle 12-15 yaş arası, ergenlik gelişmesini içine alan ilk gençlik dönemi, 15 ile 21 yaş arası asıl gençlik dönemi, 21-25 yaş arası da uzamış gençlik olarak tanımlanır (Yörükoğlu, 2004).

Ergen bu yaş döneminde suskunluk, içe kapanıklık, çevreden kopma, can sıkıntısı, aile içinde çatışma, arkadaşlarıyla problemlerinin bulunması, çevresi içinde beğenilmeme korkusu, kendi ya da dünyanın geleceği hakkında endişe duyma ve kötümserlik vb. psikolojik ve sosyolojik durumlara maruz kalabilmektedir (Saygılı, 2002). Sigara, içki bağımlılığı gibi diğer madde bağımlılıklarında olduğu gibi İnternet bağımlılığında da genç birey İnternet ile çoğu zaman, arkadaş ortamına uymak ya da meraktan dolayı tanışır (Can, 2007).

İnternet bağımlılığında ergenin İnternete yönelme ya da İnternet ile tanışma nedeni bağımlılığın oluşma sürecinde önem taşımaktadır. Birey, gençlik döneminde yaşayabileceği sorunlardan kaçmak veya üstesinden gelebilmek için akran gurubuna yönelmektedir. İnternet kullanmak, gençler arasında popüler bir etkinlik olarak görülmektedir ve bu da aşırı İnternet kullanımına neden

olabilmektedir (Lin ve Tsai, 2002). Ergenleri aşırı kullanıma ve bağımlılığa sürükleyen nedenleri üzerinde duran çalışmalar incelendiğinde şu sonuçlara ulaşılmıştır: Young (2004), ergen ya da genç bireylerde interneti kötüye kullanmaya neden olan etkenleri ücretsiz ve limitsiz internet erişimine sahip olma; başka sosyal etkinliklerin unutulup sadece interneti düşünme; bireyin internet erişimine ailesi tarafından bir kontrol ya da engelin bulunmayışı; internetteki etkinliklerin gizlenebilmesi; gerçek hayattaki korku, takıntı ve kusurların internette gizlenip farklı bir kimliğe bürünebilmesi vb. şeklinde sıralamaktadır. İnternet bağımlılığına neden olan bir takım psikolojik ve sosyolojik etkenlerin dışında internet teknolojisinin sunduğu kumar, sohbet, oyun vb. olanaklardan kaynaklanan etkenler de mevcuttur (Gönül, 2002).

Bütün bunlar dikkate alındığında İnternet bağımlılığı kullanım amacı, kullanım miktarı, psikolojik ve sosyolojik bir çok nedene bağlı olduğu görülmektedir. Bunlar:

1. İnternete erişim kolaylığı, ucuz erişim, internetin yüksek hızı internet bağımlılığını tetikleyen ve bağımlılığa yakalanma riskini artıran dolaylı nedenlerden sayılabilir (Greenfield, 1999). İnternetin bu derece yaygın olarak tercih edilmesinin ve kullanılmasının önemli nedenlerinden biri, kolayca ve günün her anında ulaşılabilir olmasıdır. Çünkü insanlar boş zamanlarını değerlendirebilmek için, çoğunlukla kolay erişebilecekleri ve uygulayabilecekleri etkinlikleri tercih etmektedirler (Bayraktutan, 2005). Zamanla ucuzlaşan ve kolaylaşan İnternet erişimi bireylerin internet başında geçirdikleri zamanı artırmada etkisi olduğu düşünülmektedir.

2. Çalışmalarda, internet bağımlısı bireyler bağımlı olmayanlara göre, internette geçirdikleri zamanın önemli bir bölümünü sohbet ederek harcadıkları belirtilmektedir (Huang, 2004; Jang ve diğerleri, 2008). İrvansyah (2005) çalışmasında, internette sohbet etmek ile bağımlılık arasında doğru orantılı bir ilişki saptamıştır. Yani bireylerin internetteki sohbet süreleri arttıkça, internet bağımlılıkları da artmaktadır. Young (1996a) çalışmasında bağımlı kullanıcıların sohbet odalarını kullanım oranının bağımlı olmayan kullanıcılardan çok daha fazla olduğunu saptamıştır. Başka çalışmalarda da internet bağımlılığı ve internet üzerinden yapılan sohbet arasında önemli bir ilişki olduğu belirtilmekte ve

bağımlılığa yol açtığı düşünülmektedir (Thatcher ve Goolam, 2005). İnternet kullanıcıları arasında “chat” olarak da ifade edilen kelimenin Türkçe’de karşılığı sohbet etmektir. İnternet üzerinden sohbetin kullanılması; bireylerin yeni arkadaşlıklar kurma isteği, bilgi alış-verişinde bulunma, eş arama, günlük yaşamda cinsellik vb. elde edilemeyen isteklerin giderilebilme düşüncesi, iletişim kurma ihtiyacı, çevresindekilerle ilişki kuramayan bireylerin fiziksel kusurlarını gizleyebileceği bir ortam olması, çevreye uyum sağlama vb. nedenlerle açıklanabilir (Yıldız, 2005). Her ne kadar internet üzerinden yapılan sohbetin farklı amaçları olsa da, internet kullanıcılarının önemli bir çoğunluğu internet üzerinden sohbeti daha çok karşı cins ile yapmaktadır (Karaca, 2007). İnternet aracılığıyla yapılan sohbetler iletişim amaçlı olabileceği gibi tamamen sıkıntı, boş zamanı doldurma, arkadaş edinme vb. nedenler ile yapılabilmektedir. İletişim amaçlı yapılan sohbetler çoğunlukla kısa sürmekte ve bağımlılık açısından risk oluşturmayabilmektedir. Öyle ki, bağımlı kullanıcıların bağımlı olmayan kullanıcılara göre daha çok sohbet odalarını tercih ettiği saptanmıştır (Chen ve diğerleri, 2001). Bireylerin interneti iletişim amaçlı kullanımlarda çoğunlukla elektronik posta yolunu seçtikleri gözlemlenmektedir. Elektronik posta kullanımının bağımlı kullanıcılar ile bağımlı olmayan kullanıcılar arasında bir ayırım oluşturmadığı yani bağımlılığa yol açmadığı saptanmıştır (Chen ve diğerleri, 2001).

3. Bilgisayar oyunları hakkındaki araştırmaların çoğunda, oyun oynama sebepleri şöyle sıralanır: Merak etme ve uyarılma isteği, can sıkıntısı, stresten kurtulma, öfke ve kızgınlıktan kurtulma, başarısızlık duygusundan kurtulma (Toksöz, 1999). Birey oyun üzerinde harcadığı zamandan ötürü çoğu zaman dinlenme ve yeme ihtiyacını giderememekte ve çeşitli sağlık problemleri ile karşı karşıya kalabilmektedir (Huang, 2004). Bilgisayar oyunları bireyleri hayal dünyalarında yaşatma; gerçek dünyada yapamadıkları ya da imkansız hayal ürünlerini gerçekleştirebildikleri bir ortam sunma; bireylerin duygularını harekete geçirme, heyecan ve merakını tahrik etme; bireylere kazanma tutkusunu tattırma ve oyuna hakim olabilme şansını verme vb. nedenlerle özellikle genç bireylerin ilgisini çekebilmektedir (Saygılı, 2002). Birey kendisini başka bireylere ispat etme şansı yakalayacak ve bu tutku bireyin oyun başında saatlerini geçirmesine neden

olabilecektir. İnternet bağımlısı bireyler bağımlı olmayanlara göre, interneti kullanım amacı olarak daha çok çevirim-içi oyunları tercih etmektedirler (Huang, 2004). Bilgisayar oyunları, özellikle çoklu oyuncu olanağı sunan çevirim-içi yani internet üzerinden oynanan oyun türleri internet bağımlılığının önemli nedenlerinden biridir. Bilgisayarda oynanan oyunlar daha çok bireysel oynanmakta ve birey bir süre sonra bu durumdan yeterince haz almamaktadır. Bu yüzden internet, farklı mekanlardan ve kültürlerden farklı yaş gruplarından bir çok bireyi aynı oyun ortamında karşı karşıya getirebilmektedir. Gençlerin bilgisayar oyununu oynama nedenlerinden biri ve belki en önemlisi zevk almadır (Akgündüz ve diğerleri, 2006). Bireyin bilgisayar oyununu büyük ölçüde zevk amaçlı oynaması bireyi bağımlılığa taşıyan süreci tetiklemektedir. Özellikle savaş ve macera tarzı fantastik oyun türlerinin, ergenler üzerinde bir takım problemlere neden olduğu bilinmektedir. Bununla birlikte bilgisayar oyununa harcanan zamanın artması, anti-sosyal saldırganlığın da artmasına neden olduğu saptanmıştır (Merttürk, 2005).

Irvansyah (2005) çalışmasında, internette oyun oynamak ile bağımlılık arasında doğru orantılı bir ilişki saptamıştır. Yani bireyler internette ne kadar uzun süre oyun oynarlarsa, o kadar internet bağımlılık düzeyleri artmaktadır. Başka çalışmalarda da internet bağımlılığı ve çevrim-içi oynanan oyunlar arasında önemli bir ilişki olduğu belirtilmekte ve bağımlılığa yol açtığı düşünülmektedir (Thatcher ve Goolam, 2005).

4. İnternet üzerinden oynanan kumarların internet bağımlılığında büyük rol oynadığı düşünülmektedir. İnternetin yer ve zamandan bağımsız olması, kolay erişilebiliyor olması, bireyin kimliğini gizleyebilmesi vb. etkenler internet üzerinden oynanan kumarları daha da çekici ve kolay kılmaktadır (Chang ve Man Law, 2008). Ergenlerde daha çok sporla ilgili bahis sitelerini kullanmakta bu amaçla kullanımın internet bağımlılığının oluşmasında ya da bağımlılığın gelişmesinde önemli bir neden olduğu düşünülmektedir.

5. İnternetin bireylere, özellikle pornografik unsurlar gibi, gerçek yaşamda erişemediği bazı zevkleri yaşama olanağı sunması, internetin çekiciliğini ve internete olan merak ve ilgiyi daha da artırabilmektedir. İnternet üzerinden ulaşılabilen resim, video, yazı gibi pornografi içerebilen unsurlar internet

bağımlılığına neden olabilmenin yanında seks bağımlılığı, seks suçları gibi başka problemleri de beraberinde getirebilmektedir (Henderson, 2001).

6. İnternet bağımlılığının önemli nedenlerinden biri de herhangi bir kontrol mekanizmasının ya olmaması ya da yetersiz olmasıdır. Bu kontrol mekanizmasını bireyin kendisi gerçekleştirebileceği gibi ailesi ya da çevresi tarafından da gerçekleştirilebilir. Özellikle gençlerin evdeki internet kullanımlarında sınırlamalar varsa ya da evde internete erişemiyorlarsa internet kafelere gittikleri gözlenmektedir ki özellikle Türkiye’de internet kafelerin çocuklar ve ergenler tarafından kullanılması hiç de az oranda değildir. Asıl sorun teşkil eden konu ise internet kafelerde yeterli düzeyde bir kontrol mekanizmasının olmayışıdır. (Gölge ve Arlı, 2002; Bölükbaş, 2003). Bireylerin interneti kullanım amaçlarında bir kontrol bulunmaması, bireylerde gizli bir bağımlılık riski oluşturabileceği vurgulanabilir.

7. Depresyonun, patolojik (klinik durumlu) bazı durumların internet kullanımının gelişiminde önemli bir etken olduğu düşünülmektedir (Bayraktar, 2001). Depresyon kavramı internet bağımlılığında hem bir neden hem bir sonuç olarak düşünülebilir. Başka sosyolojik ya da psikolojik etkenler nedeniyle depresyon hali gözlenen birey bu nedenle internete yönelip bağımlı olabileceği gibi, internet bağımlısı olduktan sonra da bağımlılığın dolaylı olarak depresyon hali gözlemlenebilmektedir. İnternet bağımlısı olan ergenler, interneti depresyon hallerini hafiflettiği bir ortam olarak gördüklerini açıklamışlardır (Tsai ve Lin, 2003). Aynı zamanda bağımlı bireylerin interneti kullanmadığı zamanlarda depresyon halinin gözlemlenmesi de mümkündür. Benzer bir durum madde bağımlılığı ve stres arasında da mevcuttur. Madde bağımlısı olan bireylerin stres hali taşıdıkları belirtilmiştir (Bayar, 2005).

8. Kaygı ve çekingenlik kavramları ile de internet bağımlılığı arasında ilişki tespit edilmiştir (Chak ve Leung, 2004). Bireyin toplumdan uzaklaşmasını ifade eden yabancılaşma, internet bağımlılığı ile ilişkili olarak problemleri davranışların anlaşılması için önemli bir kavram olup, yabancılaşma ile internet bağımlılığının ilişkili olduğu düşünülmektedir (Bölükbaş, 2003).

9. İnternet bağımlılığı ile güçlü bir ilişkisi olduğu düşünülen etkenlerden biri de “yalnızlık” kavramıdır (Thatcher ve Goolam, 2005). Yalnızlık kavramı da

depresyon gibi, internet bağımlılığı için hem bir neden hem de bir sonuç olarak düşünülebilir. Yani, bireyi aşırı internet kullanmaya yönelten nedenin toplum içinde yalnız kalması ile açıklanabildiği gibi, bireyin aşırı internet kullanımından ötürü zamanla toplumdan uzaklaşarak yalnız kaldığı şeklinde de düşünülebilir. Öyleki, bireylerin internet bağımlılığı düzeyi arttıkça, yalnızlığının da arttığı düşünülmektedir (Irwansyah, 2005).

Yalnızlık kavramının yabancılaşma, toplumdan uzaklaşma, can sıkıntısı ya da sosyalleşememe gibi kavramlarla da ilişkili olduğu söylenebilir. Yalnızlık ve internet bağımlılığı arasındaki ilişkinin, benzer bir şekilde televizyon bağımlılığında da varlığından söz edilebilir (Horvath, 1999).

10. İnternet bağımlılığı ile ilişkili olduğu düşünülen önemli kavramlardan birinin de bireyin sosyalleşme ihtiyacı olduğu söylenebilir (Esen, 2007). Toplumun en küçük sosyal örgütü olan aile, bireyi sosyalleştiremezse birey bu ihtiyacını başka ortamlarda arayacaktır. Bu anlamda, ailenin temel fonksiyonlarından biri de çocuğunu sosyalleştirmesidir (Celkan, 2005). Birey elektronik postalar, sohbet odaları, tartışma forumları ve çevirim-içi oyunlar aracılığıyla sosyalleşmeye çalışmaktadır (Grohol, 1999). İnternet aracılığıyla sosyal etkileşim kurmak isteyen bir birey, yüz yüze etkileşime sıcak bakmamaktadır (Caplan, 2002). Bunun yanında internet yoluyla sosyalleşmeye çalışan birey, zamanla toplumdan soyutlanmayla karşı karşıya gelebilmektedir. Bireyin internete sosyalleşme ya da sosyal destek bulma amaçlı yönelmesi internet bağımlılığı riskini tetiklemekte ve birey toplumdan uzaklaşabilmektedir. Öyle ki, problemlerini internet kullanımı ve toplumdan soyutlanma arasında önemli bir ilişki saptamıştır. Birey, sosyalleşemediği takdirde yalnızlık çekmekte ve sosyal çevresinden alamadığı desteği internetten almaya çalışarak yalnızlığını gidermeye çalışabilmektedir (Bayraktutan, 2005). Öte yandan birey, gerçek dünyada herhangi bir nedenle sosyalleşememe problemini sanal ortamda gidermeyi başardıkça, internet dünyasına daha çok bağlanarak toplumdan kopmalar başlayacaktır. Yani birey sanal alemde sosyal bir çevre kurdukça, gerçek yaşamdaki sosyal ilişkileri zayıflayacaktır. Çünkü, birey gerçek hayatta kolaylıkla kurulamayan sosyal ilişkileri internet üzerinden kurabilmekte; yabancılarla kolaylıkla ve risksiz olarak tanışabilmekte; özgürce düşüncelerini,

duygularını ifade edebilmekte; olmadığı bir kimliğe kolayca bürünerek kendini gizleyebilmektedir (Esen, 2007).

2. 6. Bağımlılık

Bağımlılık (addiction) genel anlamda ilaç almayı içerir ve resmi anlamda bağımlılık tanımı ilaç içme konusuna yönelmiştir. Bu genel tanımlamalara rağmen diğer bazı davranışların da (örneğin kumar, alkol, bilgisayar oyunları oynama) bağımlılık yaratabileceği görüşü giderek yaygınlık kazanmaktadır (Griffiths, 1999)

Bağımlılık kavramı, genellikle, fiziksel olarak bir maddeye olan bağımlılığı tanımlamak için kullanılmaktadır (Holden, 2001: 980-982). Diğer taraftan, bağımlılık terimi DSM-IV (American Psychiatric Association, 1995)'ün birçok yeni versiyonunda tek başına yer almasa da madde bağımlılığına yönelik teşhislere rastlanmakta, birçok araştırmada kimyasal bir maddeye olan bağımlılığa benzer olarak problemleri davranışlara yol açan patolojik kumar oynama (Griffiths, 1990; Mobilia, 1993), yemek hastalığı (Lacey, 1993; Leiseur ve Blume,1993), cinsel bağımlılıklar (Goodman, 1993), genel teknoloji bağımlılıkları (Griffiths, 1995) ve video oyunu bağımlılığı (Griffiths, 1991; Keepers, 1990) kriterleri madde bağımlılığı kriterlerine adapte edilerek kabul görmektedir.

Yasadışı madde kullanımından, rüşvet yemeye, çikolata yeme bağımlılığına kadar insanoğlunun bağımlılık sergilediği birçok kötü alışkanlıkları vardır. Bağımlılığı tanımlamanın zorluğunu anlayan Vaillant (1992) şunu önermiştir. “Kullanıma hazır, sıkı bir tanım bulmaya çalışmak yerine, onu bir dağa ya da mevsime benzetmeliyiz, tıpkı yaşandığı zaman görülen bir şeymiş gibi”. Bağımlılığın anlaşılması güç yapısına karşın, başlıca 3 önemli özelliği vardır: Birincisi o şey için deli olmak veya çok güçlü istek duymak; ikincisi, zaman zaman kontrolünü kaybetmek, son olarak da, ısrarcı olmak (aktaran Shaffer, Hall ve Bilt, 2000).

2. 7. İnternet Bağımlılığı

Son zamanlarda birçok araştırmada internet kullanıcılarının da tıpkı diğer uyuşturucu madde, alkol ya da kumar bağımlılarına benzer şekilde internete bağımlı oldukları, internet kullanımından kaynaklanan akademik başarısızlık, iş performansının azalması, evlilikte anlaşmazlık ya da ayrılıklar gibi olumsuz sonuçlara maruz kaldıkları, raporlanmıştır (Young, 1996b). Aşırı internet kullanıcılarının patolojik boyuttaki bir takım rahatsızlıklarının klinisyenler tarafından da bildirilmeye başlanması ile devam eden bu süreçte birçok araştırmacı internet bağımlılığı üzerine tanı ölçütleri geliştirmeye başlamıştır (DSMIV'te internet bağımlılığı kriterleri direkt olarak yer almamakla birlikte, bulunan birçok tanı ölçütüne bakıldığında patolojik kumar oynama ölçütlerinin patolojik doğası ile internet bağımlılığına çok yakın olduğu belirtilmektedir (Young, 1996b). Bu sonuçtan hareketle, internet bağımlılığı, patolojik kumar oynama gibi, madde kullanımına bağlı olmayan bir çeşit dürtü-kontrol bozukluğu olarak tanımlanabilir.

İnternet bağımlılığı ve aşırı internet kullanımı için ifade edilen diğer kavramlar için araştırmacılar tarafından geliştirilen tanı ölçütleri “İnternet Bağımlılığı/Kötüye Kullanımı” ve “Problemlili İnternet Kullanımı” başlıkları altında ele alınmıştır. İnternet bağımlılığı, bazı araştırmacı ve klinisyenler tarafından psikiyatrik bir hastalık olarak tanımlanmış ve incelenmiş olup, internet bağımlısı hastalara klinik tedaviler uygulanmış ve olumlu sonuçlar alınmıştır (Köroğlu ve diğerleri, 2006 ; Murali ve George, 2007; Odabaşoğlu ve diğerleri, 2007).

Young ve arkadaşları (2000) internet bağımlılığını; “sanal-seks bağımlılığı”, “sanal-arkadaşlık bağımlılığı”, “ağ tutkuları (saplantısal çevirim-içi kumar, çevirim içi alış-veriş)”, “aşırı bilgi yükleme (internette dolaşmak, veri tabanı araştırması)” ve “bilgisayar bağımlılığı (özellikle bilgisayar oyunu oynama)” şeklinde alt kategorilere ayırırken, Peltoniemi (2002) ise; “çevirim-içi seks bağımlılığı”, “çevirim-içi sohbet bağımlılığı”, “sanal arkadaşlık bağımlılığı”, “çevirim-içi oyun bağımlılığı”, “çevirim-içi kumar bağımlılığı”, “çevirim-içi bilgi bağımlılığı” ve “internette dolaşma bağımlılığı” olarak sınıflandırmıştır.

Türkçe’de çoğunlukla “internet bağımlılığı” olarak kullanılan bu kavram, uluslararası alanyazına ilk kez, Dr. Ivan Goldberg’in 1996 yılında göndermiş olduğu şaka amaçlı bir maille girmiştir (Goldberg, 1996). Uluslararası alanyazına ilk kez “internet addiction” kavramı ile giren bu kavram daha sonraları farklı araştırmacı ve klinisyenler tarafından farklı kavramlarla adlandırılmıştır. Bu kavramlar “internet dependency (internet bağımlılığı)” (Tvedt, 2007), “pathological internet use (patolojik internet kullanımı)” (Davis, 2001; Young, 2004), “problematic internet use (problemlı internet kullanımı)” (Caplan, 2002; Kaltiala-Heino ve diğeri, 2004: 96), “excessive internet use (aşırı internet kullanımı)” (Yang ve diğeri, 2000), “internet abuse (internet istismarı)” (Young ve Case, 2004), “internet addiction disorder (düzensiz internet kullanımı)” (Gonzalez, 2002; Kiralla, 2005) vb. şekillerde ifade edilmektedir. Ayrıca bazı çalışmalarda, bireylerin çevirim-içi ve çevirim-dışı durumlarındaki bağımlılığın ifade edildiği “cyberaddiction” kavramı da karşımıza çıkmaktadır (Vaugeois, 2006). Young ve Goldberg, öncelikle internet addiction kavramını kullanmış ancak daha sonraki çalışmalarında klinik bir kavram olmamasından dolayı “internet addiction” kavramı yerine klinik bir kavram olan “pathological internet use” kavramını kullanmışlardır. Öyle ki, diğeri araştırmacılar tarafından da “addiction” kavramı yerine “problematic” ve “pathological” kavramlarına yönelimin olduğu söylenebilir. Temelde tüm bu kavramlar benzer olarak kullanılmakta olup, çıkış noktası olarak aşırı ve problemlı internet kullanımı kapsamında ele alınabilmektedir (Beard ve Wolf ,2001; Ceyhan ve diğeri, 2007). Yani bu kavramların, özellikle aşırı internet kullanımı ile oluşabilecek istenmeyen durumları ifade ettiği söylenebilir.

Uluslararası çalışmalarda “internet abuse” olarak ifade edilen internetin kötüye kullanımı (internet istismarı) kavramı; çevirim-içi sohbet, çevirim-içi oyun, çevirim-içi kumar, çevirim-içi alışveriş, pornografi ve çevirim-içi suç vb. etkinlikleri kapsamaktadır (Chou ve diğeri, 2005). Davis “*pathological internet use*” kavramını özgül (specific) ve genel (generalized) olarak ikiye ayırmıştır (Davis, 2001). Özgül ya da belirli patolojik internet kullanımı çevrim-içi seks materyalleri, çevrim-içi kumar gibi belirli bir amacın aşırı ve kötüye kullanımını ifade ederken, genel patolojik internet kullanımı ise belirli bir amaç olmaksızın

çevrim-içinde boşa harcanan zamanı ifade etmektedir. Aynı zamanda genel patolojik internet kullanımında sıklıkla, zamanın sohbet odalarında geçirilmesi ile sonuçlanmaktadır.

Uluslararası alanyazında “problematic internet use” olarak ifade edilen “problemlilik internet kullanımı” kavramı; bireyin yaşamında internet kullanımından ötürü psikolojik, sosyolojik, okul ve iş yaşamı ile ilgili bir takım zorluklarla karşı karşıya kalmasını ifade etmektedir (Beard ve Wolf, 2001). Uluslararası alanyazında karşılaşılan diğer bir kavram da “excessive internet use ” olarak ifade edilen aşırı internet kullanımı kavramıdır. Aşırı internet kullanımı ile internet bağımlılığı benzer şekilde kullanıldığı gibi bir takım farklılıklar da söz konusudur. Aşırı internet kullanımına sahip bir birey, internet bağımlılığının bütün belirti ve davranışlarını göstermeyebilmektedir (Beard ve Wolf, 2001). Aşırı internet kullanımı kavramında bireylerin normal, alışılmış veya planladığından daha uzun süre internette kaldığı ifade edilmektedir. Oysaki, her ne kadar aşırı internet kullanımı kavramı daha çok olumsuzluk ifade etse de, bir bireyin ödev ya da iş amaçlı internette uzun süre kalması problem teşkil etmeyebilmekte ve bağımlılığa neden olmayabilmektedir (Caplan, 2005). Sağlıklı internet kullanımı, bilişsel veya davranışsal rahatsızlıklar oluşmaksızın makul zaman dilimlerinde internetin kullanımınıdır. Sağlıklı internet kullanıcısı için gerçek ve sanal yaşam birbirinden ayrılmaktadır (Davis, 2001). -Ancak sağlıklı olmayan ya da internetin yanlış kullanımları sonucunda oluşabilecek bağımlılıkta ya da bağımlılığın ileri düzeylerinde gerçek ve sanal yaşam karıştırılabilmektedir.

İnternet kullanımının bağımlılık olarak ifade edilmesinde ve tanımlanmasında en büyük belirti ve etken, bireyin internet başında aşırı zaman harcamasından meydana geldiği söylenebilir. Yapılan çalışmalarda bağımlı kullanıcıların özellikle bağımlı olmayanlara göre daha fazla internette zaman harcadığı ve internete daha sık girdiği saptanmıştır (Chen ve diğerleri, 2001). İnternet bağımlılığı genel olarak, internet başında uzun zaman geçirmeyi ifade etmektedir (Simkova ve Cincera, 2004; Leung, 2004: 348; Yellowlees ve Marks, 2007).

İnternet bağımlılığı diğer fiziksel maddelere olan bağımlılıktan bazı yönleri ile ayrılmaktadır. Madde bağımlılığında birey, maddenin kendisine

bağımlı iken, internet bağımlılığında bireyin bağımlı olduğu unsurun, internetin sunduğu seçenekler ve olanaklar olduğu söylenebilir (Bayraktar, 2001).

Birçok birey negatif sonuçlar olmaksızın ve de kullanımdan gerçek anlamda yararlanarak interneti kullansa da, bazıları ise hayatlarındaki problemler nedeniyle hatalı kullanılmaktadırlar. Hatalı kullanım çoğu kez suçluluk duygusuyla beraber, şiddetli arzu (tutku) ve internette geçirdiği zaman konusunda yaşanmaktadır (Morahan-Martin ve Schumacher, 2000). Mackert (2003), günlük girilen belirli sitelerin ve maillerin kontrol edilmesinin de alışkanlık olarak değerlendirilebileceğini belirtmiştir. Ancak rutin olarak yapılan internet kullanımı, aşırı kullanım sonucu bağımlılığa dönüşebilmektedir. Bağımlılık kavramının, alışkanlık sürecini içinde barındırdığı ya da olumsuz alışkanlıkların gizil bir bağımlılık riski oluşturabileceği söylenebilir. Mackert (2003) internet bağımlısı bireyler ile interneti kullanmayı alışkanlık haline getirmiş bireylerin kullanım amaçlarını karşılaştırarak aradaki farkı ortaya koymaya çalışmıştır. Bu çalışmaya göre, bağımlı bireyler interneti oyun, sohbet gibi amaçlarla kullanırken, internet kullanmayı alışkanlık haline getirmiş kullanıcılar webde gezinmek, çevirim-içi mağazaları kullanmak, iş ve eğitim amaçlı kullanımlar gibi amaçlarla kullanılmaktadırlar. Aynı zamanda internet, bağımlı kullanıcılar için yaşamlarında daha büyük önem taşıdığı bu farklılıklar arasında yer almaktadır. Aynı çalışmada, internet kullanmayı bağımlı ve alışkanlık haline getirmiş bireyler arasında ortaya çıkan en önemli fark ise bağımlı bireylerin interneti haftalık kullanım sürelerinin daha fazla olmasıdır. İnternet bağımlılığı her yaştan ve gruptan bireyin ortak problemi olmasının yanında, bağımlıların çoğunun erkek ve gençlerden oluştuğu söylenebilir (Gonzalez, 2002).

Irwansyah (2005), Günüş ve Kayri (2008) internetin eğitim ve bilgi amaçlı kullanılmasının bağımlılık riskini azaltabileceğini saptamıştır. İnternetin yanlış kullanımı, internet bağımlılığına yol açabileceği gibi; seks, kumar, alış-veriş vb. internet haricindeki diğer davranış bağımlılıklarını besleyici bir rol üstlenerek ikinci bir risk oluşturmaktadır (Griffiths, 1999; Bölükbaş, 2003). Çünkü bireyde bulunan seks, kumar ve alış-veriş gibi bağımlılıklar, internetin sunduğu daha rahat erişim olanağı ile daha kolay ve hızlı gelişebilecektir. İnternet bağımlılığı ve patolojik kullanım konusunda yapılan çalışmalara getirilen eleştirilerin temel

noktası ise yöntemsel boyutlar üzerinedir. Farklı psikolojik bozuklukları tedavi ve teşhis için geliştirilmiş araç ve skalaların (DSM-IV) internete uyarlanması şekillerinde hatalar olduğu ileri sürenler (Griffits, 1999) olduğu gibi, böyle bir hastalık ya da rahatsızlığın kişide önceden varolan mevcut rahatsızlıklardan kaynaklanabileceğini ileri sürenler de vardır (Grohol, 1999)

“İnternet bağımlılığı” teriminin, İnternet’in patolojik boyutlarda kullanımını yeterince tanımlayamadığını belirten Gönül, bu klinik durum karşısında “Patolojik İnternet Kullanımı” (PİK) terimini kullanmayı uygun görmektedir. Gönül’e göre, bağımlılık internete değil, içeriğine ve sunduğu imkânlarla karşı gelişmektedir. İnternet ortamının kendisi bağımlılık yaratan bir nesne olabileceği gibi, daha önce var olan bağımlılık nesnelere için de bir ortam oluşturabilmektedir. Örneğin kumar bağımlısı bir kişi aynı belirtileri yalnızca ortam değişikliği ile internette de yaşayabilmektedir (Gönül, 2002).

İnternet’in insanlar üzerinde zararlı etkileri çeşitli çalışmalarla rapor edilmiştir. Stanford Enstitüsü’nün yaptığı araştırmaya göre, internet kullanıcılarının yüzde 39’u aile ve arkadaşlık ilişkilerine daha az zaman ayırmakta ve yüzde 8’i sosyal olaylardan kopuş yaşamaktadır. Politik bilimci Norman Nie’ye göre internet, otomobil ve televizyondan sonra, insanların toplumsal ilişki ve katılımlarını azaltan son “izolasyon” aracıdır. İnternet bağımlılığı hastalığının, insanlar üzerinde, öbür psikolojik bozukluklarda olduğu gibi; psikolojik, fiziki ve de sosyal huzuru etkileyen üzücü sonuçları rapor edilmektedir (Wood, 2004).

2. 7. 1. İnternet bağımlılığı tanı ölçütleri

İnternet gibi ileri derecede sofistike bir teknolojik aracın bağımlılığın tanımlanması ve ayırıcı tanısının yapılması oldukça güçtür. Bu nedenle klinisyenlerin normal ve patolojik internet kullanımının sınırlarını çizmek açısından dikkatli ve deneyimli olmaları gerekir (Young, 1996a). Herhangi bir sınıflama sistemine henüz girmediği ve üzerinde genel anlaşma sağlanmış bir tanımının olmaması nedeniyle kendine en yakın bozuklukmuş gibi düşünülen patolojik kumar oynama kriterleri Young tarafından modifiye edilerek 8 maddelik bir değerlendirme ölçeği oluşturulmuştur. Ayrıca Goldberg tarafından geliştirilmiş 7 maddelik DSM-IV sınıflama sistemine göre uyarlanmış bir tanı ölçeği de

bulunmaktadır. Bunların dışında Beard ve Wolf Young'ın "internet bağımlılığı" tanı ölçütlerini düzenleyerek geliştirmişlerdir. bunları kısaca ele alırsak:

2. 7. 1. 1. Young'ın internet bağımlılığı için tanı ölçütleri

Young (1998), DSM IV'te yer alan herhangi bir maddeye bağlı olmayan patolojik kumar oynama kriterlerini internet bağımlılığı için adapte etmiş, internet bağımlısı kişilerin de tıpkı kumar bağımlısı kişilerde görülen kendine güvenirlilik, duygusal açıdan hassaslık, reaktiflik, uyanıklık, kendini açığa vuramama ve uyumsuzluk gibi bir takım karakteristik özellikler taşıdığını belirtmiştir. Bu noktadan hareketle, Young internet bağımlılığını 8 başlık altında özetlemekte ve tanımlanan 8 ölçütten 5 tanesi karşılanıyorsa kişi bağımlı olarak nitelendirilmektedir (Young, 1996a).

Young'a göre:

1. İnternet ile ilgili aşırı zihinsel uğraş
2. İnternete bağlı kalma süresinde artışa ihtiyaç duyma
3. İnternet kullanımını azaltmaya yönelik başarısız girişimlerde bulunma
4. İnternet kullanımının azaltılması durumunda yoksunluk belirtileri
5. Başlangıçta olduğundan daha uzun süre internete bağlı kalma
6. İnternetin aşırı kullanılması yüzünden ilişkiler, okul ya da işle ilgili sorunlar yaşama
7. İnternete bağlı kalabilmek için aile üyelerine, terapisteye ya da başkalarına yalan söyleme
8. İnternete bağlı kalındığı süre içerisinde duygulanım değişikliğinin olması (umutsuzluk, suçluluk, anksiyete, depresyon gibi)

Young (2000), internet bağımlılığını tanımlarken çeşitli davranış ve dürtü-kontrol bozuklukları perspektifinde özelleştirerek 5 kategoriye ayırmıştır.

Bunlar:

1. Cyber cinsel bağımlılık: Yetişkinlere yönelik sohbet odalarına ya da porno'ya bağımlılık.
2. Cyber-ilişkisel bağımlılık: İnternet arkadaşlıklarına aşırı bağlanma.
3. İnternet zorunluluğu: İnternette aşırı kumar oynama, alışveriş veya ticaret yapma.

4. Fazla bilgi yükleme: Kompulsif web’de dolaşma veya veri araştırmaları.
5. Bilgisayar bağımlılığı: Aşırı bilgisayar oyunu oynama (örneğin, Doom, Myst veya Solitaire).

2. 7. 1. 2. Goldberg’in internet bağımlılığı için tanı ölçütleri

İnternet bağımlılığı alan yazında iki DSM-IV tanısı ile tanımlanmaya çalışılmış olup, bunlardan ilki “madde kullanımı ile ilişkili bozukluklar” diğeri ise “başka yerde sınıflandırılmamış dürtü kontrol bozuklukları” içinde yer alan “Patolojik Kumar Oynama”dır. “İnternet bağımlılığı” ilk defa 1996 yılında Goldberg tarafından DSM-IV’te yer alan madde bağımlılığı ölçütlerinden yola çıkılarak tanımlanmıştır (Goldberg, 1999).

Goldberg’e göre:

On iki aylık bir dönem içinde herhangi bir zaman ortaya çıkan aşağıdakilerin 3’ü veya daha fazlasıyla kendini gösteren, klinik olarak belirgin bir bozulmaya yada sıkıntıya yol açan uygunsuz internet kullanımı

1. Aşağıdakilerden biriyle tanımlanan tolerans gelişimi.

- a. İstenen keyfin alınabilmesi için belirgin olarak artmış internet kullanım süresi

- b. Sürekli olarak aynı sürelerde internet kullanımı ile alınan keyifte azalma olması

2. Aşağıda tanımlanan şekilde yoksunluk gelişmesi.

Ağır ve uzun süreli internet kullanımı sonunda aşağıdakilerden en az 2 tanesinin günler içinde ortaya çıkması (1 ay içinde ortaya çıkabilir) ve kişilerin bunlardan dolayı iş, sosyal ve önemli işlevsel alanlarda sıkıntı yaşaması.

- a. Psikomotor ajitasyon

- b. Bunaltı

- c. İnternette neler olduğu hakkında takıntılı düşünceler

- d. İnternet hakkında fanteziler ve hayal kurma

- e. İsteyerek ya da istemeyerek tuşlara basma hareketi yapma

- f. Bu sıkıntılı durumlardan kurtulmak için internete veya benzeri servislere bağlanma

3. İnternet kullanımı genellikle planlandığından daha uzun süreler alır

4. İnternet kullanımını bırakmak veya denetim altına almak için sürekli bir istek veya boşa çıkan çabalar vardır.

5. İnternet ile ilgili eylemlere çok uzun süreler ayrılır (kitap almak, yeni web tarayıcıları ve programları denemek, dosyaları düzenlemek vb.)

6. İnternet kullanımı nedeniyle önemli toplumsal mesleki etkinlikler veya boş zamanları değerlendirme etkinlikleri bırakılır veya azaltılır.

7. İnternet kullanımı, yol açtığı sorunlara (uykusuzluk, evlilik problemleri, işe ve randevulara geç kalma vb.) rağmen aşırı olarak devam eder

2. 7. 1. 3. Beard ve Wolf 'un internet bağımlılığı için tanı ölçütleri:

Beard, K. W., ve Wolf, ve Wolf (2001), Young'ın "internet bağımlılığı" tanı ölçütlerini düzenleyerek geliştirmişlerdir. Buna sebep olarak da, bazı terimlerin daha anlaşılabilir olması gerekliliği gösterilmiştir (Örn; zihnin meşgul olması ne anlama gelmektedir). Beard ve Wolf (2001), Young'ın tanımladığı 8 ölçütü iki grupta toplamış, ilk 5'ini internet kullanım fonksiyonelliği olarak gruplandırmışlardır. Buna göre, kişinin her bir ifadedeki durumu mutlaka yaşamış olması gerekmektedir. Diğer 3 madde ise kişilerin internet kullanımından dolayı zarara uğraması olarak gruplandırılmış, internet bağımlılığı tanısı koyulabilmesi için ise, kişinin en az bir tanesini yaşamış olması gerekmektedir. Araştırmacılara göre, Young'ın tanı ölçütlerinde, kişilerin nasıl hissedeceğine göre sonuçlar değişebilmekte, bu yüzden de kişilerin bahsi geçen ölçütleri nasıl hissettiğine göre değil, daha önce yaşayıp yaşamadığına göre cevaplamasının sağlanması gerekmektedir. Buna göre yeniden düzenlenen "internet bağımlılığı" tanı ölçütleri:

Aşağıdaki ifadeler (1-5) daha önce mutlaka görülmüş olmalı:

1. İnternet ile ilgili aşırı zihinsel uğraş (bir önceki internet aktivitesi yada bir sonraki online oturumu beklemek)

2. İnternete bağlı kalma süresinde artışa ihtiyaç duyma

3. İnternet kullanımını azaltmaya yönelik başarısız girişimlerde bulunma

4. İnternet kullanımının azaltılması durumunda yoksunluk belirtileri

5. Başlangıçta olduğundan daha uzun süre internete bağlı kalma

Aşağıdaki ifadelerden en az bir tanesi sağlanmış olmalı:

1. İnternetin aşırı kullanılması yüzünden ilişkiler, okul ya da işle ilgili sorunlar yaşama
2. İnternete bağlı kalabilmek için aile üyelerine, terapisteye ya da başkalarına yalan söyleme
3. İnternete bağlı kalındığı süre içerisinde duygu değişikliği olması (umutsuzluk, suçluluk, anksiyete, depresyon gibi)

2. 8. Konu İle İlgili Yurtiçi ve Yurtdışı Araştırmalar

Alanyazında ilgili araştırmalara bakıldığında İnternet aşırı İnternet kullanımının çok farklı boyutlarda incelendiği, hatta diğer davranış bilimlerle arasındaki ilişkilerin ve örnek olayların ortaya koyulduğu görülmektedir.

2.8.1. Yurtiçinde yapılan araştırmalar

Yurt dışında, 1990'ların sonuna doğru araştırılmaya başlanan ve son yıllarda oldukça popüler bir konu haline geldiği görülen İnternet bağımlılığı konusu, ülkemizde de 2000'li yıllardan itibaren çalışılmaya başlanmıştır.

Esgin, Sivas ili sınırları içindeki 175 İnternet kafeden basit tesadüfi örneklem tekniğiyle 25'ini seçmiş ve buradaki 200 kişiye anket uygulamıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre İnternet kafelere gidenlerin %89,5'i erkek, %10,5'i kızdır. Bu kişilerden %66'sının yıllık ailevi geliri 300YTL, %33,5'inin yıllık ailevi geliri 300 YTL'den fazladır. İnternet kafelere gidenlerin yaş dağılımına bakıldığında en büyük dilimi 16-20 yaş arası grup oluşturmaktadır (%45,5). Bu dilimi %39 ile 21-25 yaş arası grup, %4,5 ile 16 yaş altı grup oluşturmaktadır. Ancak araştırmacı 16 yaş altı grubunun gözlemlenenden daha fazla olduğunu belirtmektedir. Araştırmanın yapıldığı dönemde İçişleri Bakanlığı'nın İnternet kafelere yönelik 18 yaş sınırlamasını ve sıkı denetimini buna sebep olarak göstermektedir. Gerçekten de ticari yapılar olan İnternet kafelerin, denetimlerin yapılmadığı ortamlarda 16 yaş altı çocuklara hizmet vermekten kaçınmayacağı aşikârdır. Araştırmaya katılanların %48'i İnternet kafeye her gün geldiklerini belirtmişlerdir. %43,5'lik grup birkaç günde bir, %16'lık bir grup ise ayda bir veya çok ender İnternet kafeye gelmektedir. Sık gidenlerden %62'si kafede günde 1-3 saat geçirirken, %22'si günde 4-5 saat, %16'sı günde 5 saatten fazla İnternet

kafede kalmaktadır. Oynanan bilgisayar oyunlarının %54.5'i şiddet içerikli oyunlarken, %22'sini zeka oyunları, % 19'unu da sporla ilgili oyunlar oluşturmaktadır (Esgin, 2000).

Yetim ve Güler (2000), İzmir ve Mersin 'deki 240 internet kullanıcısı üzerinde yaptıkları çalışmada, katılımcıların internet ortamında yaşını (%32) ve cinsiyetini, beğenmedikleri fiziksel özelliklerini (%53) değiştirdikleri bulunmuştur. Büyük çoğunluğu erkek öğrenci kullanıcıların, internet kafeyi birinci sırada chat, ikinci sırada bilgisayarda sörf, üçüncü sırada flört etme amacıyla kullandığı bulunmuştur.

Bakay (2001), öğrencilerin interneti ne amaçlar için kullandığı belirlemek amacıyla bir anket çalışması yapmıştır. Sonuçlara göre öğrencilerin %58'si oyun oynama ve chat yapma amacıyla kullandığı görülmüştür. Araştırma ve ödev yapma amacıyla da %13,9 oranında kullandıkları belirlenmiştir.

Baran ve Kuloğlu (2001), internet kafelerdeki internet kullanıcı ve sanal sosyal ilişkileri açıklamak amacıyla Ankara'nın orta ve üst orta sosyo-ekonomik internet kafelerinde yaptığı araştırmalarda, gençlerin kafeleri eğlence, zaman geçirme ve arkadaşları ile bir araya gelme amacıyla kullandıklarını belirlemiştir. Gençlerin kafeleri sosyal ortamlar olarak gördüğü belirlenmiştir.

Bayraktar (2001) yapmış olduğu çalışmada, internet'in ergen gelişimindeki rolünü incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmada Kuzey Kıbrıs'ta yaşayan 12-17 yaş arası okula devam eden 686 ergenle çalışılmıştır. Bu araştırmada Young'ın (1998) geliştirdiği ve geçerlilik, güvenilirlik çalışması araştırma dâhilinde yapılan "İnternet Bağımlılık Ölçeği", Kovacs tarafından 1980'de geliştirilmiş ve geçerlilik-güvenirlik çalışması Öy tarafından 1990'da yapılmış "Çocuklar İçin Depresyon Ölçeği" ve Sears tarafından 1961'de geliştirilen ve Uluğtekin (1976) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Saldırganlık Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırma sonucunda internet'in çoğunlukla erkek ergenler ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki kişiler tarafından kullanıldığı saptanmıştır. Sosyo-ekonomik düzey arttıkça internet kullanımı da artmaktadır. İnternet kullanan ergenler interneti çoğunlukla eğlence ve iletişim amaçlı kullanmaktadırlar. Bu sonucun, internetin eğitim dışı kullanımıyla ilişkili olduğu düşünülmektedir. Araştırmada internet'te yapılan chatin niteliğine bakılmış ve chat sırasında ergenlerin çoğunlukla kendilerini

olduğundan farklı gösterdikleri, karşılardaki kişilere genellikle güvenmedikleri ve dostluk kurmadıkları satanmıştır. Ayrıca patolojik internet kullanımıyla depresyon arasında bir ilişki bulunmasına rağmen, bu ilişkide yönsellik bulunamamıştır. Araştırmada internette oynanan oyun türlerine ve bu oyunları oynama sıklığıyla saldırganlık arasındaki ilişkiye bakılmıştır. Sonuç olarak internette çoğunlukla şiddet içerikli oyunların oynandığı ve bu oyunları oynamanın anti-sosyal saldırganlık ve kendine dönük saldırganlıkla ilişkili olduğu bulunmuştur. Araştırmada son olarak patolojik internet kullanımına bakılmış ve internet kullanan ergenlerin % 1.1'inin patolojik internet kullanıcısı olduğu bulunmuştur.

Ayaroğlu (2002), kız ve erkek üniversite öğrencilerinin internet kullanımları ve yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışmanın örnekleme Bilkent Üniversitesi'nin 385 (214 kız, 171 erkek) öğrencisinden oluşmaktadır. Öğrencilere İnternet Kullanım Ölçek Formu ve UCLA Yalnızlık Ölçeği uygulanmıştır. İnternet'in farklı alanlarında (webde gezinmek, akademik amaçlarla webde gezinmek, sohbet etmek, elektronik postaları almak ya da yollamak, çevrimiçi oyun oynamak, anında mesajlaşma ve dosya transferi) harcanan zaman puanları üzerine uygulanan MANOVA sonuçları, cinsiyet temel etkisinin webde gezinme ve dosya transferi yapma alanlarında anlamlı olduğunu; erkeklerin, kızlara kıyasla, webde gezinme ve dosya transferi yapma alanlarında daha fazla zaman harcadıklarını göstermiştir. İnternet kullanımının yaşamın farklı alanlarına (akademik başarı, ekonomik durum, sosyal yaşam, aile ilişkileri, arkadaşlık ve sağlık durumu) etkisi puanları üzerine uygulanan MANOVA sonuçları, cinsiyet temel etkisinin akademik başarı ve ekonomik durum ile ilgili alanlarda; yalnızlık temel etkisinin akademik başarı, arkadaşlık ve sağlık alanlarında anlamlı olduğunu ortaya koymuştur. Bu sonuçlar, kızların, erkeklere kıyasla, internet kullanımının akademik başarılarını daha olumlu, buna karşılık ekonomik durumlarını daha olumsuz etkilediğini bildirdiklerini göstermiştir. Sonuçlar, ayrıca daha çok yalnız olan öğrencilere kıyasla, daha az yalnız olan öğrencilerin internet kullanımının akademik başarı, arkadaşlık ve sağlık durumlarını daha olumlu etkilediğini bildirdiklerini ortaya çıkarmıştır.

Akinoğlu (2002), bilgisayar ve internet kullanımının farklı öğretim alanlarında öğrenim gören öğretmen adayları ve serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılar üzerindeki etkilerinin neler olduğunu incelemiştir. Araştırmanın örneklemini Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakülte'sindeki Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü, İlköğretim Fen Bilgisi Öğretmenliği ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalında 2001–2002 öğretim yılında öğrenim gören 185 üniversite öğrencisiyle, Marmara Üniversitesi Göztepe Kampüsü Merkez Kütüphane'sindeki İnternet Kullanım Merkezi ile Kadıköy ve Ümraniye İlçesinde ulaşılan on iki internet kafedeki 102 internet kullanıcısı oluşturmuştur. 257 kişiye ilgili ortamlarda araştırma için geliştirilen anketler uygulanmıştır. Yirmi beş kişi ile de yüz yüze görüşme gerçekleştirilmiştir. Anketlerin uygulanmasında ve görüşülecek kişilerin seçiminde, tesadüfi (random) örnekleme metodu kullanılmıştır. Anketler ve görüşmeler, ilgili ortamlarda bulunanlar arasında son 30 gün içinde internet kullanmış kişilerle gerçekleştirilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgular ışığında, internet ve yeni teknolojik gelişmelerin bilgiye ulaşmada yeni ufuklar açtığı, bu sayede her açıdan farklılıklar içeren yeni bir döneme girildiği ortaya çıkmaktadır. Bu yeni dönem, teknoloji merkezli etkileşimlerle yeni bir toplum oluşumuna hız kazandırmakta, yön vermektedir. İnternet'in eğitim sistemlerini, sosyalleşme sürecini, kişilik özelliklerini ve alışkanlıkları değiştirdiğini belirtmektedir.

Ersoy ve Yaşar (2003), çalışmalarında ilköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin internet kullanma durumlarını, öğrencilerin, öğretmenlerin ve anne – babaların görüşlerine dayalı olarak ortaya koymaya çalışmışlardır. Araştırma tarama modelinde olup, uygulaması 2001–2002 öğretim yılında Eskişehir ilinde MEB.'e bağlı İbrahim Karaoğlanoğlu İlköğretim Okulu'nda gerçekleştirilmiştir. Araştırma sürecinde 10 sınıf öğretmeni, 17 öğrenci ve 16 anne- babayla görüşülmüştür. Araştırma verileri, öğrenci, öğretmen ve anne- babaların görüşlerinin derinlemesine ortaya çıkarılması amacıyla, nitel araştırma tekniklerinden yarı-yapılandırılmış görüşme tekniği ile toplanmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre; ilköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin interneti etkili ve verimli olarak kullanmadıkları ve daha çok eğlence amaçlı kullandıkları ortaya çıkmıştır. Ayrıca, öğrencilerin internet temel kullanım

becerileri bakımından öğretmenlerden ve anne- babalardan daha iyi oldukları bulunmuştur.

Bölükbaş (2003), internet kullanımının sosyal ilişkilere etkisini, internet kullanıcılarının sosyo-kültürel yapılarını ve ülkemizde hemen her gün bir yenisi açılan internet kafelerin özelliklerini belirlemeyi amaçlamıştır. Örneklem, Diyarbakır'ın Dağkapı, Yenişehir, Ofis, Bağlar ve Cezaevi semtlerindeki 42 internet kafe ve bu kafelerdeki 150 kullanıcıdan oluşturulmuş olup sonuç olarak, internet kafe kullanıcılarının bağımlılık ve sosyal izolasyon düzeylerinin; yaş, medeni durum, öğrenim durumu, baba mesleği, aylık gelir durumu, interneti kullanma sıklığı gibi değişkenlere bağlı olarak farklılaştığı dikkat çekmiştir.

Orhan ve Akkoyunlu (2004), ilköğretim öğrencilerinin internete erişim ve kullanım amaçlarını incelemiştir. Betimsel yöntemin kullanıldığı çalışmada veriler araştırmacılar tarafından geliştirilen bir anket aracılığıyla toplanmıştır. Araştırma bulgularında, interneti sadece 'ders/ödev için bilgiye ulaşma' amaçlı kullanan öğrencilerin oranı yüzde 14'tür. Bu oran öğretmenlerin öğrencileri okul içinde ve dışında interneti kullanarak bilgiye ulaşmaya yönelik çalışmalar vermesiyle ve onları yönlendirmesiyle yükseltilmesi önerilmiştir.

Cengizhan (2005), "Öğrencilerin Bilgisayar ve İnternet Kullanımın da Yeni Bir Boyut: Bağımlılık" konulu Marmara Üniversitesi, VIII. PDR kongresinde sunduğu bildirisinde, aşırı internet kullanımını belirlemeye çalışmış, öğrencilerin sorun olarak nitelendirdikleri bulgular üzerinde durmuştur. Çalışma bilgisayar ve internet kullanımlarının üst düzeyde olduğu düşünülerek Marmara BÖTE bölümü öğrencilerinden 57 kişilik çalışma grubu üzerinde yürütülmüştür. Bulgulara genel olarak bakıldığında; 54 kişi (%95)'inin evinde bilgisayar, 25 kişi (%44)'ünün ise ADSL internet bağlantısına sahip olduğu görülmektedir. İnternet kullanımı nedeniyle yaşadıkları olumsuzlukları sorulduğunda; 29 kişi (%50) zaman kaybı, gereksiz işler için zaman harcama gibi nedenler belirtmiş, en önemli gördükleri sorunu zaman olarak belirlemişlerdir. Bununla birlikte diğer işler için (ders çalışma, ödevler, projeler, vb.) zaman ayıramadıklarını ifade etmişlerdir. Araştırma sonunda yoğun kullanıma ilişkin önerilere yer verilmiştir.

Bilgi (2005), bilgisayar oyunu ve saldırganlık konulu araştırmasında; 134'ü kız 176'sı erkek 310 öğrenci üzerinde bir araştırma yapmıştır. Saldırganlık

envanteri, depresyon ölçeği ve yalnızlık ölçeğinin kullanıldığı araştırmanın sonuçlarına göre; bilgisayar oynama süresi artıkça anti sosyal saldırganlığın arttığı buna karşı depresyon ve yalnızlık düzeyinde farklılaşma olmadığı, evde bilgisayar oyunu oynayan öğrencinin kafelerde oynayanlara göre saldırganlık puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Savaş ve macera oyunu oynayanların anti-sosyal saldırganlık puanlarının, bilgisayar oyunu oynamayanların anti-sosyal saldırganlık puanlarından daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Esen (2007), akran baskısı ve algılanan sosyal destek değişkenlerinin, internet bağımlılığını ne derece yordadığını incelerken, 15-17 yaş arası liseye devam eden 479 öğrenci üzerinde çalışmıştır. Çalışmasının sonucunda, ele alınan değişkenlerden, akran baskısının, internet bağımlılığını pozitif yönde anlamlı olarak yordadığını, algılanan aile ve öğretmen desteğinin ise negatif yönde anlamlı olarak yordadığını; bu üç değişkenin birlikte internet bağımlılığının, % 33'ünü açıkladığını bulmuştur.

Işık (2007), "Medya Bağımlılığı Teorisi Doğrultusunda İnternet Kullanımının Etkileri ve İnternet Bağımlılığı" başlıklı bu çalışma; Gazi Üniversitesi örnekleminde, 14 fakülte ve 563 öğrenci üzerinde gerçekleştirilen anketle sonuçlandırılmış ve internetin geleneksel iletişim aracı ve sosyal çevre üzerindeki etkileri, öğrencilerin internet kullanım motivasyonları ve bağımlılık perspektifi ile bireysel -mikro- düzeyde gelişen bağımlılık ilişkileri araştırılmıştır. Gazi Üniversitesi'nin 563 öğrencisi ile gerçekleştirilen araştırmadan bu konuda elde edilen en önemli veri, öğrencilerin "en çok hangi kitle iletişim aracını takip ediyorsunuz" sorusuna verdikleri cevapların; yüzde 41,2 ile interneti ön plana çıkarmasıdır.

Oğuz ve arkadaşları (2008), günde birçok kez oyun oynayan öğrencilerin hiç oyun oynamayan öğrencilere göre sosyal destek ve yalnızlık/depresyon alt ölçek puanlarının daha yüksek olduğunu bulmuştur. Başka bir araştırma da yaş büyüdükçe interneti oyun amaçlı kullanmanın azaldığı belirlenmiştir.

Balta ve arkadaşları (2008) yaptıkları çalışmada internetin aşırı kullanımının bir sonucu olan internet bağımlılığı, araştırmaya konu edilmiştir. Araştırmada, "Bilgisayara Giriş" dersini internet üzerinden alan öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerinin; cinsiyet, öğrenim gördükleri bölüm,

internetebağlı kalma saati ve sosyo ekonomik düzeylerine (SED) göre değişip değişmediği incelenmiştir. Cinsiyet yönünden erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre; internet kullanım süresi yönünden haftada sekiz saatten fazla internete bağlı kalan öğrencilerin, haftada sekiz saatten az internete bağlı kalan öğrencilere göre; öğrenim gördükleri bölümler açısından ele alındığında öğrencilerin internet bağımlılığı düzeylerinin anlamlı derecede farklı olduğu bulunmasına rağmen,  ğrencilerin SED'lerinin ise internet bağımlılığı düzeylerine etkisinin anlamlı olmadığı bulunmuştur.

Ceyhan (2008) alışmada, internet ve ergen ruh sağlığı arasındaki ilişki üzerinde durulduktan sonra ergenlerde internet bağımlılığına ilişkin araştırmalar gözden geçirilerek internet bağımlılığının ergenler için nasıl bir risk faktörü olduğunun ortaya konulması amaçlanmıştır. Araştırmanın bulguları: Ergenlerin interneti en çok kullanan grup olmaya başladığını işaret etmektedir. Üniversite  ğrencileri ve yetişkinler için tanımlanan internet bağımlılığı belirtilerinin ergenler tarafından da yaşandığı bildirilmektedir.

2. 8. 2. Yurtdişında yapılan araştırmalar

İnternetin aşırı kullanımına yönelik ilk deneysel alışmalar Young (1996b) tarafından gerçekleştirilmiştir. Young, internetin yanlış kullanımının birçok problemle ilişkisini inceleyerek, internetin bağımlılık yaratabileceğini sorgulamış, bu noktadan hareketle, DSM-IV'te yer alan patolojik kumar oynama kriterlerini patolojik doğası ile yakın bulduğundan, internet kullanımı için adapte ederek, 8 maddeden oluşan tanı ölçütlerini geliştirmiştir. Bu ölçütlerden en az beş tanesine “evet” yanıtı veren katılımcılar “internet bağımlısı” olarak sınıflandırılabilir. Araştırmada seçilen 496 kişiden  leği yanıtlamaları istenmiş ve örneklemin çok büyük bir bölümü (n=396) “bağımlı” olarak sınıflandırılmıştır. Katılımcıların çoğunluğu (%60) bayanlardan oluşmaktadır. Araştırma sonucunda, gruplar karşılaştırıldığında, “bağımlı” olan grup interneti haftada ortalama 38.5 saat kullanırken, “bağımlı olmayan” grup haftada ortalama 4.9 saat kullanmakta, yine bağımlı olarak adlandırılan grup en çok etkileşimli uygulamaları (sohbet odaları, forumlar) tercih etmektedir. Ayrıca, “bağımlı” olarak sınıflandırılan grup, aşırı internet kullanımlarından dolayı aile, sosyal ve mesleki hayatlarında problemler yaşadıklarını belirtmişlerdir. Araştırmada şu

sonuçlara varılmıştır: (a) internetteki etkileşim fonksiyonu arttıkça, buna bağlı olarak bağımlılık ta artmakta, (b) bağımlı olmayan kullanıcılar internet kullanımından dolayı daha az olumsuz etkilenmekte, bağımlı olan grup ise, aile, sağlık, mesleki, soysal ve parasal anlamda hayatlarının birçok alanında zarar görmektedir. Young'ın (1996b) araştırması, küçük bir grupta yapılmış olması ve "bağımlı" grup ile "bağımlı olmayan" grubun herhangi bir özellik açısından eşleştirilmemiş olması açısından bir takım sınırlılıklara sahip olsa da, DSM-IV'te yer alan patolojik kumar oynama kriterlerinin internet bağımlılığına adapte edilerek yeni bir araştırma alanına başlangıç oluşturması açısından önem taşımaktadır.

Scherer ve Bost (1997), internet kullanımı açısından 531 öğrenciyi incelemişler ve madde istismarı ve bağımlılığı belirtilerine paralel 10 klinik belirtiyi içeren bir kontrol listesi (checklist) geliştirmişlerdir. Öğrencilerden yıl boyunca belirtilerden hangilerinin olup olmadığını işaretlemeleri istenmiştir. Üç ya da daha fazla belirtiyi işaretleyenler "internet bağımlısı" olarak sınıflandırılmışlardır. Bu sınıflamada da Young'ınki gibi, bağımlılık için kesme noktası çok düşüktür. Sonuçlar, anketi cevaplayan 49 kişinin (% 13) bağımlılık kontrol listesinde 3 ya da daha çok seçeneği işaretlediğini ve bunların çoğunluğunun (%71) erkek olduğunu göstermektedir. İnternette harcanan süre haftada ortalama 8,1 saat olarak bulunmuştur. Örneklemin % 13'ü internet kullanımının akademik çalışmalarını, profesyonel performanslarını ya da sosyal yaşamlarını etkilediğini, % 2'si ise internetin yaşamlarına olumsuz etkisi olduğunu algıladıklarını belirtmişlerdir (aktaran Griffiths, 1999: 46-53).

Young ve Rogers (1998), yaptıkları araştırmada 259 kişiyi (130 erkek, 129 kadın) ele almışlar ve patolojik internet kullanımıyla depresyon arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Patolojik internet kullanımını değerlendirmek için DSM-IV'ün patolojik kumar oynama kriterlerini baz alarak oluşturulmuş 8 soruluk Tanı anketini uygulamışlar ve depresyonu değerlendirmek için de Beck Depresyon Envanterini kullanmışlardır. Sonuçlar, patolojik internet kullanıcılarının, normal kullanıcı örneğine oranla, hafif veya orta düzeyde depresyonla daha fazla ilişkili olduğunu göstermiştir. Ayrıca, depresyonun patolojik internet kullanımının gelişmesindeki en önemli faktörlerden biri olduğunu belirtmişlerdir.

Lavin, Marvin ve diğerlerinin (1999) da yapmış olduğu duyarlık ve internet bağımlılığı araştırması, 342 kolej öğrencisi ile yürütülmüş, katılımcıların 43'ü bağımlı olarak sınıflandırılırken, diğer 299'unun bağımlı olmadığı belirlenmiştir. Bağımlı olarak belirlenen grubun duyarlık araştırma ölçeğinden düşük puanlar almış olmasının hipotezlerle çeliştiği görülmüştür. Araştırmacılara göre, bağımlı olarak görülen grubun internetin sosyal amaçlarla kullanımına eğilimi olsa da duyarlık araştırmaları ve genel kavramları bağımlılığın belirleyicisi değildir

Black, Belsare ve Schlosser (1999), kompulsif bilgisayar kullanımına sahip bireyleri (n=21), demografik özellikler, klinikle ilgili özellikler ve psikiyatrik hastalık durumları perspektifinde incelemiştir. Buna göre, katılımcıların haftada 7-60 saat arası zorunlu olmadıkları halde internet kullandığı bildirilmiştir (haftada ortalama 27 saat). Katılımcıların hemen hemen %50'si birçok bozukluk belirtileri ile eşleşmekte, %38'i madde kullanımı, %33'ü karamsar, %19'u kaygı ve %14'ü psikoz bozukluk eğilimi göstermektedir. Diğer taraftan, katılımcıların %25'inin depresif bozukluk eğilimi gösterdiği bildirilmiştir. Sonuçlara göre, 8 katılımcı (%38) bahsi geçen bozukluklardan en az birine sahip olup, bunlar, aşırı alışveriş (%19), kumar (%10), piromani (%10) ve aşırı cinsel davranışlardır (%10). Buna göre, 3 katılımcı, çocukluk çağında fiziksel ve cinsel taciz görmüş olduklarını bildirmişlerdir. Diğer sonuçlara bakıldığında, 11 katılımcı kişilik bozukluğu kriterleriyle eşleştirilmiş, bu kişilerin %24'ü bahsi geçen kişilik bozukluğu sınırlarına yakın olduğu, %19'u narsist ve %19'u anti-sosyal bozukluğa sahip olduğu bildirilmiştir. Araştırmada özel durum değerlendirilmelerinin yapılmasından dolayı az sayıdaki katılımcılarla yürütüldüğü belirtilmiştir

Shapira ve diğerleri (2000), klinik referanslar ve gazete ilanları aracılığıyla katılan, 20 problemlili internet kullanıcısı ile yapılandırılmış klinik görüşmeler gerçekleştirmişler ve problemlili internet kullanımını şöyle tanımlamışlardır: 1) kontrol edilemez, 2) belirgin bir şekilde rahatsız edici, fazla zaman alan veya sosyal, işsel ve parasal zorluklara neden olan, 3) sadece hipomanik ve manik semptomlar sırasında mevcut olmayan. Yazarlar, internet kullanan problemlili kullanıcılarının hepsinde Amerikan Psikiyatri Birliği'nin (APA) Ruhsal

Hastalıkların Tanı Ölçütleri ve İstatistikleri El Kitabı (APA, 2000)'nin Başka Yerde Tanımlanmamış Dürtü Kontrol Bozuklukları (şartlı refleks yitimi) ile karşılaşmışlardır. 20 deneğin hepsinin, problemlili internet kullanımlarına ek olarak, en az bir hayat boyu DSM-IV eksen I hastalıklarına ve ayrıca bu 20 deneğin 14'ünün (% 70) bipolar rahatsızlık teşhisine sahip oldukları gözlenmiştir. Sonuç olarak problemlili internet kullanımı, kişisel rahatsızlık, fonksiyonel bozukluk ve psikiyatrik eksen I rahatsızlığıyla ilişkilendirilmiştir.

Morahan-Martin ve Schumacher (2000), Patolojik İnternet Kullanımını (PIU) 13 maddeden oluşan ölçek yardımı ile belirlerken, internet kullanımından doğan problemleri (akademik, iş, ilişkilerdeki problemler, semptomlara tolerans ve internet kullanımındaki ruh hali-değişimleri) değerlendirmişlerdir. Araştırmada, ölçekteki 13 maddeden 4 ve daha fazlasına “evet” cevabı verenler “patolojik internet kullanıcısı” olarak tanımlanmıştır. Morahan-Martin ve Schumacher (2000), online olarak yürüttükleri araştırmalarını 277 internet kullanıcısı üniversite öğrencisine uygulamış, %8'ini patolojik kullanıcı olarak sınıflandırmışlardır. Patolojik internet kullanıcılarının çoğunluğu erkeklerden oluşmakta olup, bu kişiler, teknolojik sofistike siteleri daha çok tercih etmektedir. Bu kişiler, ortalama haftada 8.5 saat internet kullanmaktadır. Araştırma sonuçlarına göre, patolojik internet kullanıcıları, interneti yeni kişilerle tanışma, duygusal destek alma, etkileşimli oyunlar oynama ve sosyal rahatlık amaçlı kullanmaktadır. Diğer taraftan, haftada 8.5 saat internet kullanımı aşırı olarak görünmemekle beraber araştırmacılar, kısa periyotlardaki sık internet kullanımının da problemlere yol açtığını belirtmektedir.

Sanders, Field, Diego ve Kaplan (2000), çalışmalarında yüksek düzeyde internet kullanımının, gençler arasında depresyon ve sosyal yalnızlıkla bağlantılı olup olmadığını araştırmışlardır. 89 (37 erkek- 52 bayan) lise son sınıf öğrencisi, internet kullanım seviyesini belirlemek için tek soruluk (“ İnternette her gün kaç saat harcarsın?” cevap seçenekleri; düşük(günlük 1 saatten az), orta (günlük 1-2 saat arası), yüksek(günlük 2 saatten fazla)) bir anket, aile /arkadaş ilişkisinin kalitesini bulmak için 24 soruluk “The İntimacy Scale”, ayrıca gençlerin çok çeşitli davranış ve psikolojik yönlerini incelemek için 181 soruluk bir anket uygulanmıştır. Sonuçta internet kullanım düzeyleri düşük çıkan öğrenciler, yüksek

çıkanlarla karşılaştırıldığında, kullanım düzeyi düşük olanların anne-baba ve arkadaşlarıyla ilişkilerinin daha iyi olduğu ve buna ek olarak katılımcıların yüksek derecede yalnızlık ve sosyal destek azlığı içinde oldukları tespit edilmiştir. Sonuçlar, yüksek internet kullanımının zayıf sosyal bağlarla ilgili olduğunu göstermekte; ancak ilişkinin yönünü göstermemektedir. Yani, zayıf sosyal bağları olan gençlerin internet faaliyetlerine yönelip yönelmediklerine ya da aşırı internet kullanımının bağları azaltıp azaltmadığına veya her ikisine karar vermek imkânsızdır. Bunlarla birlikte internet kullanım düzeyi ile depresyon arasında bir ilişki tespit edilmemiştir.

Griffiths (2000), altı ay boyunca aşırı internet kullanıcılarına yönelik beş örnek olay incelemiş, bahsi geçen örnek olayların sadece iki tanesini internet bağımlılığı olarak sonuçlandırmıştır. Bahsi geçen iki örnek olay incelemesi (“Gary” ve “Jamie” adında iki genç erkek), internetin, bu kişilerin hayatlarında her şeyi ihmal edecek, hatta birçok alanda ödün verecek kadar büyük öneme sahip olduğunu göstermiştir. Diğer taraftan bu kişilerde, zaman aşımına tolerans, internete bağlı olmadıkları zaman geri çekilme belirtileri görüldüğü, bahsi geçen davranışlar bırakılsa da kısa periyotlarda tekrarladığı belirtilmiştir. Aşırı internet kullanımına yönelik bir diğer durum da, bu kişilerin diğer yetersizliklerinin (gerçek yaşamlarındaki sosyal desteksizlik, düşük öz-saygı, fiziksel yetersizlik) üstesinden gelmek ya da etkisizleştirmek için interneti aşırı kullanmasıdır.

Anderson’un (2001), Amerika ve Avrupa’daki kolej öğrencileri ile yürüttüğü araştırmada 1302 öğrenci araştırmaya katılmış, erkek ve bayan sayıları eşit alınmıştır. Araştırmaya göre, katılımcılar günde ortalama 100 dakika interneti kullanmakta, yaklaşık %6’sı (günde 400 dakikadan fazla) yüksek oranda internet kullanıcısı kabul edilmektedir. Anderson (2001), DSM-IV’te yer alan madde bağımlılığı kriterlerini kullanarak, katılımcıları “bağımlı” veya “bağımlı olmayan” şeklinde sınıflandırmıştır. Buna göre, kişi, bahsi geçen 7 kriterden 3’ünden fazlasını sağlıyorsa “bağımlı” olarak sınıflandırılmaktadır. Anderson (2001), bağımlı olan öğrenci grubunun bir miktar fazlası, (%9.8) aynı zamanda fen alanlarında öğrenim görmektedirler. Araştırmada, 106 kişinin bağımlı olduğu ve bu gruptaki kişilerin 93’ünün erkek olduğu tespit edilmiştir. Bağımlı olarak tespit edilen gruptaki öğrenciler, diğer gruptaki öğrenciler ile karşılaştırıldığında,

bağımlı olarak görülen gruptaki öğrenciler günde ortalama 229 dakika interneti kullanırken, diğer gruptaki öğrenciler günde ortalama 73 dakika interneti kullanmaktadır. Katılımcıların ifadeleri karşılaştırıldığında ise, yüksek oranda interneti kullanan gruptaki öğrenciler, internet kullanımları yüzünden olumsuz sonuçlarla karşılaştıklarını belirtmektedirler.

Kubey, Lavin ve Barrows 'un (2001), Rutgers Üniversite'sinde 576 öğrenci ile yürüttükleri araştırmada, 43 çoktan seçmeli maddeden oluşmuş internet kullanım anketi, öğrencilerin internet kullanımı, çalışma alışkanlıkları, akademik performansları ve karakterlerine yönelik soruları içermektedir. Araştırmada, internet bağımlılığı likert tipi ölçek ile katılımcılara birtakım fikirlere ne derecede katılıp katılmadıkları sorularak 5 ayrı faktörle ölçülmüştür. 572 kişinin ölçeği yanıtladığı görülmüş olup, buna göre 381 kişi (%66) bayan ve katılımcıların yaş aralığı 18 ile 45 arasında değişirken, yaş ortalaması 20.25'tir. 53 katılımcı (%9.3) "internet bağımlısı" olarak sınıflandırılmış ve bu gruptaki katılımcılar cinsiyete yönelik değerlendirildiğinde en yaygın olarak erkeklerin yer aldığı görülmüştür. Yaş değişkenininin bahsi geçen grup için bir faktör olmadığı görülmekle birlikte, birinci sınıf öğrencileri bağımlı olarak değerlendirilen grubun %37.7'sini oluşturmuştur. Araştırma sonuçlarına göre, bağımlı olarak görülen gruptaki öğrenciler, internet kullanımlarından dolayı akademik olarak zarar gördüklerini belirtmiş olup diğer gruba göre "daha yalnız" oldukları tespit edilmiştir. Araştırmanın bir diğer bulgusu ise, akademik zararlara uğradıklarını belirten internet bağımlısı öğrencilerin internetteki eş zamanlı uygulamaları (MUDs ve IRC/Sohbet programları) tercih ettikleridir. Araştırmacılara göre, bu tarz etkileşimli uygulamalar, yalnız kişiler için önemli bir çıkış yoludur. Bu kişiler için internet, özellikle aile ve arkadaşlarıyla yakınlığını sağlama, konuşacak birilerini bulma konusunda diğer iletişim araçlarının sağlayamayacağı imkânları sağlamaktadır.

Tsai ve Lin (2001), gençlerin bilgisayar ağı ve internet bağımlılığına olan yaklaşımları arasındaki ilişkiyi araştırdıkları çalışmalarında, 753 Tayvanlı genci başlangıç örneklemini alıp anket cevaplarının incelemesinden sonra 90 internet bağımlısını inceleme için seçmişlerdir. Sonuç olarak gençlerin internete ilişkin tavırlarının, internet bağımlılığının oluşmasında etkili olduğu bulunmuştur.

Yani internetin faydalı olduğu algısı içinde olan gençlerin interneti daha fazla kullandıkları belirlenmiştir.

Treuer, Fabian ve Füredi (2001), internet üzerinden yayınladıkları yeni bir soru formu ile internet bağımlılığını incelemişlerdir. Hazırladıkları web sitesi bir ay içerisinde 212 internet kullanıcısı tarafından ziyaret edilmiş olup, 92 ziyaretçi soru formunu doldurmuştur; 86 tamamlanmış soru formu değerlendirmeye alınmıştır. Ziyaretçilerin 74'ü erkek ve sadece 12'si bayandan oluşmuştur. 44 ziyaretçinin 20 yaşın altında, 32 ziyaretçinin 20 ve 30 yaşlar arasında ve 10 ziyaretçinin 30 yaşın üstünde olduğu tespit edilmiştir. Çoğunluğu kendini öğrenci olarak tanıtmıştır(68 kişi). Sonraki soru grubu, kullanıcılar arasındaki dürtü kontrol bozukluğu özelliklerinin yüksek yaygınlığını araştırmıştır: (1) Ziyaretçilerin %82'si bağlantıları kesildiğinde 'çevrimiçi' olmak için büyük bir dürtüye ihtiyaç duyduklarını; (2) %92'si, dünyanın internet olmadan çok boş olduğunu düşünüyordu; (3) ziyaretçilerin %77 si internet hakkında gündüz fantezileri olduğunu belirtirken; (4) % 81'i eğer internet çok yavaş ise çok sinirli olduklarını; (5) % 43'ü, uzun internet kullanımından sonra suçluluk duygusu ve depresif bir duygudurum gösterdiklerini; (6) % 71'i ise diğer internet kullanıcıları tarafından bölündüklerinde agresif davranışlar gösterdiklerini belirtmişlerdir. Bu çalışmada Treuer, Fabian ve Füredi (2001) internet bağımlılığının, dürtü kontrol bozukluğu gibi daha önce bildirilmiş psikolojik bozuklukların yeni bir alt çeşidi olduğu sonucunu çıkarmışlardır. Bu bulgular, aynı zamanda, birçok internet kullanıcısının genç öğrenciler oldukları ve bu bireylerin, özellikle internetle alakalı dürtü kontrol sorununun özellikleri ile takıntılı karakterlerin bir karışımına sahip oldukları sorununa dikkat çekmektedir.

Kraut, Patterson, Lundmark, Kiesler, Mukopadhyay ve Scherlis (2002), yaptıkları araştırma, 73 ev halkı içindeki 169 insanın, internet kullanımlarındaki ilk 1-2. yılları esnasında, internetin sosyal ve psikolojik etkilerini incelemiştir. Bu çalışmada, internetin sosyal bağlılık ve psikolojik iyi olma durumu üzerindeki etkisini incelemek için boylamsal veri kullanılmıştır. Bu örnekleme, internet yaygın olarak iletişim için kullanılmıştır. Bununla birlikte, internetin çok fazla kullanımı, katılımcının ev halkı içerisindeki aile bireyleri ile iletişimindeki

azalma, sosyal halka boyutundaki azalma, bunalım ve yalnızlıklarındaki artış ile ilişkilendirilmiştir.

Whang, Lee ve Chang (2003), Kore'deki 20 milyon internet kullanıcılarından 13.588 kişiye, Young'ın internet bağımlılık ölçeğini düzenleyerek uygulamışlar ve aşırı internet kullanıcılarının psikolojik profillerini ortaya çıkarmaya çalışmışlardır. Buna göre, katılımcıların %3,5'i internet bağımlısı(IA), % 18,4'ü olası internet bağımlısı olarak teşhis edilmiştir. Sonuçlar, internet bağımlılık ölçeği puanları ile sosyal davranış bozuklukları arasında yüksek bir ilişki olduğunu gösterirken, internet bağımlılarının, olası bağımlılara ve bağımlı olmayanlara göre stres yaşadıklarında veya sadece sıkıntılı olduklarında internete erişmek için daha büyük bir eğilim gösterdiklerini ortaya koymuştur. Bunlarla beraber IA grubu diğer gruplara göre en yüksek derecede yalnızlık, depresif ruh hali ve zorlayıcı his(compulsivity) içinde olduklarını belirtmişlerdir.

Mathy ve Cooper (2003), internet kullanım süreç ve sıklığını 5 ilgi alanına (geçmişteki zihinsel sağlık durumları, şundaki zihinsel sağlık durumları, intihara teşebbüs, geçmişteki ve şundaki davranışsal zorluklar) ayırarak ölçmüşlerdir. Araştırmada, internet kullanım sıklığı ile geçmişte görülen zihinsel sağlık tedavisi ve intihara teşebbüs davranışları arasında bir ilişki olduğu bulunmuştur. Bu kişilerin, haftalık internet kullanım saatlerinin de çok fazla miktarda olduğu belirlenmiştir. Diğer taraftan, katılımcıların internet kullanım süreçlerine bakıldığında, internet kullanım süreci ile geçmişteki ve şundaki davranış güçlükleri arasında da ilişki olduğu belirlenmiş, bahsi geçen problemlerin, geçmişte ve şunda davranış problemleri (alkol, uyuşturucu, kumar, yiyecek ve seks) olan katılımcılarda yeni internet kullanıcılarına nispeten varolduğu raporlanmıştır.

Nalva ve Anand (2003) yaptıkları bu çalışma da, Hindistan'da 16–18 yaşları arasındaki okul çocuklarında internet bağımlılığının genişliğini inceleyen hazırlık çalışmalarındandır. Patolojik internet kullanımını ölçmek için Davis, Çevrimiçi Biliş Ölçeği (Davis Online Cognition Scale- DOCS) kullanılmıştır. DOCS'tan elde edilen toplam puanlara dayanarak (N=100) iki grup saptanmıştır bağımlı olanlar ve bağımlı olmayanlar. UCLA Yalnızlık Ölçeği de katılımcılara uygulanmıştır. İki grup arasında anlamlı davranışsal ve işlevsel kullanım

farklılıkları ortaya çıkarılmıştır. Bağımlıların zamanlarını çevrimiçi harcamak için diğer işlerini erteledikleri, gece geç saatlere kadar internette olduklarından uykusuz kaldıkları, internetsiz yaşamın sıkıcı olduğunu hissettikleri bulunmuştur. Bağımlı olanların internette harcadıkları saatler, bağımlı olmayanlara göre daha fazladır. Yalnızlık ölçümünde, iki grup arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur, bağımlıların puanları bağımlı olmayanlara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Rotunda, Kass, Sutton ve Leon'un (2003) 393 üniversite öğrencisi ile birlikte yürüttükleri araştırmalarında, öğrencilerin internet kullanım şekilleri, psikolojik karakteristikleri ve çevrimiçi aktivitelerinin ne gibi olumsuz sonuçlara yol açtığını araştırmıştır. Ölçek internet üzerinden uygulanmış olup 4-6 hafta boyunca öğrenciler, bilgisayar laboratuvarları ya da evlerinden ölçeği tamamlamışlardır. Rotunda, Kass ve diğerlerinin (2003) araştırma sonuçlarına göre, katılımcıların %33.2'si 2 sene ve daha az süredir, %3.1'i ise 8 senedir interneti kullanmaktadır. Katılımcılar, son 12 ay boyunca günde 3.3 saat interneti çeşitli amaçlara yönelik (2.1 saat okul/iş amaçlı, 1 saat eğlence veya kişisel amaçlı) kullanmaktadır. Katılımcılar, raporlarında internet kullanımlarına bağlı olarak ortaya çıkan bazı olumsuz sonuçlardan bahsetmiş, genellikle önceden daha az görülen problemleri davranışlarının yüksek oranda yaygınlaştığını belirtmişlerdir. Buna göre katılımcıların %18'i zihnini internet kullanımı ile meşgul ettiğini, %25'i internet kullanırken heyecanlı ya da yerinde duramayacak halde olduğunu, %34'ü interneti problemlerinden ya da streslerinden kaçış için kullandığını, %22.6'sı interneti sosyalleşmek/sohbet etmek amaçlı kullandığını belirtmiştir. Diğer taraftan zaman öldürmek ve internette gerçekte planladığından fazla zaman harcama gibi önemli internet kullanım özellikleri de birçok katılımcı tarafından raporlanmıştır.

Tsai ve Lin (2003) yaptıkları bu çalışma, Tayvanlı ergenlerin internet bağımlılığı hakkında yapılan bir dizi araştırmanın devamı niteliğini göstermektedir. Bir dizi soru listesi analiz edilerek 10 Tayvanlı internet bağımlısı ergen, daha derinlemesine görüşmeler için seçilmiştir. Ergenlerle yapılan görüşme verileri şöyledir: Birincisi, görüşülen ergenlerin hemen hemen tamamı daha önceki çalışmalarda tanımlanan internet bağımlılığı belirtilerini sergilemişlerdir.

Örneğin; takıntılı kullanım ve yoksunluk / geri çekilme, tolerans, okul, sağlık, aile, iş ve zaman yönetimiyle ilgili problemler. Bundan başka, görüşülen ergenlerin neredeyse tamamı internet üzerindeki mesajların, kendi bilgi ve becerileri için temel kaynak oluşturduğunu belirtmişlerdir. Ergenlerin çoğunun internetin kendisine değil, mesajlara ve internet üzerindeki aktivitelere bağımlı oldukları belirlenmiştir. Ayrıca, internet dünyası ergenlerin depresyonlarını açığa çıkarıp atabilecekleri bir yer gibi görünmektedir. Görüşülen ergenlerin çoğu açıkça böyle bir bağımlılıkla ne yapacaklarını bilmediklerini söylemişlerdir. Araştırma göstermiştir ki, psikologlar ve eğitimciler internet bağımlıları için neler yapılabileceği konusuna daha fazla önem vermeliler ve ergenler için muhtemel çözümler önermelidirler.

Leung (2004), 1977 ve 1997 arasında doğanları “net” jenerasyonu olarak adlandırmış ve çalışmasını 16–24 yaş arasındaki 699 net jenerasyonu üzerinde yapmıştır. Çalışmasında internet bağımlısı olan net jenerasyonunun bağımlı olmayanlardan nasıl farklılık gösterdiğini incelemiştir. Bulgular bağımlı olmayanların internette bilgi edinme fonksiyonlarını kullandıklarını, bağımlı olanların ise zamanlarının çoğunu, çoklu iletişim ortamlarında zevk peşinde koşmak veya gerçek dünyadan kaçmak için interaktif online oyunları, chat odaları, ICQ (çoklu metin, sesli ve görüntülü mesajlaşma) ile geçirdiklerini göstermektedir. Bunun da ötesinde bulgular, internet bağımlılarının televizyonu önemli ölçüde daha az izleme eğiliminde olduklarını göstermektedir.

Widyonto ve Mcmurrin (2004), çalışmalarında katılımcıların demografik bilgilerini ve internet kullanım durumlarını içeren 15 soruluk formu IAT'yi (Internet Addiction Test) web sayfası olarak düzenlemişlerdir. Çalışmada, 86 katılımcının cevapları geçerli sayılmış olup, bu katılımcılardan 29'u erkek, 57'si kadındır. Çalışmanın sonucunda IAT'nin –dikkat çekme,-aşırı kullanım,-iş ihmal etme,-dürtü kontrol eksikliği ve –sosyal hayatı ihmal etmeyi içeren 6 faktörü ortaya çıkardığı bulunmuştur. Ayrıca daha genç olanlarda ve yeni kullanıcılarda özellikle iş ve sosyal hayatı ihmal etme probleminin daha yoğun olduğu gözlenmiştir.

Koch ve Pratarelli (2004), içe ve dışa dönüklükle cinsiyetin internet kullanımını üzerindeki etkilerini araştırdıkları çalışmalarını, 97 erkek ve 143

kadından oluşan toplam 240 üniversite öğrencisi üzerinde yapmışlardır. Çalışma sonucunda içedönük kişilerin, isimsiz sosyal aktiviteler açısından interneti çok daha fazla kullandıkları ve erkeklerin bayanlara oranla daha çok karşı cins odaklı aktivitelere katıldıkları tespit edilmiştir.

Nichols ve Nicki (2004), yaşları 18 ile 24 arasında değişen 207 üniversite öğrencisi(120 erkek, 87 kadın) ile yaptıkları çalışmada internet bağımlılığının ölçümünü bulmaya çalışmışlar ve aynı zamanda bilgisayar kullanımını tetikleyen faktörleri incelemiştir. Katılımcılara IAS (Internet Addiction Scale), sosyal ve duygusal yalnızlık testi uygulanarak veriler toplanmış ve değerlendirilmiştir. Katılımcıların 100% 'ü internet ve bilgisayar kullandıklarını belirtmişlerdir. %72'si haftada 1-5 saat arası, %15'i 6-10 saat arası, %11'i 11-15 saat arası, %13'ü 16 saat üzeri interneti kullandıklarını belirtmişlerdir. Katılımcılar interneti birçok nedenden dolayı kullandıklarını açıklamışlardır: %78 akademik, %91 e-mail, %30 oyun, %33,8 chat, %40,6 müzik, %22,2 sanal seks ve porno amaçlı kullanmışlardır. Ayrıca katılımcıların genelinin yalnızlığa ve sıkılana eğilimlerinin olduğu ortaya çıkmıştır. Bunlarla beraber sonuçlar IAS'nin gayet güvenilir ve istikrarlı bir ölçüm olduğunu da göstermiştir.

Dinicola (2004) üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmasında, öğrencilerin %1,2'si sosyal ilişkilerde, %7,9'u akademik başarıda, %20,7'si yeterli uyku konusunda, %14'ü dersleri kaçırma ya da derslere geç kalma konusunda internet kullanımının olumsuz etkilerinin olduğunu belirtmiştir.

Chak ve Leung (2004), 12-26 yaş arasında 722 internet kullanıcısı üzerinde yaptıkları çalışmada, bir kişinin internet kullanım düzeyi arttıkça daha çekingen olduğunu ve internet bağımlısı olan insanların özellikle e-mail, chat, internet oyunları gibi aktiviteleri daha çok kullandıklarını bulmuşlardır.

Niemz, Griffiths ve Banyard (2005), öğrenciler arasında internet bağımlılığının varlığına daha fazla kanıt sağlamak amacıyla, 371 İngiliz öğrenciye, patolojik internet kullanım derecesi, genel sağlık soru formu, özgüven ve şartlı refleks yitiminin iki derecesini içeren sorular vermişlerdir. Sonuç olarak, katılımcıların yüzde 18,3'ü aşırı internet kullanımlarının akademik, sosyal ve toplumsal sorunlara yol açtığı patolojik internet kullanıcıları olarak görülmüşlerdir. Bu çalışmadaki diğer bulgular göstermiştir ki; insanlar zıt

cinsiyetten biri gibi, başkasıymış gibi davranabilmektedirler, internet iletişimde çok daha açık olduklarını hissedebilmektedirler. Özellikle öğrenciler internet bağımlılığına karşı daha zayıftırlar; çünkü bazıları arkadaş bulmakta veya onlara uyum sağlamakta zorluk çekmektedir. Bu nedenlerden dolayı interneti, cinsiyet-ırk-sınıf-yaş-görünüş gibi sınırlardan bağımsız olduğu için güvenli bir sığınak(liman) olarak görüp seçmektedirler. Bu çalışmada, patolojik internet kullanıcıları, internette olmanın kendilerine arkadaş bulmayı ve baskılardan kaçmayı sağladığını bildirmişlerdir. Bulgular, klinik depresyon ve internet bağımlılığı arasında beklenen bir ilişkiyi ortaya koymamıştır. Yine de, ilişkinin yönü bu çalışmadan anlaşılamamaktadır. Aşırı internet kullanımının uzun vadeli etkileri hakkındaki boylamsal çalışmalar, bağımlılık ve depresyon arasındaki tesadüfi ilişkiyi keşfetmede yararlı olabilmektedir. Patolojik internet kullanıcılarının özgüven eksikliğine sahip olduğu bulgusu, özgüven eksikliğinin internet bağımlılığının iyi bir tanımlayıcısı olduğunu bulan Armstrong ve diğerleri (2000) ile de tutarlıdır. Fakat düşük özgüvenin aşırı internet kullanımının bir sonucu mu yoksa sebebi mi olduğu hala açık değildir. Ayrıca bu çalışma, erkek öğrencilerin ve özellikle doğa bilimleri okuyan erkek öğrencilerin bağımlı olmaya ve kendilerinin akademik performansları ile sosyal hayatları konusunda negatif sonuçlar tecrübe etmeye karşı savunmasız olduklarını ve internette geçirdikleri zamanı kısıtlamada yetersiz olduklarını göstermiştir.

Kirallo (2005) yaptığı çalışmada, fakülte danışmanlarının internet bağımlılığına aşinalıklarını internet bağımlılığı kriterleriyle ilgili bilgilerini ve internet bağımlılığından rahatsız olan fakülte öğrencilerinin teşhisi ve tedavisi hakkında eğitimlerini saptamayı amaçlamıştır. Çalışmada danışmanların yaşı ve danışmanın internet bağımlılığı, internet bağımlılığı kriterleriyle ilgili bilgileri ve fakülte öğrencilerinin teşhis ve tedavisi hakkında eğitimleri arasındaki farka bakmıştır. Bu çalışmada betimsel ve olgudan sonra (ex-post-facto) araştırma desenleri kullanılmıştır. Örneklem “basit seçkisiz örneklem”dir. Popülasyon, Kaliforniya Eyaleti’ndeki dört yıllık özel ve kamu fakültelerinde istihdam edilen fakülte danışmanlarıdır. Popülasyon veri tabanı 355 kişiden oluşmaktadır. Örneklem toplamı 186 kişidir. İnceleme belgesi 186 kişiye gönderilmiştir. 133 danışmanın, % 71,5’i, cevap vermiştir. Betimsel verilerden elde edilen üç anahtar

bulgu şöyledir: (1) fakülte danışmanlarının % 84,2'si internet bağımlılığının akla uygun bir rahatsızlık olduğuna “katılıyor” ya da “kesinlikle katılıyor”; (2) fakülte danışmanlarının % 93,2'si internet bağımlılığından rahatsızlık duyan öğrencilere teşhis koyma bağlamında “biraz, ancak yetersiz eğitime” sahipler ya da “eğitimsizler; (3) fakülte danışmanlarının % 94'ü internet bağımlılığından rahatsızlık duyan fakülte öğrencilerinin uygun tedavisinde “eğitimsiz” ya da “biraz, ancak yetersiz eğitime” sahipler. Sonuç olarak, Fakülte danışmanlarının, internet bağımlılığından rahatsızlık duyan fakülte öğrencilerinin teşhisi ve tedavisi konusunda eğitime ihtiyaçları olduğu, fakülte danışmanlarının yaşlarıyla internet bağımlılığına aşinalıkları arasındaki ilişki ve Dr. Kimberly Young'un (1996) sekiz teşhis koyucu kriteri üzerine ek araştırmaların yapılmasına ihtiyaç duyulduğu ortaya çıkmıştır.

Kim, Ryu, Chon, Yeun, Choi, Seo ve Nam (2006), çalışmalarında, internet bağımlılığının Kore gençleri içindeki depresyon ve intihar girişimi ile arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Katılımcılar, bir şehirde yaşayan ve İnternet Bağımlılığı derecesinin öz bildirim ölçeğini, Çocuklar için- çoklu depresyon rahatsızlığı- basit soru formu tanı görüşme programının Kore versiyonunu ve İntihar Girişimi çocuk soru formunu tamamlamış 1573 lise öğrencisidir. Sonuçta, araştırmaya katılanların, % 38 olası internet bağımlısı olarak sınıflanırken, % 1.6'sı internet bağımlısı olarak tanımlamıştır. İnternet bağımlılığının yaygınlığı cinsiyete göre değişmemiştir. İnternet bağımlıları grubunda, depresyon ve intihar girişim düzeyi en yüksek düzeyde bulunmuştur.

Li ve Chung (2006), 76 üniversite öğrencisine internet kullanım işlevi soru formu (sosyal fonksiyon, eğlence işlevi, bilgi işlevi, sanal duygusal işlev) ile Çin İnternet Bağımlılık Ölçeğini uygulamışlar ve sonuç olarak sosyal işlevin internet bağımlılığı üzerinde ana rolü oynadığını bulmuşlardır. İnterneti sosyal işlevi için kullananların, dürtüsel kullanım, geri çekilme, tolerans, zaman idare sorunu ve sağlık sorunları gibi internet kullanım problemlerine nispeten daha çok sahip oldukları ve internet bağımlılığına daha yatkın oldukları tespit edilmiştir

Wu ve Tsai (2006), bu çalışmalarını üniversite öğrencilerinin internete karşı tutumlarını ve yetenek inançlarını keşfetmek için yürütmüşlerdir. Bunun da ötesinde, internete karşı tutum ve öz-yeterlik inancı arasındaki ilişki de

araştırılmıştır. Bu çalışmanın örneklemini, Tayvan'daki 3 üniversiteden gelen 1313 öğrenciyi kapsamaktadır. Erkek öğrencilerin, internet kontrolüne sahip olmaya ilişkin öz-yeterlik düzeylerinin, bayan öğrencilerden daha yüksek olduğu bulunmuştur. Erkek öğrencilerin aynı zamanda bayan öğrencilerden daha yüksek düzeyde öz yeterlik inancına sahip öğrencilerin daha olumlu internet tutumuna sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmadaki sonuçlar, öğrencilerin internete karşı tutumlarının, onların internet konusundaki öz-yeterlik inançlarını tahmin etmek için önemli belirleyicilerden biri olduğunu ortaya çıkarmıştır. olduklarını göstermiştir. İnternette daha fazla zaman harcayan öğrenciler, genel olarak, daha olumlu internet tutumu ve yüksek öz-yeterlik sergilemişlerdir. Buna ek olarak, öğrencilerin sınıf düzeyleri de internet tutumları açısından önemli rol oynamıştır.

Yang ve Tung (2007), Tayvan liselerindeki bağımlı olan ve olmayan lise öğrencileri arasındaki farkı araştırmışlardır. 1708 geçerli veri arasında 239 denek (%13,8) Young'ın internet bağımlılığı soru formu sonuçlarına göre bağımlı olarak tanımlanmıştır. Araştırma sonucunda, internet bağımlılarının bağımlı olmayanlara göre iki kat daha fazla çevrimiçi zaman harcadıkları ortaya çıkmıştır. İnternet bağımlıları, internetin günlük aktiviteler, okul performansı, öğretmen ve ailesel ilişkiler üzerine bağımlı olmayanlara göre daha çok olumsuz etkisi olduğunu düşünürken, her ikisi de internet kullanımının, akranları ile aralarındaki ilişkiyi geliştirdiğini düşünmektedir. Bu çalışmada, internette harcanan haftalık zaman ve internet bağımlılığı arasında pozitif bir ilişki bulunmuştur. Bağımlıların bir haftada yaklaşık olarak 21.2 saat harcadığı saptanmıştır. Özellikle internet bağımlıları çevrimiçi olarak, bağımlı olmayanların harcadığından 2 kat daha fazla zaman harcamaktadırlar. Bunun ötesinde, erkeklerin bağımlı olması bayanlardan 2,6 kez daha fazla muhtemeldir. Buna ek olarak, mesleki lise öğrencilerinin bağımlı olma olasılığı normal lisedeki öğrencilerden daha fazladır. Bunun yanında, bağımlılık, utangaçlık, depresyon ve özgüven eksikliği tarafından karakterize edilmiş kişilikteki öğrencilerin bağımlı olma ihtimali, bu karakterde olmayan öğrencilerden daha yüksektir. Bilgi aramanın takip ettiği, eğlence, lise öğrencileri için internet kullanımını motive eden en büyük faktördür. Fakat sosyal eğlence motivasyonu ve hazzı ile sörf yapmak, internet bağımlılığı ile pozitif olarak ilişkilidir. Özellikle bağımlı olarak sınıflandırılan öğrenciler, bağımlı olmayan

öğrencilerden sosyal ve eğlence bakımından daha yüksek motivasyona ve böylece daha yüksek hazzı sahiptirler.

Yellowless ve Marks (2007), yaptıkları araştırmada kişilerin kumar, e-posta veya pornografi gibi özel internet aktivitelerine bağımlı olduklarını, ayrıca dürtü kontrol ve bağımlılık bozuklukları geçmişine sahip kişilerin interneti sorunlu bir şekilde kullanma riski altında olduklarını ortaya çıkarmışlardır.

Young (2007), internet bağımlılarında Bilişsel Davranışçı Terapi (BDT)'nin yararını keşfetmek için internet bağımlılığında sıkıntı çeken 114 hastayı incelemiş ve online bağımlılığı için BDT'yi merkez olarak kabul etmiştir. Bu araştırma, 12 oturumda ve altı ay üzerinde sürdürülerek yapılmış ve ilk analizler, bir çok hastanın var olan şikayetleri ile sekizinci aşamaya kadar başa çıkabildiklerini ve semptom yönetiminin 6 hafta sürdüğünü göstermiştir.

Park ve arkadaşları (2008)'in gençlerin internet bağımlılığı ve aile faktörü arasında ki ilişkiyi araştırdıkları çalışmalarında gençlerin internet bağımlılığı riskinin çok yüksek olduğu belirtilmiş ve müdahale ihtiyacı gerekliliği belirtilmiştir. Çocuk yetiştirme tutumları, aile iletişimi, aile uyum ve aile içi şiddete maruz kalma internet bağımlılığı ile ilişkili olduğunu eklenmiştir. Bu bulgular dayanarak ailelerin İnternet bağımlılığı önlemede önemli bir rol oynadıkları belirtilmiş, yüksek risk taşıyan gençler tarafından aşırı internet kullanımını en aza indirmek için programlar geliştirilmesinin gerektiğini belirtilmiştir.

Siomos ve arkadaşları (2008), Yunan ergen öğrenciler arasında internet bağımlılığı adlı çalışmalarında ergenlerin öncelikli internet kullanımı nedenleri değerlendirilmiş ve online oyun oynayanların lehine bir sonuca ulaşılmıştır.

Chang ve Man Law (2008)'in "Young'un İnternet bağımlılığı testinin faktör yapısı: Bir doğrulayıcı çalışma" adlı çalışmalarında internet bağımlılık puanları ile akademik başarıları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Louizou ve arkadaşları (2009) internet ve yanlış kullanımı: Yunan gençler arasında internet kullanımı adlı çalışmalarında: özellikleri ve aşırı İnternet kullanımının ve Yunan gençler arasında patolojik internet kullanımının yaygınlığı değerlendirilmesi üzerine yaptıkları çalışmada. İnternete bağlanma şekilleri açısından; internet cafede üzerinden erişimi yüksek, okul ortamı üzerinden

İnternet erişimi düşük olduğu belirtilmiştir. Ayrıca, oyun oynamak amacıyla internet erişiminin aşırı şekilde kullanıldığı ve Ayrıca, erkeklerin aşırı internet kullanıcıları olduğuna değinilmiştir.

Bakken ve arkadaşları(2009)'un Norveç'li yetişkinler arasında İnternet bağımlılığı: tabakalı bir olasılık örnek çalışması adlı araştırmalarında gençlerde internet bağımlılığının , yaygınlığının ve risk faktörlerini değerlendirmiştir.sonuç olarak yaş cinsiyet ve eğitim düzeyi açısından değerlendiriliş genç erkeklerin ve üniversite düzeyindeki eğitim göstergesinin en yüksek oranda bağımlı veya risk altında oldukları belirtilmiştir. Ayrıca depresyon, uyku ve diğer psikolojik bozukluk gösteren bireylerin bağımlılık puanlarının arttığı belirtilmiştir.Sonuçta İnternet kullanımı açıkça birçok insanın hayatını etkilediği belirtilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri toplama araçları ve araçlarla ilgili geçerlik, güvenilirlik çalışmaları ve verilerin analizinde kullanılan istatistiksel teknikler hakkında bilgiler verilmiştir.

3. YÖNTEM VE TEKNİKLER

Bu bölümde araştırmanın evreni, örnekleme , veri toplama araçları ve verilerin analizinde kullanılan istatistiksel teknikler hakkında bilgiler verilmiştir.

3. 1. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini 2009-2010 eğitim- öğretim yılında Balıkesir ili Erdek ilçesinde okuyan ilköğretim II. kademe ve ortaöğretim öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklem ise, Balıkesir ili Erdek ilçesinde ilköğretim II. kademe (n=251) ve Ortaöğretimde (n=273) okumakta olan ve evrenden seçkisiz olarak belirlenen 524 öğrenciden oluşmaktadır. Katılımcıların %52.5'i (n=275) kız, %47.5'i (n=249) ise erkeklerden oluşmaktadır.

3. 2. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama araçları olarak; Kişisel Bilgi Formu ve İnternet Bağımlılığı Ölçeği kullanılmıştır.

3. 2. 1. Kişisel bilgi formu

Kişisel Bilgi Formu, araştırmacı tarafından geliştirilmiş olup, 11 sorudan oluşmaktadır.

3. 2. 2. İnternet bağımlılığı ölçeği

Araştırmada, öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerini ölçmek için: Young (1996a) tarafından geliştirilen ve Bayraktar (2001)'in araştırması sırasında İngilizce'den Türkçe'ye çevrilen ve daha sonra anlam bütünlüğünü bozulmayacak şekilde 12- 17 yaş grubu ergenlerin anlayabileceği şekilde uyarlanan "İnternet Bağımlılığı Ölçeği" kullanılmıştır.

Young (1996a) tarafından, DSM - IV'ün “Patalojik Kumar Oynama” ölçütlerinden uyarlanarak oluşturulan “Tanı Anketi”, daha sonra geliştirilmiş ve 20 soruluk bir “İnternet Bağımlılık Ölçeği” oluşturulmuştur. Young’ın başını çektiği “İnternet Bağımlılık Merkezi’nin <http://www.netaddiction.com>” adresinden de ulaşılabilen bu test, bir kendi kendini değerlendirme (self report) testi olup, genellikle yukarıda belirtilen internet adresine ulaşanların kendilerini değerlendirebilecekleri bir şekilde hazırlanmıştır. Likert tipi bir ölçek olan İnternet Bağımlılık Ölçeği’nde, katılımcıdan “Hiçbir zaman” “Nadiren” “Arada sırada” “Çoğunlukla” “Çok sık” ve “Devamlı” seçeneklerinden birini işaretlemesi istenmektedir. Bu seçeneklere sırasıyla 0,1,2,3,4 ve 5 puan verilmektedir. 80 ve üzeri puan alanlar “İnternet bağımlısı” olarak tanımlanmaktadır. 50–79 puan arası alanlar “Sınırlı Semptom gösterenler”, “50 puan ve altı “ alanlar “Semptom Göstermeyenler” olarak tanımlanmıştır (Bayraktar, 2001: 90).

Çeviri testin standardize edilmiş Alpha değeri .91, Spearman – Brown değeri .87’dir. Bu sonuçlar testin güvenilir olduğunu düşündürmektedir (Bayraktar, 2001: 90). Ayrıca bu çalışmada ölçeğin güvenilirlik için Cronbach alpha katsayısı .90 olarak hesaplanmıştır.

3. 3. Verilerin Toplanması

Araştırmada veriler valilik izni ile , 2009–2010 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Balıkesir ili Erdek ilçesinde öğrenimlerini sürdürmekte olan ilköğretim II. kademe ve ortaöğretim öğrencileri arasından seçkisiz olarak belirlenen bir gurup öğrenciye uygulanan kişisel bilgi formu ve internet bağımlılığı ölçeği aracılığıyla toplanmıştır. Bu uygulama araştırmacı tarafından , ders saatleri içerisinde,her bir öğrenciye ortalama 25 dk. süre verilerek gerçekleştirilmiş, ölçek maddelerinin daha iyi anlaşılabilmesi için araştırmacı tarafından öğrencilere ayrıntılı bilgi verilmiştir. Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının uygulanmasından sonra katılımcıların verdiği yanıtlar kontrol edilmiştir. Ölçme araçlarının standartları dışında yanıtlanan veya boş bırakılan ölçme araçları değerlendirmeye alınmamıştır. Öğrencilerin akademik başarı durumları ile ilgili veriler, sınıf geçme defterleri kontrol edilerek elde edilmiştir.

3. 4. Verilerin İstatistiksel Analizi

Verilerin analizinde t testi, tek yönlü Varyans analizi (One Way Anova),Kruskal Wallis testi, Mann-Whitney U testi, Pearson Momentler Çarpımı, Korelasyon analizi ve Doğrusal Regresyon Analizi kullanılmıştır. Bu analizler SPSS for Windows 16.00 istatistik paket programıyla bilgisayarda gerçekleştirilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR ve YORUM

4. 1. Öğrencilerin İnternet Bağımlılık Durumlarına İlişkin Bulgular ve Yorum

Bu kısımda, ilköğretim II. kademe ve ortaöğretim öğrencilerinin internet bağımlılığının ne seviyede olduğuna dair, ölçeğin toplamından elde edilen puanlar dikkate alınarak, öğrencilerin internet bağımlılık durumlarının frekans ve yüzdelik dağılımları tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin İnternet Bağımlılık Durumları İle İlgili Bulgular

İnternet Bağımlılık Durumu	f	%
İnternet Bağımlıları	2	0.4
Semptom Gösterenler	48	9.2
Semptom Göstermeyenler	474	90.5
Toplam	524	100.0

Bireylerin madde toplam puanlarına göre, bağımlılık durumu üç gruba ayrılmış olup birinci grup “İnternet Bağımlıları”, ikinci grup “Semptom gösterenler”, üçüncü grup ise “Semptom göstermeyenler” olarak tanımlanmıştır. Bu çalışmada 524 öğrenciden 2’si (%0,4) internet bağımlısı ve 48’i(%9.2) semptom gösterenler (olası bağımlı veya risk altında olanlar), geriye kalan 474’ü (%90.5) ise semptom göstermeyenler olarak bulunmuştur. Bu sonuçlar dikkate alındığında bağımlı ve semptom gösteren bireylerin oranının düşük olduğu görülmektedir. Veriler incelendiğinde bu evrende ki öğrencilerin bağımlılık açısından ciddi riskler taşımadığı söylenebilir.

4. 2. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre İnternet Bağımlılıklarına İlişkin Bulgular ve Yorum

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre internet bağımlılık puanları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemek için “t testi” yapılmış ve sonuçlar Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre İnternet Bağımlılığı İle İlgili Bulgular

Cinsiyet	n	\bar{X}	s.s	t	p
Kız	275	21.90	15.12	-3.533	.000
Erkek	249	26.53	14.83		

Tablo 2 incelendiğinde, kızların internet bağımlılığı puan ortalamaları 21.90; erkeklerin ise 26.53 olduğu görülmektedir. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre internet bağımlılığı puan ortalamaları arasında erkeklerin aleyhine anlamlı farklılaşma bulunmuştur ($t_{522} = -3.533$, $p = .000$). Bu sonuç, “*ilköğretim II. kademe ve ortaöğretim öğrencilerinin cinsiyetlerine göre internet bağımlılık durumları farklılaşmaktadır.*” denencesini desteklemektedir.

Bu veriler dikkate alındığında erkeklerin kızlara göre interneti internet bağımlılığı açısından daha fazla risk altında oldukları söylenebilir. Bu bağlamda yapılan literatür çalışmasında araştırma bulgusunu doğrudan destekleyen çalışmalara rastlanmıştır: Ayaroğlu'nun 2002 de yaptığı araştırmasında , kız ve erkek üniversite öğrencilerinin internet kullanımları ve yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemiş; erkeklerin, kızlara kıyasla, webde gezinme ve dosya transferi yapma alanlarında daha fazla zaman harcadıklarını sonucuna ulaşmıştır. Yine Scherer ve Bost'un 1997'de , internet kullanımı açısından 531 öğrenciyi incelemişler; bağımlılık tespit edilen öğrencilerin çoğunluğunun (%71) erkek olduğu bulgusuna, ulaşmışlardır. Bu bulgular araştırmada cinsiyet değişkeni açısından elde edilen verileri desteklemektedir.

4. 3. Öğrencilerin Öğrenim Kademelerine Göre İnternet Bağımlılıklarına İlişkin Bulgular ve Yorum

Öğrencilerin öğrenim kademesine göre internet bağımlılık puanları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemek için “t testi” yapılmış ve sonuçlar Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin Öğrenim Kademelerine Göre İnternet Bağımlılığı İle İlgili Bulgular

Öğretim Kademesi	n	\bar{X}	s.s	t	p
İlköğretim II. Kademe	251	24.14	15.22	0.064	.949
Ortaöğretim	273	24.06	15.11		

Yapılan t testi'ne göre öğrencilerin öğrenim kademesine göre internet bağımlılık puanları arasında anlamlı bir farkın olmadığı görülmüştür ($t_{522} = 0.64$ $p = .949$). Bu veri "*ilköğretim II. kademe ve ortaöğretim öğrencilerinin öğrenim kademelerine göre internet bağımlılık durumları farklılaşmaktadır*" denencesini desteklememektedir. İlköğretim II kademe ve ortaöğretim öğrencileri arasında internet bağımlılığı açısından farklılaşmanın olmadığı, elde edilen internet bağımlılık ortalama puan değerlerinin birbirine oldukça yakın olduğu, bu verilere bakıldığında öğrencilerin internetin kullanımının öğrenim kademeleri arasında eşit şekilde yaygınlaştığı sonucuna ulaşılabılır. Yapılan literatür çalışmasında öğrenim kademesi ile internet bağımlılığı ilişkisini inceleyen çalışmalara rastlanmamıştır.

4. 4. Öğrencilerin Sınıf Düzeylerine Göre İnternet Bağımlılıklarına İlişkin Bulgular ve Yorum

Öğrencilerin, sınıf düzeylerine göre internet bağımlılık puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma olup olmadığını test etmek amacıyla "Tek Yönlü Varyans Analizi" yapılmış ve sonuçları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Öğrencilerin Sınıf Düzeylerine Göre İnternet Bağımlılığı İle İlgili Bulgular

Sınıf Düzeyi	n	\bar{X}	s.s	F	p
6.Sınıf	48	21.33	14.24	2.096	.050
7.Sınıf	83	23.36	13.27		
8.Sınıf	130	25.58	17.08		
9.Sınıf	55	25.89	13.09		
10.Sınıf	79	21.18	13.65		
11.Sınıf	93	27.01	16.08		
12.Sınıf	36	20.30	15.06		
Toplam	524	24.10	15.15		

Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre internet bağımlılığı puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma görülmüştür ($F_{(6-517)} = 2.096$, $p = .050$). Farkın hangi gruplardan kaynaklandığını saptamak amacıyla “LSD testi” ile çoklu karşılaştırmalar yapılmış ve Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5. Öğrencilerin Sınıf Düzeylerine Göre İnternet Bağımlılığı Puanlarının Çoklu Karşılaştırmaları (LSD)

Sınıf Düzeyleri (I)	Sınıf Düzeyleri (J)	Ortalama Fark (I-J)	p
8. Sınıf	10. Sınıf	4.39	.041
11. Sınıf	6.Sınıf	5.67	.034
	10. Sınıf	5.82	.012
	12. Sınıf	6.70	.024

Uygulanan LSD analizi sonucunda, farkın 8. Sınıflar ile 10. Sınıflar; 11. Sınıflar ile 6, 10 ve 12. Sınıfta öğrenim gören öğrenciler arasında olduğu saptanmıştır. Bu bulgu “*ilköğretim II. kademe ve ortaöğretim öğrencilerinin sınıf düzeylerin göre internet bağımlılık durumları farklılaşmaktadır*” denencesini desteklemektedir. Bu sonuçla öğrencilerin öğrenim hayatlarındaki farklı sınıf düzeylerinde öğrenimlerini sürdürürken önceliklerine bağlı olarak interneti kullanma alışkanlıklarında farklılaşmanın olabileceği yargısına ulaşılabilir. Bu veriler, ayrıca sınıf düzeyi ile öğrencilerin yaşları dolayısı ile gelişimlerine de paralel gittiğinden bu açıdan da değerlendirildiğinde gelişim ve internet bağımlılığı açısından da bir bakış açısı ortaya konulmasına yardımcı olabileceği düşünülebilir. Wu ve Tsai (2006), yaptıkları araştırmalarında öğrencilerin sınıf düzeylerinin de internet tutumları açısından önemli rol oynadığı bulgusuna ulaşmışlardır. Bu bulgular araştırmada sınıf düzeyi değişkeni açısından elde edilen verileri desteklemektedir.

4. 5. Öğrencilerin Akademik Başarı Düzeylerine Göre İnternet Bağımlılıklarına İlişkin Bulgular ve Yorum

Öğrencilerin akademik başarı düzeylerine göre internet bağımlılık puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma olup olmadığını test etmek amacıyla “Tek Yönlü Varyans Analizi” yapılmış ve sonuçları Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Öğrencilerin Akademik Başarı Düzeylerine Göre İnternet Bağımlılığı İle İlgili Bulgular

Akademik Başarı Düzeyi	n	\bar{X}	s.s	F	p
Taktir Alan	98	20.96	14.08		
Teşekkür Alan	177	23.63	13.79		
Doğrudan Geçen	138	25.65	16.66	2.362	.071
Sorumlu veya Kurul Kararı ile Geçen	111	25.69	15.85		
Toplam	524	24.10	15.15		

Öğrencilerin akademik başarı düzeylerine göre internet bağımlılığı puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma görülmemiştir ($F_{(6-517)}= 2.362, p=.071$). Bu veriler “*ilköğretim II. kademe ve ortaöğretim öğrencilerinin akademik başarı düzeylerine göre internet bağımlılık durumları farklılaşmaktadır*” denencesini desteklememektedir. Öğrencilerin akademik başarı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılaşma gözükme de; puanların ortalamalarına bakıldığında akademik başarı düzeyi daha yüksek olan öğrencilerin puan ortalamalarının daha düşük olduğunu ve başarı düzeyi azaldıkça puanların arttığı görülmektedir. Yapılan literatür çalışmasında akademik başarı düzeyi ile internet bağımlılığı arasındaki ilişkiyi gösteren bir veriye rastlanmamıştır.

4. 6. Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Düzeylerine Göre İnternet Bağımlılığı İle İlgili Bulgular ve Yorum

Öğrencilerin annelerinin eğitim düzeylerine göre internet bağımlılık puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma olup olmadığını test etmek amacıyla “Kruskal Wallis Testi” ve sonuçları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Düzeylerine Göre İnternet Bağımlılığı İle İlgili Bulgular

Anne Eğitim Düzeyi	n	Ortalama Sıra	χ^2	p
Okur yazar değil	15	121.23		
İlköğretim mezunu	330	257.61		
Lise mezunu	137	271.93	20.129	.000
Üniversite Mezunu	42	320.60		
Toplam	524			

Anneleri okur yazar olmayan, ilköğretim mezunu olan, lise mezunu olan ve üniversite mezunu olan öğrencilerin internet bağımlılığı puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma bulunmuştur ($\chi^2= 20.129$, $p=.000$). Bu farklar: Anneleri ilköğretim mezunu olanlar ile anneleri okur yazar olmayanlar arasında; anneleri lise mezunu olanlar ile anneleri okur yazar olmayanlar arasında ; anneleri üniversite mezunu olanlar ile anneleri okur yazar olmayanlar, ilköğretim ve lise mezunu olalar arasındadır. Bu veri, *“ilköğretim II. kademe ve ortaöğretim öğrencilerinin annelerinin eğitim düzeylerine göre internet bağımlılık durumları farklılaşmaktadır”* denencesini desteklemektedir.

Tablo incelenmeye devam edildiğinde anneleri üniversite mezunu olanların internet bağımlılık düzeylerinin anlamlı şekilde fazla olduğu görülmekte ve annenin eğitim düzeyi arttıkça bağımlılık düzeyinin arttığı söylenebilmektedir. Bu veriler ışığında eğitim düzeyi artan anneler daha çok çalışma hayatı içinde olmakta, öğrenciler ise bu nedene bağlı olarak anne denetiminden uzak internet kullanıcısı olarak karşımıza çıktıkları şeklinde yorumlanabilir. Yapılan literatür çalışmasında anne eğitim düzeyi ile internet bağımlılığı ile ilgili çalışmalara rastlanmamıştır. Bu veriler ışığında yapılan yorumla: Annelerin eğitim düzeyi ve çalışma hayatındaki yerleri araştırmacıların ilgisini çekebilecek bir konu olarak değerlendirilmektedir.

4. 7. Öğrencilerin Babalarının Eğitim Düzeylerine Göre İnternet Bağımlılığı İle İlgili Bulgular ve Yorum

Öğrencilerin babalarının eğitim düzeylerine göre internet bağımlılık puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma olup olmadığını test etmek amacıyla “Kruskal Wallis Testi” ve sonuçları Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Öğrencilerin Babalarının Eğitim Düzeylerine Göre İnternet Bağımlılığı İle İlgili Bulgular

Baba Eğitim Düzeyi	n	Ortalama Sıra	χ^2	p
Okur yazar değil	6	215.00		
İlköğretim mezunu	259	256.58		
Lise mezunu	171	267.47	1.638	.651
Üniversite Mezunu	88	273.51		
Total	524			

Tablo 8 incelendiğinde babaları okur yazar olmayan, ilköğretim mezunu olan, lise mezunu olan ve üniversite mezunu olan öğrencilerin internet bağımlılığı puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma görülmemiştir ($\chi^2= 1.638$, $p=.651$). Bu sonuç, “*ilköğretim II. kademe ve ortaöğretim öğrencilerinin babalarının eğitim düzeylerine göre internet bağımlılık durumları farklılaşmaktadır*” denencesini desteklememektedir. Araştırmada babanın eğitim düzeyinin anneden farklı olarak internet bağımlılığını etkilememesi bulgusu: Babanın eğitim düzeyine bağlı olmaksızın sürekli çalışma hayatında olduğu dolayısı ile internet erişiminin yaygınlaştığı günümüzde öğrenciler üzerindeki denetimi açısından bir farklılaşmanın olmadığı, bu nedenle internet bağımlılığı ile baba eğitim düzeyi arasında bir ilişkinin olmadığı sonucu çıkarılabilir. Yapılan literatür çalışmasında baba eğitim düzeyi ile internet bağımlılığı ile ilgili çalışmalara rastlanmamıştır.

4. 8. Öğrencilerin Algıladıkları Sosyoekonomik Düzeylerine Göre İnternet Bağımlılığı İle İlgili Bulgular ve Yorum

Öğrencilerin algıladıkları sosyoekonomik düzeylerine göre internet bağımlılık puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma olup olmadığını test etmek amacıyla “Kruskal Wallis Testi” ve sonuçları Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. Öğrencilerin Algıladıkları Sosyoekonomik Düzeylerine Göre İnternet Bağımlılığı İle İlgili Bulgular

Algılanan Sosyoekonomik Düzey	n	Ortalama Sıra	χ^2	p
Çok kötü	14	265.29		
Kötü	43	260.40		
İyi	446	263.57	.415	.937
Çok iyi	21	242.14		
Toplam	524			

Öğrencilerin algıladıkları sosyoekonomik düzeyleri ile internet bağımlılığı puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma görülmemiştir ($\chi^2 = .415$ p=.937). Bu veri “*ilköğretim II. kademe ve ortaöğretim öğrencilerinin algıladıkları sosyoekonomik düzeylerine göre internet bağımlılık durumları farklılaşmaktadır*” denencesini desteklememektedir. Öğrencilerin algıladıkları sosyoekonomik düzeyleri ile internet bağımlılığı arasında anlamlı bir ilişkinin bulunmamasının sebebi olarak internetin hızla yaygınlaştığı günümüzde erişimin çok kolay ve hemen hemen her kesim tarafından rahatlıkla ulaşılabilecek kadar ucuz olması gösterilebilir. Balta ve arkadaşlarının (2008) yaptıkları çalışmada öğrencilerin SED'lerinin internet bağımlılığı düzeylerine etkisinin anlamlı olmadığı bulunmuştur. Bu bulgu araştırmada sosyoekonomik düzey değişkeni açısından elde edilen verileri desteklemektedir.

4. 9. Öğrencilerin İnternete Bağlanma Yerine Göre İnternet Bağımlılığına İlişkin Bulgular ve Yorum

Öğrencilerin internete bağlanma yerine göre internet bağımlılık puanları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemek için “t testi” yapılmış ve sonuçlar Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10. Öğrencilerin İnternete Bağlanma Yerine Göre İnternet Bağımlılığı İle İlgili Bulgular

Öğrencilerin İnternete Bağlanma Yeri	n	\bar{X}	s.s	t	p
Ev	375	26.04	15.28	4.751	.000
İnternet kafe	149	19.21	13.69		

Tablo 10 incelendiğinde, internete evde bağlananların internet bağımlılığı puan ortalamaları 26.04, internet cafede bağlananların ise 19.21 olduğu görülmektedir. Öğrencilerin internete bağlanma yerine göre internet bağımlılığı puan ortalamaları arasında ev kullanıcılarının lehine anlamlı farklılaşma bulunmuştur ($t_{522}=4.751$ $p=.000$). Bu sonuç, “*ilköğretim II. kademe ve ortaöğretim öğrencilerinin internete bağlanma yerlerin göre internet bağımlılık durumları farklılaşmaktadır*” denencesini desteklemektedir. Bu veri: Günün her saatinde denetimsiz bir şekilde internete erişim imkanı bulan öğrenciler bu imkanı bulamayan akranlarına göre bağımlılık açısından daha çok risk altında olduklarını göstermektedir. Bu veri ışığında velilerin öğrencilerin internet erişimi açısından denetimlerini gözden geçirmeleri gerekliliğinin ortaya çıktığı düşünülmektedir. Yapılan literatür taramasında internet cafe ile internet bağımlılığı arasında anlamlı ilişki tespit edilen çalışmalara rastlansa daha çok okul kullanıcıları ile ilişkilendirilmiştir. Bu nedenle yapılan çalışmalar bu çalışma ile ilişkilendirilememektedir.

4. 10. Öğrencilerin Evlerinde Bilgisayar Olma Durumlarına Göre İnternet Bağımlılığına İlişkin Bulgular ve Yorum

Öğrencilerin evlerinde bilgisayar olup olmamasına göre internet bağımlılık puanları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemek için “t testi” yapılmış ve sonuçlar Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11. Öğrencilerin Evlerinde Bilgisayar Olma Durumlarına Göre İnternet Bağımlılığı İle İlgili Bulgular

Evlerinde Bilgisayar Olup Olmaması	n	\bar{X}	s.s	t	p
Evde Bilgisayarı Olanlar	415	25.62	15.21	4.561	.000
Evde Bilgisayarı Olmayanlar	109	18.32	13.45		

Tablo 11 incelendiğinde, evinde bilgisayarı olanların internet bağımlılığı puan ortalamaları 25.62; evinde bilgisayarı olmayanlarınki ise 18.32 olduğu görülmektedir. Öğrencilerin evlerinde bilgisayar olup olmamasına göre internet bağımlılığı puan ortalamaları arasında evinde bilgisayarı olanların lehine anlamlı farklılaşma bulunmuştur ($t_{522}=4.561$ $p=.000$). Bu veri, “*ilköğretim II. kademe ve ortaöğretim öğrencilerinin evlerinde bilgisayar olma durumlarına göre internet bağımlılık durumları farklılaşmaktadır*” denencesini desteklemektedir. Bu veri: Evinde bilgisayarı olmayan öğrencilerin, evinde bilgisayarı olan öğrencilere göre internet bağımlılığı puan ortalamalarının daha düşük olduğu , bu nedenle evinde bilgisayarı olan öğrencilerin bağımlılık açısından risk altında olduğu şeklinde değerlendirilebilir. Bu sonuç, ebeveynlerin çocuklarının evde bilgisayar kullanımlarını gözden geçirmeleri gerekliliğini ortaya çıktığı düşünülmektedir. Yapılan literatür çalışmasında bu denence ile ilişkilendirilebilecek çalışmaya rastlanmamıştır.

4. 11. Öğrencilerin İnternete Bağlanma Nedenlerine Göre İnternet Bağımlılığı İle İlgili Bulgular ve Yorum

Öğrencilerin internete bağlanma nedenlerine göre internet bağımlılık puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma olup olmadığını test etmek amacıyla “Kruskal Wallis Testi” ve sonuçları Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12. Öğrencilerin İnternete Bağlanma Nedenlerine Göre İnternet Bağımlılıklarına İlişkin Bulgular

İnternete Bağlanma Nedenleri	n	Ortalama Sıra	χ^2	p
Oyun Oynama	99	342.68		
Ders-Ödev Yapma	264	190.29		
Chat Yapma	140	345.13	129.99	.000
Haber Okuma	21	241.45		
Toplam	524			

Tablo 12 incelendiğinde interneti; oyun oynamak, ders-ödev yapmak, chat yapmak ve haber okumak için kullanan öğrencilerin internet bağımlılığı puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma bulunmuştur ($\chi^2= 129.99$ p=.000). B u farklar: İnterneti oyun oynamak için kullananlar ile ders-ödev yapmak ve haber okumak için kullananlar arasında ; İnterneti chat yapmak için kullananlar ile ders-ödev yapmak ve haber okumak için kullananlar arasındadır. Bu veri, “*ilköğretim II. kademe ve ortaöğretim öğrencilerinin internete bağlanma nedenlerine göre internet bağımlılık durumları farklılaşmaktadır*” denencesini desteklemektedir. Bu veriye dayanarak: İnterneti Oyun oynamak ve chat yapmak için kullananların, internet kullanım problemlerine daha çok sahip oldukları ve internet bağımlılığına daha yatkın oldukları söylenebilir. Yapılan literatür taramasında: Bakay (2001), Leung (2004), Chak ve Leung (2004), Siomos ve arkadaşları (2008), bireylerin internet kullanım nedenleri ile ilgili araştırmalarında ulaştıkları sonuçlarda, internetin daha çok oyun oynama ve chat yapmak için kullanıldığı verisine ulaşımlardır. Literatürdeki bu bulgular araştırmada internete bağlanma nedenlerine ilişkin elde edilen verileri desteklemektedir.

4. 12. Öğrencilerin Bedensel Özür veya Hastalıkları Olma Durumlarına Göre İnternet Bağımlılığına İlişkin Bulgular ve Yorum

Öğrencilerin bedensel özür veya hastalıkları olup olmasına göre internet bağımlılık puanları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemek için “t testi” yapılmış ve sonuçlar Tablo 13’de verilmiştir.

Tablo 13. Öğrencilerin Bedensel Özür veya Hastalıkları Olma Durumlarına Göre İnternet Bağımlılığı İle İlgili Bulgular

Bedensel Özür veya Hastalık	n	\bar{X}	s.s	t	p
Var	41	26.85	15.79	1.21	.226
Yok	483	23.86	15.08		

Yapılan t testi'ne göre öğrencilerin bedensel özür veya hastalıklarına göre internet bağımlılık puanları arasında anlamlı bir farkın olmadığı görülmüştür ($t_{522} = 1.21$ $p = .226$). Bu veri "*ilköğretim II. kademe ve ortaöğretim öğrencilerinin bedensel özür veya hastalıklarına göre internet bağımlılık durumları farklılaşmaktadır*" denencesini desteklememektedir. Yaygınlaşan internet kullanımının özür veya hasta bireyler ile benzer sorunları olmayan bireyler arasında beklenen farklı kullanım şekillerini ortadan kaldırdığı düşünülmektedir. Yapılan literatür çalışmasında bedensel özür veya hastalık ve internet bağımlılığına ilişkin çalışmalara rastlanmamıştır.

4. 13. Öğrencilerin Disiplinle İlgili İşlem Görme Durumlarına Göre İnternet Bağımlılığına İlişkin Bulgular ve Yorum

Öğrencilerin disiplinle ilgili işlem görüp görmediklerine göre internet bağımlılık puanları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemek için "t testi" yapılmış ve sonuçlar Tablo 14'de verilmiştir.

Tablo 14. Öğrencilerin Disiplinle İlgili İşlem Görme Durumlarına Göre İnternet Bağımlılığı İle İlgili Bulgular

Disiplinle İlgili İşlem Görüp Görmeme Durumu	n	\bar{X}	s.s	t	p
İşlem Gören	34	34.64	17.71	4.265	.000
İşlem Görmeyen	490	23.37	14.69		

Tablo 14 incelendiğinde, disiplinle ilgili işlem gören öğrencilerin internet bağımlılığı puan ortalamaları 34.64; disiplinle ilgili işlem görmeyenlerin 23.37 olduğu görülmektedir. Öğrencilerin disiplinle ilgili işlem görüp görmediklerine göre internet bağımlılığı puan ortalamaları arasında disiplinle ilgili işlem gören

öğrencilerin lehine anlamlı farklılaşma bulunmuştur ($t_{522}=4.265$ $p=.000$). Bu sonuç, “*ilköğretim II. kademe ve ortaöğretim öğrencilerinin disiplinle ilgili işlem görme durumlarına göre internet bağımlılık durumları farklılaşmaktadır*” denencesini desteklemektedir. Bu veri ile: Disiplin ile ilgili bir işlem görme geçmişine sahip öğrencilerin interneti sorunlu bir şekilde kullanma riski altında oldukları söylenebilir. Alanyazın incelendiğinde bu konu ile ilgili herhangi bir bulguya rastlanmamıştır. Tablo 13 deki bulgunun araştırmacıların dikkatini çekeceği düşünülmektedir.

4. 14. Öğrencilerin Akademik Başarıları Puanları İle İnternet Bağımlılık Durumları Arasındaki İlişkiye Ait Bulgular ve Yorum

Öğrencilerin akademik başarı puanları ile internet bağımlılık puanları arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığını belirlemek için yapılan korelasyon analizi sonucunda akademik başarı puanları ile internet bağımlılığı puanları arasında ters yönde anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur ($r=-.122$, $p=.005$). Bu sonuç, “*ilköğretim II. kademe ve ortaöğretim öğrencilerinin akademik başarıları ile internet bağımlılığı arasında ilişki vardır*” denencesini desteklemektedir.

4. 15. Öğrencilerin Akademik Başarı Puanlarının İnternet Bağımlılığını Yordamasına İlişkin Bulgular ve Yorum

Öğrencilerin akademik başarı puanlarının internet bağımlılığına ait puanları yordama gücünü belirlemek amacıyla yapılan çoklu “Doğrusal Regresyon Analizi” sonuçları Tablo 15’de verilmiştir.

Tablo 15. Öğrencilerin Akademik Başarı Puanlarının İnternet Bağımlılıklarını Yordanmasına İlişkin Bulgular

Yordayıcı Değişkenler	B	Yordama Hatası	β	t	P
Akademik başarı puanı	-.134	.048	-.122	-2.802	.005
	R=.015	R ² =.013	F ₍₁₋₅₂₂₎ =7.852		p=.005

Tablo 15’deki bulgular incelendiğinde, yordayıcı değişken olarak analize sokulan akademik başarı puanlarının internet bağımlılığına ait puanları anlamlı

düzeyde yordadığı görülmektedir ($R=.015$, $R^2=.013$, $F_{(1-522)}=7.852$, $p=.005$). Bu bulgu, yordayıcı olarak analize sokulan akademik başarı puanının internet bağımlılık puanlarına ilişkin varyansın % 1.3'ünü açıkladığını göstermektedir. Akademik başarı puanı her ne kadar internet bağımlılığını anlamlı düzeyde yordasada veriler incelendiğinde internet bağımlılığının bir çok değişkene bağlı olarak farklılaştığı ve akademik başarı puanının güçlü bir yordayıcı olmadığı söylenebilir . Bağımsız değişkene ilişkin t testi sonuçlarına göre, akademik başarı puanının ($\beta=-.122$) öğrencilerde internet bağımlılığına ters yönde etki eden bir yordayıcısı olduğu görülmüştür ($t=-2.802$, $p= .005$). Bu sonuçlar değerlendirildiğinde “İlköğretim II. kademe ve ortaöğretim öğrencilerinin akademik başarı puanları internet bağımlılığını yordamaktadır” denencesini desteklemektedir.

Bu veriler ile elde edilen internet bağımlılık puanları ile akademik başarı puanları arasındaki ters ilişkinin özellikle eğitim çevreleri tarafından önemsenebileceği düşünülmektedir. Akademik başarı arttıkça bağımlılık puanları azalmakta, dolayısıyla bağımlılık riski de azalmaktadır. Azalan başarı puanı karşısında internet bağımlılık puanlarının artması, akademik başarısı düşük olan öğrencilerin internet bağımlılığı açısından risk altında oldukları yargısına varılmasına neden olmuştur. Yapılan literatür taramasında Kubey, Lavin ve Barrows'un (2001) araştırma sonuçlarına göre, bağımlı olarak görülen gruptaki öğrenciler, internet kullanımlarından dolayı akademik olarak zarar gördüklerini belirtmişlerdir. Ayrıca Chang ve SPMI. (2008)'in çalışmalarında internet bağımlılık puanları ile akademik başarıları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Alanyazındaki bu veriler araştırmada akademik başarı puanı değişkeni açısından elde edilen verileri desteklemektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırma sonuçlarının bir özeti verilmiş ve bu sonuçlardan hareketle, hem uygulamaya hem de ileride bu alanda yapılacak araştırmalara yönelik öneriler sunulmuştur.

5. 1. Sonuçlar

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre internet bağımlılığı puan ortalamaları arasında erkeklerin aleyhine anlamlı farklılaşma bulunmuştur. Öğrenim görülen sınıf düzeylerine göre internet bağımlılığı puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma görülmüştür. Bu farkın 8. sınıflar ile 10. sınıflar; 11. sınıflar ile 6., 10. ve 12. Sınıfta öğrenim gören öğrenciler arasında olduğu bulgulanmıştır. Annelerinin eğitim düzeylerine göre öğrencilerin internet bağımlılığı puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma bulunmuş ve anneleri üniversite mezunu olanların internet bağımlılık düzeylerinin anlamlı şekilde yüksek olduğu ve annenin eğitim düzeyi arttıkça bağımlılık düzeyinin arttığı görülmüştür. İnternete bağlanma yerine göre internet bağımlılık puanları arasında anlamlı bir farkın olduğu sonucuna ulaşılmış, bu farkın internete evinde bağlananların aleyhine olduğu görülmüştür. Evlerinde bilgisayar olup olmamasına göre internet bağımlılığı puan ortalamaları arasında evinde bilgisayarı olanların aleyhine anlamlı bir farklılaşma olduğu görülmüştür. Öğrencilerin internete bağlanma nedenlerine göre internet bağımlılık puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma olduğu bulgusuna ulaşılmış bu farkın oyun oynayan ve chat yapanların aleyhine olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin disiplinle ilgili işlem görüp görmediklerine göre internet bağımlılığı puan ortalamaları arasında disiplinle ilgili işlem gören öğrencilerin aleyhine anlamlı bir farklılaşma olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin akademik başarı puanlarının internet bağımlılığına ait puanları anlamlı düzeyde yordadığı görülmüştür.

Ayrıca İlköğretim II. kademe ve ortaöğretim öğrencilerinin internet bağımlılığı ile; öğretim kademeleri, akademik başarı düzeyleri, algıladıkları sosyoekonomik düzeyleri, babalarının eğitim düzeyleri ve bedensel özür veya hastalıkları açısından anlamlı bir fark bulunamamıştır.

5. 2. Öneriler

Araştırmanın sonuçlarından hareketle aşağıdaki önerilerin uygulanmasının kurumlar ve kişiler adına yararlı olacağı düşünülmektedir.

1) Araştırmada akademik başarıları düşük, daha önce disiplin ile ilgili işlem gören ve psikolojik problemleri olan öğrencilerin internet bağımlılığı açısından risk altında oldukları görülmüştür. Öğrencilerin bu tür eğitsel ve kişisel sorunlarının azaltılması veya ortadan kaldırılması için Milli Eğitim Bakanlığı, İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve okullar düzeyinde öğrenci kişilik hizmetleriyle ilgili çalışmalar yapılabilir.

2) Okul idareleri, rehberlik servisleri ve aileler öğrenciler ile iş birliği yaparak özellikle evde bilgisayar ve internet kullanımlarını kontrollü hale getirebilirler. Özellikle erkek öğrencilere yönelik önlemler daha çok yarar sağlayabilir.

3) Babaların eğitim düzeyleri açısından farklılaşma görülmemiş ancak annelerin eğitim düzeyleri açısından anlamlı bir farklılaşma bulgulanmıştır. Bu bulgu ışığında ebeveynlerin eğitim düzeyleri ve internet bağımlılığı arasındaki ilişki çok yönlü araştırılabilir.

4) Araştırmanın bulgularına göre öğrencilerin interneti ders-ödev yapmaktan çok chat yapmak ve oyun oynamak için kullandıkları görülmüş olup bu konuda aileleri bilinçlendirmek ve öğrencileri eğitmek için özellikle rehberlik servisleri tarafından etkin çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKLAR

Akgül, Mustafa. (2007). "İnternet Yaşamdır!", İnternet Haftası Açış Konuşması, 9-22 Nisan, Samsun, s:10-11.

Akgündüz, H., Oral, B. ve Avanoğlu, Y. (2006). "Bilgisayar Oyunları ve İnternet Sitelerinde Sanal Şiddet Ögelerinin Değerlendirilmesi", Milli Eğitim Dergisi, s: 171.

Akınoğlu, O. (2002). "Eğitim ve Sosyalleşme Açısından İnternet Kullanımı: İstanbul Örneği", Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Sakarya. s: 6-9

Altun, A. (2003). "Yurdum İnternet'i 10 Yaşında", <http://www.internetarsivi.metu.edu.tr/10yil.php>., Erişim Tarihi: 10.10.2009.

Anderson, K.J. (2001). Internet Use Among College Students: An Exploratory Study, Journal of American College Health, 50, s:21-26.

Ayaroğlu, N.S. (2002). "The Relationship Between İnternet use and Loneliness of University Students", Orta Doğu Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Bakay, M. E. (2001), "Lise Öğrencilerinin İnternet Kullanma Koşulları ile Yeterlik Düzeyleri ve Öğrencilerin İnternet Kafelere Gitme Koşulları", Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir.

Bakken, IJ, Wenzel, HG, Gotestam, KG, Johansson, A. ve Oren, A. (2009). "Internet Addiction Among Norwegian Adults: A Stratified Probability Sample Study", Scandinavian Journal of Psychology, 50, s:121-127.

Balta, Ç., Özlem, H., Mehmet, B. 2008. "Web Tabanlı Öğretim Ortamındaki Öğrencilerin İnternet Bağımlılığını Etkileyen Faktörler", Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 2008,41(1), s:187-205.

Baran, A. G. ve Kuloğlu, C. (2001), "İnternet Kafelerdeki İnternet Kullanımı ve Sanal Sosyal İlişkiler: Ankara Örneği", Bilişim Toplumuna GiderkenPsikoloji, Sosyoloji ve Hukukta Etkiler Sempozyumu, 23-24 Mart 2001, Ankara, s:77-87.

Bayar, R. (2005). “Stres ve Madde Bağımlılığı”, İ. Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Sürekli Tıp Eğitimi Etkinlikleri Medikal Açından Stres ve Çareleri Sempozyum Dizisi, 47, s: 201-203.

Bayraktar, F. (2001). “İnternet Kullanımının Ergen Gelişimindeki Rolü”, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir.

Bayraktutan, F. (2005). “Aile İçi İlişkiler Açısından İnternet Kullanımı”, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Yapı – Sosyal Değişime Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Beard, K. W., ve Wolf, E. M. (2001). “Modification in the Proposed Diagnostic Criteria for Internet Addiction”, *CyberPsychology & Behavior*, 4(3), s: 377-380.

Bilgi, A. (2005). “ Bilgisayar Oyunu Oynayan ve Oynamayan İlköğretim Öğrencilerinin Saldırganlık, Depresyon ve Yalnızlık Düzeylerinin İncelenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Black, D., Belsare, G. ve Schlosser, S. (1999). Clinical Features, Psychiatric Comorbidity and Health-Related Quality of Life in Persons Reporting Compulsive Computer Use Behavior, *Journal of Clinical Psychiatry*, 60, s: 839-843.

Bölükbaş, K. (2003). “İnternet kafeler ve internet bağımlılığı üzerine sosyolojik bir araştırma: Diyarbakır örneği”, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Diyarbakır.

Briggs, Asa ve Burke, Peter. (2002). “ A Social History of the Media from Gutenberg to the Internet”, Cambridge, Polity, s: 307-308.

Camgöz, Nilgün. (1998). “Siberuzay, Sanal Gerçeklik ve Müze”, Ankara, Bilim ve Teknik Dergisi, Sayı:371, s : 72

Can, M. Ş. (2007), “ İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinde Görülen Madde Bağımlılığı Alışkanlığı”, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya.

Caplan, S. E. (2002). "Problematic Internet Use and Psychosocial Well-Being: Development of A Theory-Based Cognitive-Behavioural Measurement Instrument", *Computers in Human Behavior*, c:18, s: 553-575.

..... (2005). "A Social Skill Account of Problematic Internet Use", *The Journal of Communication*, 55(4), s: 736.

Celkan, H. Y. (2005). *Sosyal Bir Kurum Olarak Aile (İkinci Baskı)*, A. Solak (ed.), *Küreselleşme ve Toplum*, İstanbul., Hegem Yayınları, s:1-50.

Cengizhan, C. (2005). "Öğrencilerin bilgisayar ve internet kullanımında yeni bir boyut: bağımlılık", VIII. Ulusal PDR Kongresi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Ceyhan, E., Ceyhan, A. A. ve Gürcan, A. (2007). "The Validity and Reliability of the Problematic Internet Usage Scale", *Educational Sciences: Theory & Practice*, 7 (1), s:411-416.

Ceyhan, Esra., (2008). "Ergen Ruh Açısından Bir Risk Faktörü: İnternet Bağımlılığı", *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 2008,15(2).

Chak, K. ve Leung, L. (2004). "Shyness and Locus of Control as Predictors of İnternet Addiction and İnternet use", *Cyberpsychology ve Behavior*, 7 (5), s: 559-570.

Chang, M. K. ve Man Law, S. P. (2008). "Factor Structure For Young's İnternet Addiction Test: A confirmatory study", *Computers in Human Behavior*, 24(6).

Chen, K., Chen, I. ve Paul, H. (2001). "Explaining online bahavioral differences: An İnternet dependency perspective", *The Journal of Computer Information Systems*, 41(3), s: 59.

Chou, C., Condron, L. ve Belland, J. C. (2005). "A Review of the Research on İnternet Addiction", *Educational Psychology Review*, 17(4), s: 388.

Çağıltay, Kürşat. (1994). *Herkes İçin İnternet*, Tübitak-Odtü Yayınları, Ankara, s: 17-19.

Davis, R. .A. (2001). "A Cognitive-Behavioral Model of Pathological İnternet Use", *Computers in Human Behavior*, c:17, s: 187-195.

Dinicola, M. D. (2004). "Pathological Internet Use Among College Students: The Prevalance of Pathological Internet Use and Its Correlates", Unpublished doctorate's Thesis, Ohio University.

Dikmen, C. (2002). "İnternet bağımlılığının gençler üzerindeki etkisinin aileler yardımı ile çözümlenmesi", Marmara Üniversitesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Bölümü Bitirme Tezi, İstanbul.

Ersoy, A. ve Yaşar, Ş. (2003). "İlköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin internet kullanma durumları", Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 1 (4), s:401- 425.

Esen, B. K. (2007). "Akran Baskısı ve Algılanan Sosyal Destek Değişkenlerine Göre Ergenlerde İnternet Bağımlılığının Yordanması", 1.Uluslararası Bağımlılık Kongresi, İstanbul.

Esgin, A. (2000). "Yeni bir bağımlılık türü: İnternet kafeler", Bilim ve Ütopya, 74, s:38- 45.

Gates, Bill. (1999). Önümüzdeki Yol, (Çev. Esra Davutoğlu/Alper Erdal), Ankara, Arkadaş Yayınları, s: 101.

Goldberg, I. (1996). "Goldberg's message", <http://wwwusr.rider.edu/~suler/psycyber/supportgp.html>., Erişim Tarihi 13.10.2009.

..... (1999). Internet Addiction Disorder, <http://http://www.cog.brown.edu/people.html>., Erişim Tarihi 13.10.2009.

Gonzalez, N. A. (2002). "İnternet addiction disorder and its relation to impulse Control".,Unpublished master's thesis, Texas A&M University – Kingsville.

Goodman, A. (1993). "Diagnosis and Treatment of Sexual Addiction", Journal of Sex and Marital Theraphy, s:19, s: 225.

Gölge, E. ve Arlı, M. (2002). "Üniversite Öğrencilerinin Üniversite Dışında Bilgisayar ve İnternet Kullanma Durumları", VIII. İnternet Konferansı (Türkiye), Harbiye İstanbul.

Gönül, Ali Saffet. (2002). "Patolojik İnternet Kullanımı", Yeni Symposium, 40(3), 105-110. Temmuz-Ağustos 2002, [http://www.yeni-symposium.net/fulltext/2002\(3\)/ys2002-40-3-4.pdf](http://www.yeni-symposium.net/fulltext/2002(3)/ys2002-40-3-4.pdf)., Erişim Tarihi: 19.11.2009.

Greenfield, D. N. (1999). "Virtual addiction: Sometimes new technology can create new problems", <http://www.virtual-addiction.com/pdf/natureinternetaddiction.pdf>, Erişim tarihi 20.5.2008.

Griffiths, M. (1990). "The Cognitive Psychology of Gambling", *Journal of Gambling Studies*. s:31- 53.

..... (1991). "Amusement Machine Playing in Childhood and Adolescence: A Comparative Analysis of Video Game and Fruit Machines", *Journal of Adolescence*, c:14.

..... (1992). "Pinball Wizard: The Case of a Pinball Machine Addict", *Psychological Reports*, 71, 161-162.

..... (1995). "Technological Addictions", *Clinical Psychology Forum*, 71.

..... (1999). "Internet Addiction: Fact or Fiction?", *The Psychologist*, 12(5), 246-250.

..... (2000). "Does Internet and Computer "Addiction" Exist? Some Case Study Evidence", *CyberPsychology and Behavior*, 3, s: 211-218.

Grohol, J. (1999). "Internet Addiction Guide", <http://psychcentral.com/netaddiction.htm>, Erişim Tarihi: 14.10.2009.

Günüç, S., Kayri, M. (2008). "Sayısal Uçurum ve İnternet Bağımlılığı Paradigmasının Lojistik Regresyon ile Açıklanması", *Ege Üniversitesi, Uluslararası II. BÖTE Sempozyumu, Kuşadası*.

Gürcan, H. İbrahim. (1999). *Sanal Gazetecilik, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Yayınları*, s: 40-45.

Güvenir, H. Altay (2005). "İnternetin Tarihi ve Türkiye", *Ankara, Dergi Bilkent, Sayı 4, Aralık 2005*, s:8-9

Henderson, E. C. (2001). "Understanding addiction", *University Pres of Mississippi*, s:4-153.

Holden, C. (2001). "Behavioral Addictions: Do They Exist?", *Science*, 294 (5544).

Horvath, C. L. (1999). "Psychological addiction to television: Scale development and validation", *Unpublished doctorate's thesis, Kent State University*.

Huang, A. S. C. (2004).” The Bright and Dark Side of Cyberspace: The Paradoxical Media Effects of İnternet Use On Gratifications, Addiction, Social and Psychological Well-Being Among Taiwan's Net-Generation”, Unpublished Doctorate’s Thesis, Southern Illinois, University at Carbondale.

Irwansyah. (2005). “İnternet Uses, Gratifications, Addiction, and Loneliness Among İnternational Students”, Unpublished Master’s Thesis, University of Hawaii, Department of Communication.

Işık, M. (2005). Kitle İletişim Teorilerine Giriş, Konya , Eğitim, s:14

Işık, U. (2007). “Medya Bağımlılığı Teorisi Doğrultusunda İnternet Kullanımının Etkileri Ve İnternet Bağımlılığı” Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Doktora Tezi.), Konya.

İçel, K. (1998). Kitle Haberleşme Hukuku, Beta Yayınları, İstanbul, s.407-415.

Jang, K. S., Hwang, S. Y. ve Choi, J. Y. (2008). “İnternet Addiction and Psychiatric Symptoms Among Korean Adolescents”, The Journal of School Health , 78(3).

Janoschka, Anja. (2004).Web Advertising. New forms of Communication On The Internet, Philadelphia, PA, USA: John Benjamins Publishing Company, 2004. <http://site.ebrary.com/lib/gazi/Doc?id=10073634&ppg=134.>, Erişim Tarihi: 11.10.2009.

Kaltiala-Heino, R., Lintonen, T., ve Rimpela, A. (2004). “İnternet Addiction? Potentially Problematic Use of The Internet in a Population of 12–18 Year-Old Adolescents”. Addiction Research and Theory, 12(1).

Karaca, M. (2007). “Sosyolojik bir olgu olarak internet gençliği: Elazığ Örneği”, Yayınlanmamış doktora tezi, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı, Elazığ.

Kaypakoglu, Serdar. (2004). Küresel Medya ve Kültürel Degisi, İstanbul. Naos Yayınları, s: 81-85.

Keepers, C.A. (1990). “Pathological Preoccupation With Video Games”, Journal of the AmericanAcademy of Child and Adolescent Psychiatry, c.29, s: 50

Kim, K., Ryu, E., Chon, M-Y., Yeun, E-J., Choi, S-Y., Seo, J-S. ve Nam, B-W. (2006). “İnternet Addiction İn Korean Adolescents and İts Relation To

Depression and Suicidal İdeation: A Questionnaire Survey”, *International Journal Of Nursing Studies*, 43, s:185–192.

Kirallo, L. V. (2005). “ Internet Addiction Disorder: A Descriptive Study Of College Counselors İn Four-Year İnstitutions”, Unpublished Doctorate’s Thesis, Department of Organizational Leadership, University of La Verne.

Koch, W.H. ve Pratarelli, M.E. (2004). “Effects of intro/extraversion and Sex on Social İnternet Use”, *North American Journal of Psychology*, 6 (3), s:371-382.

Köroğlu, G., Öztürk, Ö., Telliöğlu, N., Genç, Y., Mırsal, H. ve Beyazyürek, M. (2006). “Problemlı İnternet Kullanımıyla Başvuran İki Uçlu Bir Hasta Nedeniyle Psikiyatrik Ek Tanı Tartışması: Olgu Sunumu”, *Bağımlılık Dergisi*, 7(3), s: 150.

Kraut, R., Patterson, M., Lundmark, V., Kiesler, S., Mukopadhyay, T. ve Scherlis, W. (2002). “Internet Paradox: a Social Technology That Reduces Social Involvement and Psychological Well-Being?”, *Journal of Social Issues*, 58 (1), s:49-74.

Kubey, R.W., Lavin, M.J.ve Barrows, J.R. (2001). “Internet Use and Collegiate Acedemic Performance Decrements: Early Findings”, *Journal of Communication*, 51, s:366-382.

Kulaksızoğlu, A. (2002). *Ergenlik Psikolojisi (dördüncü baskı)*, İstanbul, Remzi Kitapevi, s: 32.

Lacey, H.J. (1993). “ Self-Damaging and Addictive Behavior in Bulimia Nervosa: A Catchment Area Study”, *British Journal of Psychiatry*, s:63. s: 190-194

Lavin, M., Marvin, K., McLarney, A., Nola, V. ve Scott, L. (1999). “Sensation Seeking and Collegiate Vulnerability to Internet Dependence”, *CyberPsychology and Behavior*, 2, s:425-430.

Lesieur, H.R., Blume, S.B. (1993). “Pathological Gambling, Eating Disorders and the Psychoactive Substance Use Disorders”. *Comorbidity of Addictive and Psychiatric Disorders*, s: 102.

Leung, L. (2004). "Net-Generation Attributes And Seductive Properties of the Internet as Predictors Of Online Activities and Internet Addiction", *Cyberpsychology ve Behavior*, 7(3).

Li, S-M. ve Chung, T.-M. (2006). "Internet Function and Internet Addictive Behavior", *Computers in Human Behavior*, 22, s:1067–1071.

Lin, S. S. J. ve Tsai, C. C. (2002). "Sensation Seeking and Internet Dependence of Taiwanese High School Adolescents", *Computers in Human Behavior*, 18(4), s: 411–426.

Louizou, A., Tsitsika, A., Critselis, E., Kormas, G., Filippopoulou, A., Tounissidou, D., Freskou, A., Spiliopoulou, T., Konstantoulaki, E., Kafetzis, D. (2009). "Internet use and Misuse: a Multivariate Regression Analysis of the Predictive Factors Of Internet Use Among Greek Adolescents", *Avrupa Journal of Pediatrics*, 168(6), s:655-665.

Mackert, M, S. (2003). "Internet Habit and Addiction", Michigan State University, (Unpublished Master's Thesis), Department. of Telecommunication.

Mathy, R. ve Cooper, A. (2003). "The Duration and Frequency of Internet Use in A Nonclinical sample: Suicidality, Behavioural Problems and Treatment Histories ", *Psychotherapy: Theory, Research, Practice, Training*, 40, s:125-135.

Merttürk, R. (2005). *Bilgisayar Oyunu Oynayan İlköğretim Öğrencilerinin Saldırganlık, Depresyon ve Yalnızlık Düzeylerinin İncelenmesi*, (Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi), Yeditepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bölümü, İstanbul.

Mobilia, P. (1993). "Gambling as a Rational Addiction", *Journal of Gambling Studies*, c:9 s:121-123

Morahan-Martin, J. ve Schumacher, P. (2000). "Incidence and Correlates of Pathological Internet use Among College Students", *Computers in Human Behaviour*, 16, s:13-29.

Morris, M. and Ogan, C. (1996). "The Internet as Mass Medium", *Journal of Computer-Mediated Communication*, 1 (4), <http://jcmc.indiana.edu/vol1/issue4/morris.html>., Erişim Tarihi: 14.10.2009.

Murali, V. ve George, S. (2007). "Lost Online: an Overview of Internet Addiction, *Advances in Psychiatric Treatment*" , 13(1), s: 30.

Nalwa, K. ve Anand, A. (2003). "Internet Addiction in Students: A Cause of Concern", *CyberPsychology & Behavior*, 6 (6), s:653- 656.

Niemz, K., Griffiths, M. ve Banyard, P. (2005). "Prevalence of Pathological Internet Use Among University Students and Correlations With Self-Esteem, the General Health Questionnaire (Ghq), and Disinhibition", *Cyberpsychology & Behavior*, 8 (6), s:562- 570.

Nichols, L. A. ve Nicki, R. (2004). "Development of a Psychometrically Sound Internet Addiction Scale: A Preliminary Step", *Psychology of Addictive Behaviors*, 18 (4), s:381-384.

Odabaşıoğlu, G., Öztürk, Ö., Genç, Y. ve Pektaş, Ö. (2007). "On Olguluk Bir Seri İle İnternet Bağımlılığı Klinik Görünümleri", *Bağımlılık Dergisi*, 8(1), s: 49.

Orhan, F. ve Akkoyunlu, B. (2004). "İlköğretim Öğrencilerinin İnternete Erisim ve Kullanım Amaçları", *H.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, s:107-116, Ankara.

Oğuz, B. ve Ark. (2008). "Tıp Öğrencilerinin İnternette Bilişsel Durumları", *Akademik İletişim, Çanakkale 18 Mart Üniversitesi*, 30 Ocak - 1Şubat, Çanakkale.

Özçağlayan, M. (1998). *Yeni İletişim Teknolojileri ve Değişim*, İstanbul, Alfa Yayınları, s: 228.

Peltoniemi, T. (2002). Net addiction in Finland. First Prevnnet Conference of Telematics in Addiction Prevention, Atina, Yunanistan.

Park, S.K., Kim, JY., Cho, CB. (2008). "Prevalence Of Internet Addiction and Correlations With Family Factors Among South Korean Adolescents", *South Korean*, 43(172) s:895-909

Rotunda, R.J., Kass, S.J., Sutton, M.A. ve Leon, D.T. (2003). "Internet Use and Misuse: Preliminary Findings From a New Assessment Instrument", *Behavior Modification*, 27, s:484-504.

Saatçi, A. (2005). "Bilgi Teknolojisindeki Gelişme ve Yarattığı Bilgi Devriminin Ulaştığı Boyutlar" Gelişen Bilgi Teknolojisi ile Güvenlik Politikası ve Stratejileri, *Arasında Etkileşim ve Yönlendirme Sempozyumu*, 9-11.03.2005,

İstanbul <http://www.harpak.tsk.mil.tr/duyurular/SEMPOZYUM/01%20%20Prof%20Dr%20Ali%20Saatci.doc.>, Erişim Tarihi: 11.10.2009.

Sanders, C.E., Field, T.M., Diego, M. ve Kaplan, M. (2000). "The Relationship of Internet to Depression and Social Isolation Among Adolescents", *Adolescence*, 35 (138), s:237-242.

Saygılı, S. (2002). *Ergenlik Sorunları*. İstanbul, Elit Yayınları.

Shaffer, H. J., Hall, M.N. ve Bilt, J.V. (2000). "Computer addiction": A Critical Consideration" *American Journal of Orthopsychiatry*, 70 (2), s: 162.

Shapira, N., Goldsmith, T., Keck, P., Khosla, U. ve McElroy, S. (2000). "Psychiatric features of individuals with problematic internet use", *Journal of Affective Disorders*, 57, s:267-272.

Siomos, KE, Dafouli, ED, Braimiotis, DA, Mouzas, OD ve Angelopoulos, NV. (2008). "Internet Addiction among Greek Adolescent Students", *Cyberpsychology & Behavior*, 11(6), s:657.

Simkova, B. ve Cincera, J. (2004). "Internet Addiction Disorder and Chatting in the Czech Republic", *Cyberpsychology & Behavior*, 7(5).

Thatcher, A. ve Goolam, S. (2005). "Development and Psychometric Properties of The Problematic Internet Use Questionnaire", *South African Journal of Psychology*, 35(4), s: 793-797.

Toksöz, M.R. (1999), "Yeni Bir Medya Türü Olarak Etkileşimli Bilgisayar Oyunları", (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Treuer, T., Fabian, Z. ve Fuşredi, J. (2001). "Internet Addiction Associated With Features of Impulse Control Disorder: is it a Real Psychiatric Disorder?", *Journal of Affective Disorders*, c:66, s:283.

Tsai, C. ve Lin, S. J. (2001). "Analysis of Attitudes Toward Computer Networks and Internet Addiction of Taiwanese Adolescents", *Cyberpsychology & Behavior*, 4 (3), s:373-376.

..... (2003). "Internet Addiction of Adolescents in Taiwan: An Interview Study", *CyberPsychology & Behavior*, 6 (6), s: 649-652.

Tvedt, H. (2007). “Internet Use and Related Factors Among Fifth-Graders”, (Unpublished Master’s Thesis), Umeå University, Department of Psychology.

Vaugeois, P. (2006). “Cyberaddiction: Fundamentals and Perspectives”, Centre Québécois de Lutte Aux Dépendances, Canada. <http://www.cqld.ca/publications/cyberaddiction.pdf>, Erişim Tarihi: 25.10.2009

Whang, L.S-M., Lee, S. ve Chang, G. (2003). “Internet Over-Users’ Psychological Profiles: A Behavior Sampling Analysis on İnternet Addiction”, *Cyberpsychology & Behavior*, 6 (2), s:143-150.

Widyanto, L. ve Marymcmurran, M. (2004). “The Psychometric Properties of the Internet Addiction Test”, *Cyberpsychology & Behavior*, 7 (4), s:443-450.

Wood, Andrew F. (2004). “Online Communication : Linking Technology, Identity, and Culture”, Mahwah, NJ, USA: Lawrence Erlbaum Associates, Incorporated, 2004. p 41. <http://site.ebrary.com/lib/gazi/Doc?id= 10088312&ppg=60.>, Erişim Tarihi: 25.10.2009.

Wu, Y-T. ve Tsai, C.C. (2006). “University Students İnternet Attitudes and İnternet Self-Efficacy: A Study At Three Universities in Taiwan”, *Cyberpsychology & Behavior*, 9 (4), s:441-450.

Yalçın, C. (2003). “Sosyolojik Bir Bakış Açısıyla İnternet”, *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 27(1), s:77-89.

Yang, S-C. ve Tung, C.-J. (2007). “Comparison of İnternet Addicts and Nonaddicts in Taiwanese High School”, *Computers İn Human Behavior*, Sayı:23, s:79–96.

Yellowlees, P. M. ve Marks, S. (2007). “Problematic İnternet Use or İnternet Addiction?”, *Computers in Human Behavior*, Sayı:23, s:1450-1453.

Yetim, N., Güler, E.Ç. (2000), “Bilgi Teknolojilerinden Yeni Yararlanma Biçimleri Olarak İnternet Kafeler”, III. Ulusal Sosyoloji Kongresi, Eskişehir.

Yıldız, C. (2005). Chat (sanal sohbet). A. Tarcan (ed.), *İnternet ve Toplum* Ankara, Anı Yayıncılık, s:55- 89.

Young, K.S. (1996a). “Psychology of Computer Use: XL. Addictive Use of The İnternet: A Case That Breaks The Stereotype”, *Psychological Reports*, 79, s:899-902.

..... (1996b). "Internet Addiction: The Emergence of A New Clinical Disorder", *CyberPsychology and Behavior*, 1(3), s: 240-242.

..... (1998). "Internet Addiction: Personality Traits Associated with Its Development", Paper Presented at the 69th Annual Meeting of the Eastern Psychological Association in April 1998.

..... (1999). "Internet Addiction: Symptoms", *Evaluation And Treatment*, <http://netaddiction.com/articles/symptoms.pdf>, Erişim tarihi: 18.10.2009 .

..... (2000). "Cyber-Disorders: The Mental Health Concern for the New Millennium", *CyberPsychology & Behavior*, 3(5), s:475-479.

..... (2004). "Internet Addiction: A New Clinical Phenomenon and Its Consequences", *American Behavioral Scientist*, 48(4), s: 415.

..... (2007). "Cognitive Behavior Therapy with Internet Addicts: Treatment Outcomes and Implications", *CyberPsychology and Behavior*, 10(5), s:671-679.

Young, K. S., Pistner, M., O'mara, J. ve Buchanan, J. (2000). "Cyber-Disorders: The Mental Health Concern for the New Millennium", *Cyberpsychology & Behavior*, 3(5), s: 475.

Young, K. ve Rogers, C. (1998). *The Relationship Between Depression and Internet Addiction*. *CyberPsychology and Behavior*, 1(1), s:25-28.

Young, K. S. ve Case, C. J. (2004). "Internet Abuse in the Workplace: New Trends in Risk Management", *Cyberpsychology & Behavior*, 7(1), s: 111.

Yörükoğlu, A. (2004). "Gençlik Çağı, Ruh Sağlığı ve Ruhsal Sorunlar", İstanbul, Özgür Yayınları, s: 13.

Ziyalar, A. (1999). *Sosyal Psikiyatri*. İstanbul: Yüce Yayım. 2.Baskı.s:194

WEB KAYNAKLAR

<http://www.isoc.org/internet/history/brief.shtml#cacm>. Erişim Tarihi: 11.10.2009.

http://www.livinginternet.com/i/ii_summary.htm. Erişim Tarihi: 11.10.2009.

<http://www.isoc.org/internet/history/brief.shtml>. Erişim Tarihi: 11.10.2009.

<http://www.isoc.org/internet/history/brief.shtml>. Erişim Tarihi:
11.10.2009.

<http://mevzuat.meb.gov.tr/html/24.html>. Erişim Tarihi: 13.12.2009.

EK 1.**KİŞİSEL BİLGİ
FORMU**

Açılama: Çalışmanın temel amacı internet ile olan ilişkinizi saptamak olduğundan elde edilen bilgilerin hiçbiri kişisel amaçla kullanılmayacaktır. Çalışmaya vereceğiniz samimi cevaplar, araştırmanın sağlıklı olması için oldukça önemlidir. Yaptığınız katkılar için şimdiden teşekkür ederim.

Ahmet İNAN

Psikolojik Danışman

Adınız:

Soyadınız:

Okulunuz:

Lütfen aşağıdaki seçeneklerden durumunuza uygun olanı işaretleyiniz.

1. Cinsiyetiniz?

a- Kız () b- Erkek ()

2. Okulunuz ?

a- İlk öğretim () b- Lise ()

3. Sınıf düzeyiniz ?

a- İ.Ö.O 6. sınıf () b- İ.Ö.O 7. sınıf () c- İ.Ö.O 8. sınıf ()

d- Lise 1() e- Lise 2 () f- Lise 3() g- Lise 4()

4. Annenizin eğitim düzeyi?

a- Okur yazar değil () b- İlköğretim ? () c- Lise () d- Üniversite()

5. Babanızın eğitim düzeyi?

a- Okur yazar değil () b- İlköğretim ? () c- Lise () d-Üniversite()

6. Sizce sosyo-ekonomik durumunuz nasıl?

a- Çok kötü() b- Kötü () c-İyi() d- Çok iyi()

7. İnternete nerede bağlanıyorsunuz?

a- Evde () b- İnternet kafede ()

8. Evde bilgisayarınız var mı?

a- Evet () b- Hayır ()

9. İnternete girme sebebinizi öncelik sırasına göre yazınız?

a- Online oyun oynamak için ()

b- Ders-ödev yapmak için ()

c- Chat yapmak için (msn vs.) ()

d- Diğer.....

10. Herhangi bir hastalığınız veya özrünüz var mı?

a- Evet ()

b- Hayır ()

11. Öğrenim hayatınız boyunca hiç disiplin cezası aldınız mı?

a- Evet ()

b- Hayır ()

EK 2.

İNTERNET BAĞIMLILIK ÖLÇEĞİ

Aşağıdaki sorularda, size en uygun düşen ifadeyi (X) ile işaretleyiniz:

		Hiçbir Zaman	Nadiren	Arada Sırada	Çoğunlu kla	Çok Sık	Devamlı
1	Ne sıklıkla planladığımızdan daha fazla süre internette kalıyorsunuz?						
2	Ne sıklıkla internette kalmak için günlük ev işlerini ihmal edersiniz?						
3	Ne sıklıkla arkadaşlarınızla birlikte olmak yerine interneti tercih edersiniz?						
4	Ne sıklıkla internet kullanan kişilerle yeni ilişkiler kurarsınız?						
5	Ne sıklıkla bir işe başlamadan önce e-postanızı (e-mail) denetlersiniz?						
6	Ne sıklıkla okula devamanız internetten dolayı olumsuz etkilenir?						
7	Herhangi biri internette ne yaptığınızı sorduğunda ne sıklıkla kendinizi savunur ve ne yaptığınızı gizlersiniz?						
8	Çevrenizdekiler ne sıklıkla internette harcadığınız zamanın fazlalığından şikayet eder?						
9	Ne sıklıkla okuldaki ders notlarınız ve ödevleriniz internette kalma sürenizden olumsuz yönde etkilenir?						
10	Hayatınız hakkında sizi rahatsız eden düşünceleri dağıtmak için ne sıklıkla internete girersiniz?						
11	Ne sıklıkla internete girmek için sabırsızlanırsınız?						
12	Ne sıklıkla Internetsiz hayatın, sıkıcı, boş ve eğlencesiz olacağını düşünürsünüz?						
13	Biri sizi internetteyken rahatsız ettiğinde ne sıklıkla kırıcı konuşur, bağırır veya kızgın davranışlar gösterirsiniz?						
14	Gece geç saatlerde internet kullanmaktan ötürü Ne sıklıkta uykunuz kaçır?						
15	İnternette olmadığınız zamanlarda ne sıklıkla interneti düşünür veya internete girmeyi hayal edersiniz?						
16	Kendinizi ne sıklıkla internetteyken "yalnızca birkaç dakika daha" derken bulursunuz?						
17	Ne sıklıkla internette harcadığınız zamanın miktarını azaltmaya çalışır ve başarısız olursunuz?						
18	İnternette kaldığınız süreyi ne sıklıkla saklamaya çalışırsınız?						
19	Ne sıklıkla başkalarıyla dışarı çıkmak yerine internette daha fazla zaman geçirmeyi yeğlersiniz?						
20	Ne sıklıkla internette olmadığınızda kendinizi çökmüş, aksi veya sinirli hissedip, internete girince rahatlırsınız?						

TE : 3

T.C.
BALIKESİR VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim MüdürlüğüSayı : B.08.4.MEM.4.10.00.11.311
Konu : Anket İzni

11.12.2009 • 38991

VALİLİK MAKAMINA
BALIKESİR

İzni : Atatürk Ünv. Rektörlüğü, Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı, 04/12/2009 tarih ve 18830 sayılı yazısı.

Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü' nde, Yüksek Lisans Programı öğrencisi Ahmet İNAN' ın "İlköğretim II. Kademe ve Ortaöğretim Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı" konulu tez çalışması kapsamında, ilimiz Erdek İlçesinde bulunan Erdek Lisesi, Erdek Anadolu Lisesi, Kız Meslek Lisesi, Karşıyaka Lisesi, Atatürk İlköğretim Okulu, İsmail İlköğretim Okulu, 18 Eylül İlköğretim Okulu ve Halıpaşa İlköğretim Okulunda, ekte sunulan çalışma takvimi doğrultusunda, anket uygulayabilmeleri ile ilgili dilekçe ve ekleri ile Anket Formu Değerlendirme Formu birlikte sunulmuş olup, söz konusu anketin uygulanması Müdürlüğünüzde uygun görülmektedir.

Makamınıza uygun gördüğünü takdirde, ilimiz Erdek İlçesinde bulunan Erdek Lisesi, Erdek Anadolu Lisesi, Kız Meslek Lisesi, Karşıyaka Lisesi, Atatürk İlköğretim Okulu, İsmail İlköğretim Okulu, 18 Eylül İlköğretim Okulu ve Halıpaşa İlköğretim Okulunda, ekte sunulan çalışma takvimi doğrultusunda, Yüksek Lisans Programı öğrencisi Ahmet İNAN tarafından, "İlköğretim II. Kademe ve Ortaöğretim Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı" konulu anketin uygulayabilmelerini;

OLUCU larmıza arz ederim.

Abdurrahim KOKSAL
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
11/12/2009
Hasan Hilmiye ÇAN
Vali a.
Vali Yardımcısı

10/12/2009 Sel. : S.BEGER
10/12/2009 Şb.Md. : L.FIRAT

	Cumhuriyet Mah. Zeki Sungur Cad.No:1- 10100 BALIKESİR Tel : 0 266 239 42 71 Fax : 0 266 239 42 74 e-posta : balikesir@trch.gov.tr İnt. Adı : http://balikesir.meb.gov.tr	DANIŞMA 444 0 632 HATTI	KURUMSAL P1010 KURUMSAL	KURUMSAL P1010 KURUMSAL
				

ÖZGEÇMİŞ

1978 yılında Erzurum'un Hınıs ilçesinde doğdu.. İlk, orta ve lise öğrenimini Hınıs'ta tamamladı. 1996 yılında Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık bölümünü kazandı ve 2000 yılında başarıyla mezun oldu. 2001 yılında Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık programında yüksek lisans eğitimine başladı. Askerlik ve çeşitli nedenler ile bir süre ara vermek zorunda kaldığı yüksek lisans eğitimine 2009 yılında kaldığı yerden devam etti .

2000 yılında Hınıs 75. Yıl Yatılı İlköğretim Bölge Okulunda Psikolojik Danışman olarak göreve başladı, 2003 -2007 yılları arasında Erzurum Merkez İmam-Hatip Lisesinde çalıştı, 2007 yılında Balıkesir ili Erdek ilçesindeki Erdek Lisesinde çalışmaya başladı. Halen aynı okulda görev yapmaktadır.